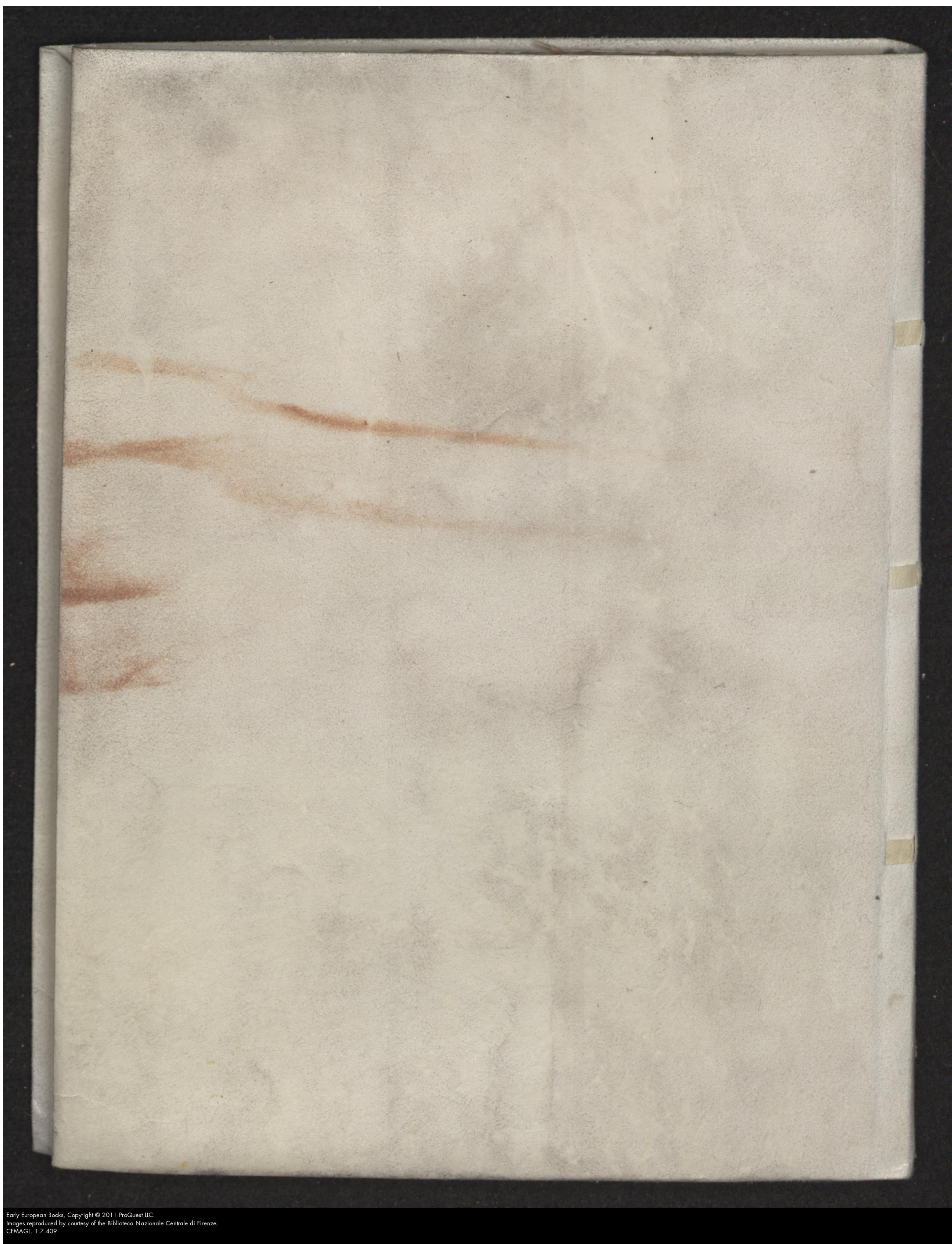

1
7
409

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.409

LVDOVICO XIII.

GALLIARVM ET NAVARRÆ REGI CHRISTIANISSIMO FELICITER INAVGVRATO.

SACRA RHEMENSIA

NOMINE COLLEGII PICTAVENSIS SOCIETATIS IESV.

FRANCISCVS GARASSVS ENGOLISMENSIS.

EX EADEM SOCIETATE.

D. D. D.

PICTAVIS,
Ex officinâ ANTONII MESNERII Regis & Academiæ Typogr.

M. D. C. XI.

2

LVDOVICO XIII.

GALLIARVM ET NAVARRÆ REGI CHRISTIANISSIMO.

FECISSET vtinam Deus immortalis (LVDOVICE *Rex Christianissime*) vt, quod accepimus Themistio singulari Philosopho, ad suum Principem accedenti contigisse, nobis etiam ad te, Constantio feliciorem accedentibus eueniret: narrat is, veré ne an secus, ambiguum est, quoties sacrum Palatij limen attingeret, & in genua Imperatoris accideret, sibi animum extitisse solito clariorem, perspicacem intelligentiam, crystallinos sensus, &, quod vix persuaderi posse credebat, velut *Fenestratum pectus* extemplo fieri, mentémque in corde pellucidam ac patentem: Nescio quid planè contrarium atque mihi luctuosum euênit (*Rex Augustissime*) vt, ad tua primùm genua concidenti, mens hebesceret, obtunderetur animus, & si qua mihi sentiendi claritas, aut intelligendi hactenus fuit, to-

Themistius orat. prima ad Constantium.

4

ta obſcuritate, & tenebris in medio Majeſtatis, ac nobilitatis tuæ fulgore mergeretur: *Purpuræ lumen* affero, *Liliorum Radios, & Candorem: Flammam Auri*: *Coronæ diem, ab vnionibus factam*, (liceat cum Gallorum peritiſſimo dicere) *Enſis clariſſimum Iubar, Martis fulgur, Vulcani ſpeculum:* denique quicquid inter hominum cœtus, & Principum Curias, clariſſimum, ac micantiſſimum eſt, complexum hoc libro tenui, qui tantùm à materiâ fulget, & tamen ferentis animus in tanto fulgore, ſolus obſcurus eſt, tuâ (*Chriſtianiſſime Rex*) Majeſtate perculſus: Non vero, quòd illi tam temerarios motus, aut Eloquentiæ fulgur, eſſe cupiamus ad potentiſſimum Principem accedenti, quantum Euſtathio, oratori vehementiſſimo extitiſſe ferunt, cui fuit tam admirabile dictionis robur, vt Saporem, potentiſſimum Perſarum Principem, verborum lenocinio, quibus Coronæ Regiæ grauitatem, ac Sceptri moleſtias amplificabat, maieſtatémque *Regiarum Inſularum* eleuabat, tanto fulgore perſtringeret, vt Princeps, ſapientiſſimus aliàs, velut alienatus animo, ſibi Coronam de fronte demeret, Sceptru m abijceret, Veſtémque Purpuream cum abiectâ dicentis togâ commutaret, niſi aſtantes Principes indignum facinus impediſſent, & mirati præſtigias, graſſanti Eloquentiæ neruos amputaſſent. Enimuerò, nos politiore genio docti, quàm ille Barbarus, quâ religione & modeſtiâ compellandi ſunt Reges, huc ad te deuotè

Eunapius Sardianus in AEdeſio.

venimus (*Christianissime Rex*) non, vt tuæ primum Majestati, quam secundùm Deum religiosè suspicimus: deinde, vt Sacris Regni Insignibus atque ornamentis: tùm postremò nostræ etiá Eloquentiæ, si qua in istis est, iniuriam inferamus. Nam verò quis nescit dolere eloquentiam & ingemiscere, cùm intemperantiâ malorum hominum seruire cogitur ad contemptionem Regiæ dignitatis, cum quâ æterno se & cœlesti consanguinitatis vinculo gaudet esse sociatam. *Hoc* enim, tuæ cum Maiestatis veniâ, Ars hæc diuina de se dictura est, quo de apud Synesium Philosophia gloriatur, Ἄνωθεν, ὦ βασιλεῖς, εὔνοια καὶ συγγένεια βασιλεία πρὸς Ῥητορικὴν ἐστί: de cœlo, de cœlo reuera est familiaritas illa, ô viri Principes & consanguinitas, quæ vestrum, Numen, atque Maiestatem regiam cum dicendi facultate coniungit, *Synesius in Synadelphis.*

Quapropter cùm primùm hoc mihi mentis iniectum est, Decembri præterito, qui *Mensis Carminum* à politissimo auctore nominatur, vt æternam tibi deuotionem nostram qualicunque industriæ testificatione comprobarem, bene labori meo consultum credidi, si contra Sophistæ illius insolentem audaciam, Augustas Inaugurationis tuæ Infulas, & SACRA RHEMENSIA, velut ἱερὰ τὰ τῆς βασιλείας σπάργανα inculto illo quidem & rudi, verùm Maiestati tuæ deuotissimo stylo & oratione prædicarem: Non quòd ego tantùm viribus, aut facundiæ arrogarem meæ, *Martialis lib. 5. Epig. 31.*

6

vt earum tibi ſacrarum Veſtium ſplendorem, & gloriam clariùs, vel efficaciùs explicaret, qui tam diuinè natus es, vt omnia, quæ ad Regiam Maieſtatem ſpectant, quod de Alexandro Dio commemorat, ſine Interprete, vel adiutore percipias: verùm vt intelligant pii tuorum animi, nihil eſſe, quod ardentiori cultu, poſt honorem diuini Numinis adorare, vel amplecti debeant, quàm tam illuſtria, diuináque auguſtiſſimæ tuæ ornamenta dignitatis; Et vt erubeſcat Grçculus ille neſcio quis, qui in cōtemptum credo noſtrorum Principum, quibus infenſus eſt, Regalem Purpuram, Diadema, & Infulas Regum πένθημον τῆς Μοναρχίας στολὴν, *pullam, & lugubrem veſtem dominationis* appellauit.

Theophylactus Schol lib. 1. cap. 2.

NAM quòd ad ſcriptionis attinet genus, id me fateor amplexum eſſe, quo nullum non auſpicatiùs tractare poteram, cùm non me lateat, tam illuſtri argumento, quanta ſit in æquandâ Carminis Heroici Majeſtate difficultas; opus plane varium & moleſtum: verùm præter quàm quòd munus oblatum Regibus tùm demum iucundius arbitrabar fore, cùm patrocinantem pro ſe difficultatē afferret, dictúmque ab Alexandro recordabar, cùm in iſtâ tuâ ætate verſaretur (*Rex Chriſtianiſſime*) ſolos Principes, peritiſſimos eſſe, æquiſſimóſque carminis æſtimatores, & iudices, Te vno præ cæteris vti diſceptatore ambitiosè volui, cui labores meos, tāquam tutelari & domeſtico Numini conſecrarem: non quòd aliorum

7

cẽſurã ſubire vereamur, ij enim & inſtituto, & naturâ ſumus, qui omnia noſtra hoc in genere, à peritis rerum, æſtimari, caſtigaríque in lucro ponimus: verùm quoniam in hac iniquitate temporum, quibus in turbido ſtant res noſtræ, niſi te vt in naue Caſtorem, in fronte galeam, in ore ſymbolam, in corde loricam, in dexterâ ſcutum, in Roſtris patronum, in ſede iudicem collocamus, periclitatur res noſtra, patere (*Rex Auguſtiſſime*) nos in cauſſa publica gaudere velo illuſtriſſimi nominis tui, tutelæ priuilegio, & patrocinio dignitatis: Accedit quòd te hac ætate non minorem Alexandro credidi, cui ferunt caput acriter doluiſſe, quoties aliud Carminis genus quàm Heroici lectitaret: quare ſe totum Homero tradidit, cuius venâ, & maieſtate fatebatur ad grandia ſe vehementer incitari: poteram enim vel alio carmine faciliùs, vel ſolutâ dictione feliciùs hoc argumentum illuſtre complecti, verùm vniuerſa illa ſatis intelligebam vel *Auenas* eſſe, vel *Fiſtulas*: carmen Heroicum *Tubam* videri *Olympicam*, cuius flatu, Heroes & Principes, vt à Græcorum politiſſimo dictum eſt, ad res magnas animo ſuſcipiendas ſingulariter incitantur; Eius cantu tibi, vt Alexandro ferunt, futurum eſſe credidimus, vt, nec obtũderetur caput, nec animi langueſcerent, nec torperet mens illa Regia, nec diuinæ tuæ occupationes quicquam detrimenti acciperent: Si enim ingenioſo homini non defuit audendi ratio, cur ſuo Principi, *rerum di-*

Dio Pruſ. orat. 3. de Regno.

Philoſtr. in Scopel.

8

uinarum mole districto, Nugas litteratas, idest suum opus, offerret: quare tandem hęrere debeamus, qui non leue, vel nugatorium aliquid, verùm opus, ab argumento regium, ab occasione conueniens, à voluntate magnum, ab opere & studio laboratum, à difficultate laboriosum, à materia durabile, à tuo fauore sempiternum, Majestati tuæ (*Rex Augustißime*) consecramus: certè errasse mihi videtur ille qui dixit: *Minùs ingenio laborandum fuit, in cuius locum materia successerat*: mihi enim, quò materia sublimior fuit, eô se morosiùs torsit ingenium, & vt externa remoueas, tria quatuórue liber iste secum afferet, quibus à tua Clementia fauorem & vitam, vel suo iure exiget, vel, vt mollissimè dicam, postulabit, *Materiam, difficultatem, voluntatem, animos*, & postremò, *quòd tuus est*, quorum dubito quod esse oporteat efficacius ad probandum: Tu verò non secus quàm de toto opere, ita (*Rex Christianißime*) hac nostrâ dubitatione iudicabis.

Martial. Epist. libri sexti.

VALE, Rex Christianissime, & in æternum Viue.

Majestati, N. Q. T. deuotißimus.

FRANCISCVS GARASSVS.

9

SVMMA
ET
CONSPECTVS OPERIS.

POSTREMO Loci quidam insignes autorum, qui ob angustias ad marginem capi non poterant, ne perirent, ad finem vno veluti fasce comprehensi.

10

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ

ΗΛΙΑΚΩΝ.

Α

ΚΑΘΕΖΕΤΑΙ. ΘΕΟC. ΕΝ. ΘΡΟΝΩ. ΧΡΥCΟΥ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ. ΔΕ. ΕΠΙΚΕΙΤΑΙ. ΟΙ. ΤΗ. ΚΕΦΑΛΗ. ΕΝ. ΜΕΝ. ΔΗ. ΤΗ. ΔΕΞΙΑ. ΦΕΡΕΙ. ΝΙΚΗΝ. ΕΞ. ΕΛΕΦΑΝΤΟΣ. ΤΑΥΤΗΝ. ΚΑΙ. ΧΡΥΣΟΥ. ΤΗ. ΔΕ. ΑΡΙΣΤΕΡΑ. ΘΕΟΥ. ΧΑΡΙΕΝ. ΕΣΤΙ. ΣΚΗΠΤΡΟΝ. ΜΕΤΑΛΛΟΙΣ. ΤΟΙΣ. ΑΠΑΣΙΝ. ΗΝΘΙΣΜΕΝΟΝ. ΧΡΥΣΟΥ. ΔΕ. ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ. ΤΟΥ. ΘΕΟΥ. ΚΑΙ. ΙΜΑΤΙΟΝ. ΩΣΑΥΤΩΣ. ΕΣΤΙ. ΤΩ. ΔΕ. ΙΜΑΤΙΩ. ΞΩΔΙΑ. ΤΕ. ΚΑΙ. ΤΩΝ. ΑΝΘΩΝ. ΚΡΙΝΑ. ΕΣΤΙΝ. ΕΜΠΕΠΟΙΗΜΕΝΑ. Ο. ΔΕ. ΘΡΟΝΟΣ. ΠΟΙΚΙΛΟΣ. ΜΕΝ. ΧΡΥΣΩ. ΚΑΙ. ΛΙΘΟΙΣ. ΠΟΙΚΙΛΟΣ. ΔΕ. ΚΑΙ. ΕΒΕΝΩ. ΚΑΙ. ΕΛΕΦΑΝΤΙ. Καὶ τὰ λοιπά.

PAVSANIAS IN Eliacis Prioribus.

SEDET. IN. SOLIO. DEVS. (IVPITER.) CORONA. ILLI. AVREA. CAPITI. IMPOSITA. EST. IN. DEXTRA. FERT. VICTORIAM. EX. EBORE. ET. AVRO. FACTAM. IN. SINISTRA. VERO. DEI. SCEPTRVM. GRATIOSVM. ET. PVLCHRVM. FLORENS. OMNI. METALLORVM. GENERE. AVREI. SVNT. DEO. COTHVRNI ET. PALLIVM. SEV. VESTIS. EIVSDEM. MATERIÆ. IN. PALLIO. DIVERSA. SVNT. ANIMANTIA. PICTA. ET. FLORVM. MVLTA. GENERA. MAXIME. VERO. LILIA. THRONVS. VERO. VARIEGATVS. EST. AVRO. ET. LAPIDIBVS. VARIVS. ETIAM. EBENO. ET. EBORE. &c.

12

IN

SACRA RHEMENSIA

FRANCISCI GARASSI.

HENDECASYLLABVM.

SMaragdus Scythico petitus orbe,
Et coctis Adamas refossus oris,
Quas Ægyptius hinc, & inde lambens,
Ambit Iuppiter, & micans Beryllus
Et quas ditibus eruunt metallis,
Carchedon, Alambandicique, gemmæ,
Et si quid memorant, remotioris
Indi littore, pustulare conchas:
Tametsi ingenuo placent colore,
Si quem Pyrgoteles tamen Chroniue
Manus scalpserit artifex Cylindrum
Aut Aurofaber inserat peritus
Grandes, lactelos, pares Elenchos,
Tùm Demum acriùs expetuntur, atque
Accendit pretium, nouum beatæ
Opus materiæ. Haud secus CORONA,
Tribaccis grauis Indicis, GLOBVSQVE.
Quàm late imperij patentis index
Et quantùm sceleri tremenda, tantùm
SCEPTRA moribus optimis verenda.

14

Ebrius Tiryo COTHVRNVS *Ostro,*
Nec non consita Lilijs, & auro
Squalens DALMATICA, ANNVLI *que fulgor,*
Et sui GLADIVS *fidelis orbis*
Propugnator, & Aureis corusca
FLAMMIS, *Signa Tonante missa cœlo,*
Perennique fluens liquore GVTTVS,
Et felicis INAVGVRATIONIS
POMPA, *& cætera, quæ minuta curtis,*
Nescit dicere versibus Camœna:
Tametsi omnia proprijs videntur
Stare dotibus: Elegantioris
Tamen carminibus polita Vatis,
Gratiora merentur esse, tantò
Detersis minùs, & minùs politis
Si quid censeo gratiora, quantò
Regni ditibus Infulis amictus
Princeps, & Solio sedens Eburno,
Ornato minùs est, minusque culto
Augustus magis, & magis verendus.

FRANCISCVS AQVILIVS
Conf. Pict.

CLAVDIVS Cāpobonus Prouincialis Collegiorum Societatis IESV in Prouincia Aquitaniæ, iuxta Priuilegium eidem Societati à Rege Christianissimo HENRICO IV. die XX. Decembris Anno M. DCVI. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab eiusdem Societatis Patribus compositos, absque illorum permissione imprimant, permittit *Antonio Mesnerio*, Regis, & Pictauensis Academiæ Typographo, vt *Francisci Garassi*, eiusdem Societatis opus, cui titulus est *Sacra Rhemensia*, & *Elegiarum de Funestâ morte* HENRICI *Magni liber singularis ad* LVDOVICVM XIII. *Galliarum & Nauarræ Regem Christianissimum* ad sex proximos annos imprimere, ac libere diuendere possit, datum Burdigalæ XX. Augusti anno, M. DCXI.

SACRA RHEMENSIA

INAVGVRATIONIS APPARATVS

1. SI pateris LODOICE, tibi maiora canemus
Quàm vatum cecinere ulli, venturaque posthac
Secla canent, nisi tu reliquis sis carminis ipse
Materies, numen ve tuum vel fortia facta
Concelebrent maiore tuba, queîs dexter Apollo
Fauerit, & pulchro venam formauerit auro.
Quin si forte meos nutu dignabere cantus,
Atque animum mentemque dabis, se tollet in altum
Musa tuo iussu, nec se disclusa tenebit
Limitibus, quibus antè fuit, nec radet arenam,
Sed ruet impatiens, laudumque in vasta tuarum
Æquora, ventorum flatu dilapsa secundo
Franget aquæ montes, altique in gurgite Ponti
Nabit ouans, & si cursum maiore carina

Propositio, & Inuocatio præfixa Operi

Seruabunt alij cùm vela tumentia pleni
Intendent zephyri, vel tu ceu Castor ab alta
Puppe, tuum figes pro signo in vertice Nomen.
Hæc tamen (Ambrosio quoniam se leuit oliuo
Cymba, quod exundans in te de nubibus altis
Flauentémque comam resperfit, & aurea colla)
Curret, & hoc stadium felicius uncta volabit.

Rhemẽsis Ædes inaugurãdo Regi sacra

2. *Iam Templo subeunt Proceres, & Gallia supplex*
Vestibulum ante ipsum genibus stat nixa, quod olim
Remigium tenuisse ferunt, quo tempore primùm
Omnis adoratos subiecit Gallia fasces,
Augurij melioris aues amplexa, Deûmque
Se se supposuit monitis: hîc ordine longo
Officijs distincta suis micat aurea pubes,
Inceditque ferox sagulis, & veste rigenti
Angustat latera, & magnarum strata viarum.

Viarum ornatus, & forma breuiter tacta.

3. *Interea ridere vias, & compita festis*
Frondibus ornari, lapides & saxa, tametsi
Aspera senserunt longo vestita tapete,
Et partes tenuere suas, antésque superbi
Flore coronati Regem nutantibus vltro
Cardinibus voluère sequi. Seges aurea florum
Purpuream scribebat humum, mollémque per herbam
Ambrosius labyrinthus erat. Quid carmine dicam
Quæ latè circùm extiterint conferta virorum
Agmina, vel ruptis demum quàm magna fenestris
Staret, & insanis vomeretur ab ædibus vnda?

Duplex Astantiũ ordo: Spectantiũ vnus, Procerum

4. *Spectantum fuit illa cohors, sed pulchrior ibat*
Ordo ministrantum, & pompæ solennis honorem
Sustinuere omnes; Alios notissimus inter

Ambrosiâ ceruice Puer, quem plurima circùm
Gratia sub vultu Veneris ludebat honestæ,
Ibat, & effusos populi spectabat aceruos.
Omnis ibi imperij grauitas, antiquáque Regni
Nobilitas fuit; At bisseni ex ordine Patres,
Et meritis, & honore Pares, & nomine circùm
Iuêre, & pulchram Puero fecêre coronam.
Nulla domus tantùm amplexu, vel mœnia tantos
Accepere Deos; latè feruebat in auro
Quaquâ incedebant Tellus, sed pace Virorum
Totus honos Infantis erat, stetit omnis in vno
Obtutus Puero, veluti cum summus in vnda
Exiluit Delphin, Muti stant ordine ciues,
Aula fluens fit in Oceano, se magnus amœnat
Princeps interea, atque altis apricat in vndis.
Talis erat Puer, & talem se lætus agebat,
Ac medios inter Proceres fluctúsque coronæ
Incedebat ouans, populo dum semita florens
Feruet, & augustum geminant vicina triumphum:
Quin etiam stupuisse ferunt sub pondere Cœlum,
Et veniam fecisse Astris, Regumque beatis
Manibus, vt pompæ aspicerent Regalis honorem.
5. *Ergo aderant Reges magni, cognatáque Gallis*
Sidera, purpureæ stabant sub nubis amictu,
Præcipuè, quæ BORBONIO *de sanguine, Cœlum*
Seruat, & æternos Diuûm transseuit in hortos.
Claruit hîc Magni series de gente CAPETI
Et longè fuit ante alias; hos lactea Cœli
Orbita, delitias diuûm tenet; hic vbi passim
Lactea, candenti tractu, sparsere per orbem

alter, & Ministrorum.

Descriptio procedentis Regis inaugurandi.

Reges Borbonij Stemmatis ex lacteo circulo delapsi præsentiâ & dictis ceremoniã ornant.

Lilia, & inde loco mansit cum nomine fama:
Mansit honos, candorque Astris; sic verius esse
Crediderim, quàm quod cineres, Mundique ruinam
Hâc iuisse ferunt, vel plena quod vbera, Diuûm
Reginæ, Ambrosios illac stagnasse liquores.
Hîc etiam LODOICI *omnes: sed pulchrior inter*
Nonus erat Diuos, & toto vertice supra,
Qui; quoniam errantes primùm firmauit habenas
Imperij puer ipse, & rem felicibus auxit
Auspicijs, blandè Puerum de nubibus altis
Vidit, & interea fatis sic ora resoluit.

Diui Ludouici oratio ad Regẽ Protreptica.

6. *O cælo dilecte Puer, magnoque senatu*
Designate Deûm! ô soboles de sanguine nostro
Ista dies tibi pulchra micat; Te grandia poscunt
Imperia, afflictique vocant te vulnera Mundi,
Et desolati facies non integra Regni.
Cresce Puer generose animo; tum grandibus ausis,
I, decus; i nostrum, & latè crebrescere nomen
Fac ista virtute Puer; nam quæ tibi magna
Res hodie Puero, Regni contingit auiti
Vix etiam datur illa viris; & regia moles
Quam Patri dederat matura laboribus ætas,
Ante pedes cadit illa tuos, & vt hostia felix
Ah nondum quærenda venit! recipitque tuum se
In gremium ductore carens, & condit in vlnas.
Disce Puer Virtutem ex me, sed grandia rerum
Disce per exemplum melius genitoris, & altas
Moliri generose artes; arcanaque belli,
Nos inter Pater ille tuus iam pulchrius æuum
Nescius infractis animo succumbere rebus

Transigit interea: nisi quòd voluisset honorâ
Morte mori, dignumque sibi contingere finem.
Solatur sed enim, sensusque exterget amaros
Cùm tua sub cari vultum genitoris imago
Dulcis adest, meminitque tui, vitâque potiri
Haud unquam eligeret, dùm tu potiaris auito
Imperio; Macte esto Puer; te fata beabunt
Prosperiora, tibique cadet longæua senectus:
Quodque orbus genitore bono rem suscipis altam,
Obdura virtutem aspris sub casibus, & te
Finge parem sorti, virtusque hoc impleat ipsa,
Præsenti quòd patre cares, Plus debet Achilles
Troiano cineri, & dextræ plus Hectoris vni
Quàm patri tulit acceptum. Te finget arena.
Ipse suis totum Macedo sub legibus orbem
Supposuit genitore carens. Est mascula certè
Fœmineo velata licèt sit nomine Virtus,
Virtus vna, tibi Pater est, & prędita Mater
Plusquàm fœmineâ virtute: quid insuper optas?
Aspicis Æneam tardo sub patre gementem?
Vnus erat Genitori hærens, sed patre sepulto
Cùm potuit debere sibi; tum grandia bello
Suscepit facere atque pati, gentemque superbam
Consilio regit atque manu. Quid nomina tandem
Aut exempla fero? quasi non sis altior illis!

Sic ait, inque latus nubis se condit opacum.
Et nos interea optatæ succedimus ædi.

Paterna, & Domestica exempla

Orbitas Patris eiusdem. D. Ludouici consolatione lenita.

RHEMENSE SIMPVLVM SEV PHIALA COELO MISSA.

Phialæ omnes Deorum præstãtissimæ cum nostrâ minimè conferendæ.

1. EMO mihi, Phialam ve Myos, docti-ve Myronis
Cum Phialâ, LODOICE, tuâ componat, & illas
Victor Olympiacæ pretium quas portat arenæ.
Neue ferant abacum Ganymedis, & aurea vasa,
Quæ tremulis radiosa vomunt carbonibus ignes:
Quin etiam nostræ Phialam si conferat Hebe,
Hebe Nympharum pulcherrima, quâ bibit inter
Ipse Pater Diuos rorantem Nectaris vndam,
Nigra verecundo coram liuescat in auro.
Neu ferat indecores Phialas Vulcania pubes,
Quas ferrugineo sudans lentauit in antro,
Materiam superante manu. Sed Musa quid hæres?
Iam stat, & augustâ canus cum veste Sacerdos
Ingreditur, tangitque aras, stat grande virorum
Agmen, & accinctis feruent Delubra Ministris.
Magnus adest Puer Ambrosio tingendus oliuo.
Maturate viri, subitóque accingite dextras,
Vt iusti peragatis opus, quo sanctius vllum

Non fecistis adhuc, facti vos rara manebit
Gloria, & in longos pietas laudabitur annos.
2. *Ecce triumphalem Phialam: roseumq; liquorem*
Quinque ferunt dudum solito de more Ministri
Vestibus albentes niueis, limenque superbum
Verrit adorando interea, vel basia pangit
Turba fauens, lecto Phialæ suspensa, vel ipsum
Nititur extentis Feretrum contingere palmis:
Ante alios selecta micat feruore Iuuentus
Et Centum [b] *Vigiles Phialæ Tentoria circùm*
Miscentur patriâ redimiti tempora quercu.

Procedentis phialæ pompa.

Illa subit lentè, populúsque aduoluitur omnis,
Omnis & Ampulla vultum defigit in vna,
Seque putat cognatum Astris, qui talia cernit
Munera: Nonne vides vt primâ Ægyptus in vrnâ
Gestiat, & lympham Nili redeuntis adoret?
Vel quales Arabum populi, cùm pinguis odorum
Decutitur seges ex folijs, & roscida Thuris
Gutta fluit primùm, aut liquidi [c] *vindemia mellis?*
[d] *Vestibus hîc astant niueis, atque ordine pompam*
Instituunt, primíque legunt cœlestia roris
Munera, delapsámque alta de fronde saliuam
Astrorum, in niueâ carpit gens aurea veste.

Confertur cum Nili aquâ & collectione Mellis apud Sabæos.

Non aliter totam effundit se Gallia Tellus,
Vt rorem aërium, & nectar felicis Oliui
Accipiat, grauidisque datum de Nubibus Imbrem.
Sed quid ego spumam Ambrosiæ, Myrrhæque Saliuam
Hîc refero? tum si qua polo rorante putarunt
In teneros delabi Arabas & conscia rura?
Quidve mihi molles celebrant vnguenta Sabæi

Naturæ Lacrymantis opes, luctusque superbos
Et roseam Lunæ saniem spumantis in herbas?

Ex Phlorentino 9. τῶν γεωπονικῶν.

Gallia maius habet donum felicis Amomi,
Donum æternum ingens, & quo non aurea Tellus
Fœcundæ Æthiopum glebæ, vel pinguis Asarbi
Pulchrius accepit, quamuis formosa sub illis
In luxum se fudit agris natura, deditque
Vberibus præstare oleis, & diuite ligno.

Confertur cum oleitate Azarbi, & præfertur.

3. Namque ferunt Siculi quamuis se iactat Asarbi
Terra potens oleis; fontem tam diuitis vndæ
Defecisse olim, & damnum sensisse senectæ:
Nam plerumque oleæ exosses, rugosaque pellis
Strictiùs Ambrosiam, vel amarius exit in vndam.
Non tali dolet affectam se Gallia damno,
Semper enim manet in Phialâ cœlestis Oliui
Nobile fermentum, & quô plus depromit in Auro

Æternus in phialâ liquor.

Virgula felici sensim lentata metallo,
Plus habet, & nunquam fundo rarescit inani.
Fluxit enim LODOICE tibi, fluxitque Parenti
Largius vnguentum, nec auarius exijt vlli
Iustus ad æternas Regni qui venit habenas.
Siue putas concretum illud sub nube serena
Quâ formatur apum Nectar, vel candida roris
Munera, quæ medicas noctu labuntur in herbas.
Seu reris, meliorque fides est dedita menti
Delitias de sideribus, lectumque saporem
In Phialam fluxisse, velut cum Barbara Pubes
Igne coquit Massam, vario quæ mixta metallo
Soluitur elicitam quâ non constabat in vndam,
Non aliter cœlum sparsis collegit ab Astris

Quic-

Quicquid erat pretiosum ollis, & finxit Oliuum,
[e] Sicut Apes pulchrum vario de flore Venenum
Delibare ferunt. Hic vasti pondera Cœli
Ingemuisse reor, certè res tanta meretur
Cœlum vt sollicitis pro te sudaret in Astris.
Post vbi compressum Nectar liquefactáque Cœli
Sidera formarunt Oleum, Phialæque per altos
Saccatum misêre sinus; tùm pulchra Columba
Cepit, & affixum portauit in vnguibus aureis.
Nec tantæ sunt nulla rei Monumenta, vetustam
Si lubet ætatem vel prisca reuoluere secla:
[f] Vitis in Alphæo ternos ex ære Lebetes
Signatósque vtres iniussi Nectaris vndâ
Impleuit quondam vt perhibent, quo tempore, luctans
Græcia, in ætherio primùm sudauit Olympo.
Sed quid falsa fero? vel quid me Græcia lactat
Vbere nectarei erroris? tu Nectare nostro
Vngere, nec Cælo Ambrosiam, nec pinguis Oliui
Inuideas terræ segetem; tibi Messis abundat
Pulchrior ô LODOICE; tibi Cœlum quoque seruit
Nectareósque Olei latices & Balsama sudat,
Quin etiam teneris diues quas Terra Sabæis
Plorando largitur opes, tibi ridet, & ipsum
Naturæ gaudentis opus tua Gallia, & Astra
Se stringunt etiam, atque Vndam cœlestis Amomi
Eliciunt, nec Terra tibi non grata recusat
Quod reliquis parit vna, sed hoc indigna remittit
Officium Cœlo, munúsque id transdit in Astra.
Hinc seges est LODOICE tibi, felicis Oliui
Hinc & ab æternis formosiùs vngeris Astris.

Ex græco Athenæi lib. I. ad fin.

Plinius ita vocat Campaniam & Baias.

CORONA

DA veniam LODOICE, tibi si carmine Frontem
Tangimus, inque Caput ferimus Regale Coronam:
Non erat hoc nostræ (fateor) Rex magne Camœnæ
Nec tantùm manus ista sibi debebat honoris
Adserere, audaci nimiùm damnanda periclo:
Inque tuos proiecta Pedes, non debuit vltra
Tendere, nec Sacram temere tractare Coronam.
Si tamen ô patiare mihi, se tollat in altum
Dextra, Capútque tuâ cingat Regale Corona
Iuro tibi, LODOICE, Manus deuotior vna,
Vna caput nunquam tetigit, nec carius vllum
Hactenus æternam reor accepisse Coronam.
Hanc tibi de puro primùm formabimus Auro,
Et circùm, Lapides tereti texemus in ora
Quas melior dabit Indus, & is qui colat arenam
Spumeus auriferam, & verrit de flumine gemmas.
Hîc florum assurgent radij, quos Gallia, puchro
Lacte rigat tibi, subijciant se donec in Astra
Non talem dedit ampla Thetis pro dote Coronam,
Nec potuit fabricasse Ioui Vulcania pubes:
Huic Auro licèt effosso, vel depluat olli

Grandine gemmarum, lapidúmque sit aurea messis.
Tum Capiti, sobolique tuæ firmabit ahenum
Æterni chalybis vinclum, ne fata, furórque
Temporis, eripiant vestra de Gente Coronam,
Quam manibus Deus ille, Deus quem maxima Mundi
Rectorem Imperia agnoscunt, in Vertice vestro
Fixit, & æternæ fundauit fœdere legis.
Hoc etenim credo, LODOICE, quod aurea nobis
Tempora, de vestra quondam dixere Corona
Atque per ætatem variam, & voluentia secla
Transmisêre ad nos. Non sunt Insomnia Vatum
Quæ referam, nec enim tanto Mendacia Regi
Intrudenda reor: sed, si Deceptor honestus
Non me fallit Amor Patriæ, Regúmque meorum,
Sunt Responsa Deûm Cœlo delapsa sereno.
[h] Namque tua non antè ferunt de stirpe Nepotum
Augustum non antè tuis debere reuelli
De manibus Sceptrum, quàm dum fundamina mundi
Alta reuellantur: reliquas tum flamma Coronas
Abripiet, Regésque, ipsos inuoluet eodem
Interitu, quo vulgus iners, vel iuncea tecta;
Tum coaceruatis ardebunt maxima Sceptris
Imperia, atque ferox per magnas flamma Coronas
Se iactabit ouans, ipsáque superbior ignis
Materia, Regum spoliis pinguescet opimis.
Sed tua, quam superi aspiciunt, seruántque, Corona
Ambustæ Mundi se subtrahet vna ruinæ.
Antè etenim exusto quàm depluat ignis Olympo,
Flammarúmque vndæ abripiant quæ maximus aër
Ambit, & incurua cohibet testudine Mundus,

Locus ex Rhabano Mauro.

Dicitur arcanis diuûm res indita chartis,
(Scripſerunt Adamante ipſo) de ſanguine veſtro
Affore magnanimum Regem, qui Gallica iuſtus
Sceptra tenens iterum Romani flectat habenas
Imperij, & totis diſpergat Lilia terris.
Ille ſuam (vt fama eſt) ſacra de fronte Coronam
Deponet pius; ac veteris fulgentia Regni
Ornamenta manu accipiet, ſpoliiſque ſuperbus
Ipſe ſuis, donum Superis ſuſpendet ab alto
Culmine, cui Solymos iuxta dant nomen Oliuæ.
Hîc ſuper, antiquo detractam in monte Coronam
Sceptrúmque, & veterem Regni deponet amictum
Quà locus in ſublimem olim deuectus Olympum
CHRISTVS ouans, patiente pedes in marmore preſſit.
Hæc vbi facta, loci circùm vicina tonabunt,
Raucáque ſanguineum miſcebit murmura cœlum
Interea, crepitúmque altæ colliſa ruinæ
Tecta dabunt, ſecúmque ruent luctantia Regna.
Hanc mundi faciem morientis, & horrida vaſtæ
Regna procul flammæ de monte tuebitur alto,
Liligeram, LODOICE, feret qui fronte Coronam,
Vulcanúſque locum ſi lambere feruidus auſit,
Caſtigatus aquis morietur, & ardua circùm
Robora frangentur flammæ; ſic Francica tanto
Ornamenta Pater voluit ſubducta periclo.
Nam velut excidio in magno, aut gliſcente ruina,
Cùm ſummas tenet alta domos, ambuſtáque nutant
Culmina, conuulſæque trabes, iam flamma ſibi ipſi
Formidanda volat, fatóque inuoluit in vno

Et lapides, & tecta trahens de vertice summo.
Interea dominique ruunt, tristesque ministri
Obuoluunt capita, & flammæ per aperta furentis
Semesásve trahunt mensas, strictáve securi
Vel iugulant animosum ignem, vel si qua sit omni
Res multùm pretiosa domo, concurritur antè
Ereptum, quàm tacta, fero nigrescat ab igne.
Non aliter cùm tota dabunt elementa ruinam
Naturæque domum rapiet, diuináque Templa
Vltima vis, quod erit mundi pretiosius, igni
Eripiet Pater Omnipotens, mundóque ruenti
Ornamenta tui subducet in aëra Regni.
Magnanimi Henrici Soboles ô Regia, viue,
Viue potens, placidámque tene regnando Coronam,
Sub qua compositi decumbet machina mundi:
Certè si voluit finem Natura superbum
Eligere, & digno condi res tanta sepulcro,
Non aliam decuit mundo sperare Coronam,
Mundus vt hic nostras sese moribundus in vlnas
Dederet, atque tuis, Princeps, indutus obiret
Exuuiis, iussúsque tuos, & Lilia magnus
Orbis adoraret moriens, si dedere viuo
Non licuit sese, atque tuis sub legibus ire.
Hanc ferimus, LODOICE, *tibi, se donec in Astris*
Altera componet melior, cœlóque locabit
Quà locus Engonasin inter, castæque Coronam
Virginis, in vacuo se porrigit area cœlo:
Ecce tibi spoliúmque plicat, clauámque remittit
Ipse etiam Alcides, genibúsque aduoluitur, inter
Astra natans, venientem vt te deuotus adoret.

Is est Hercules genu flexus ante Coronã Ariadnæ, vnde vocatur ἐν γόνασιν.

Parce tamen, maiora tuæ miranda Coronæ,
Si non sit, LODOICE, *mihi res integra, versu*
Dicere, & eximias numeris comprendere dotes
Quas video, sed iniqua mihi se claudit arena,
Materies me tanta premit: Se credula votis,
Credula magnaminis extendit vena, sed Infans
Nondum vesticipes iaculatur inertius alas:
Deficiunt vires, & quô se librat in altum
Fortiùs, hòc afflicta cadit maiore ruinà,
Et discit non tanta sequi Res vna labores
Solatur sedenim nostros, & carminis huius
Excusat puerilem ausum, quòd Apolline dextro
Sustulit hoc olim viridem de cespite laurum
Doctus, & in nostra cultissimus arte THERONVS.
DELPHINOSQVE *tibi cecinit, pulchrásque* CORONAS
Torsit, & in paruis impleuit magna Camœnis.

SCEPTRVM

Ceptra regunt orbem, Sceptris concordia mundo
Surgit, & admoto renouantur prælia Sceptro.
Huc fer opem, LODOICE, *tibi dicam aurea Sceptra,*
Quídque potes Sceptro, accipies. TV SCEPTRA IOVEMQVE
Concilia bonus, & faciles ad Sceptra Camœnas:
Illæ, ne dubita, venient cùm Sceptra mouebis,
Et tua consîdent circùm fulgentia Sceptra
Victáque liligero Supponent carmina Sceptro.

Sceptri vis quanta.

1 *Aspicis vt trepido præceps discordia mundo*
Infremit, & nigro committit cæca tumultu
Corpora? stant nubes glomeratæ in nubibus altis,
Et quasi sanguineæ cœlo fit campus arenæ:
Factio ventorum duplex assurgit, & omne
In Martem aduersum coelum ruit, omnia Ventus
Miscet, & instructa veluti legione, supinas
Arietat in nubes, Tonitrúque auditur in astris,
Candidus inflicto manat de vulnere sanguis:
Hi motus animorum alti, & certamina tanta,
Ludus erunt, si Sceptra semel capit ardua dextra

Iouis Sceptrum Fulmen est.

Omnipotens, cœlumque alta compage resoluit,
Et ruit in terras: Vno stat machina Sceptro
Tota tremens, nam Sceptra Ioui sunt Fulmina magno,
Hoc, & Aloïdas geminos, & fortia Sceptro
Agmina Titanum contriuit, & impia saxis
Allisit capita: Hoc etiam Salmonea Sceptrum
Sceptra affectantem, coelo detrusit ab alto.
Quid Sceptro, LODOICE, *potes? Si factio Regnum*
Turbat, & impulsas agitat discordia mentes,
Tu Sceptrum generosus habes, quo nubila rumpis,
Et subitò colantur aquis, seu fulminis ictu
Seditio grauidæ dispescitur horrida nubis.

Cum eo comparatur Sceptrum Regium.

2 *Præterea quæ magnus agit Neptunus in vndis*
Facta tibi solo referent hæc omnia Sceptro
Ipsæ vndæ, scopulíque maris: Id prima Tridentem
Secula dixerunt: Illo ruit agmina Sceptro
Impellentis aquæ, & pelage turbata serenat,
Móxque serenarum faciem disturbat aquarum.
Sceptro naufragia, & mortes, vel prospera Sceptro
Littora, ventorúmque animas de puppe fluentes
Inspirat velis: Quid, cùm ferit ardua Sceptro
Fundamenta maris? thalamo sub fluminis alti
Murmur it horrendum latè per concaua saxa,
Quæ Sceptri ferientis aquas, & robur adorant,
Et Thetyn quatiunt, Sceptro quæ tacta residit
Ac spumosarum cumulos elidit aquarum.

Tridens, Neptuni Sceptrum est quanta eius vis,

3 *Aspice quà turgent maria alta frementibus vndis*
Saxosum vesonans Rhodanus, vel fronte bicorni
Cùm ruit incrementa ferens de monte Garumna,
Imperium furiosis habet, factúque superbus

Quicquid

Quicquid obest, vi raptat aquæ, & deuoluit in altum
Saxa, trabesque volant, vi rumpitur, & timet ipsa
Naufragium tellus; sparsæ iactantur aristæ,
Primáque decutitur tenero de palmite pubes.
Infans amissum vindemia luget honorem,
Et mutata Ceres ruptis natat aurea culmis.
Interea exiliunt Nautæ, disiectáquæ toto
Flumine conuerrunt: magno nemus æquore surgit,
Præda patet cunctis quantùm remi, armáque possunt,
Tantùm quisque tenet, furtóque tumescit agresti:
Arboreas rapit ille trabes, volat iste per altum,
Ille oram legit, & ripâ corradit vtráque
Quicquid vel lino, vel crudo Cannabe fertur:
Flauam alij Cererem liquidis piscantur in aruis.
Remige tondentur segetes, fit flumine verso
Area, & in curuam cesserunt nautica falcem.

Descriptio Exundantis Garumnę, Supernatem vndã Vibisci vocant.

Interea fremit impatiens, incanáque terga
Flumen aquis voluit spumantibus: Ecce ruenti
Opponit [1] tenuis se mica latentis arenæ
Quam Sceptro Deus affricuit, metámque furenti
Designauit aquæ; venit illa, legítque quod inter
Ipse Pater flauas Sceptro descripsit arenas,
Limen adoratum lambit, séque ipsa resorbet,
Et colit occultas Sceptro figente columnas.

Ex græco S. Basilij Seleuciens. Aqua Tridente, vel Sceptro tacta quiescit.

Fac regnum LODOICE, *furens exundet ab alto*
Turbinis impulsi rabies, & naufraga tellus
Collidatur aquis: Summo si littora Sceptro
Tangis, & in trepidâ signum describis arenâ;
Ignauæ tumor ibit aquæ, se colliget illa
Seditio, Sceptróque lubens se subdet amico.

Sceptrum Regiũ cum Tridente collatum.

4 *Quod superest, non hîc referam quid Sceptra Deorum*
Cætera fecerunt, vel quanta potentia Sceptro.
Nonne vides purâ Pallas vt nititur hastâ?
Hasta, Palladis Sceptrum
Illud erat diuæ Sceptrum, quo nisa, duellum
Femina suscepit, pulchrásque ornauit Athenas.
Littora Neptunus pulsans, vt fama, Tridenti
Dicitur instructâ portum ditasse carinâ
Quam mutauit [k] *Equo stolidum genus: At dea Sceprum*
In purâ defixit humo, quod fortiùs hærens
Mutatum in viridem se se subiecit Oliuam,
Inde Olea est habilis Sceptris, & amabile lignum.
Thyrsus, Bacchi Sceptrum.
Thyrsus erat Baccho Septrum: testabitur Indus,
Gangésque, Euphratésque, atque ipsa repagula mundi:
Quæ non pampineo susceperit ardua Sceptro.
Mercurióque fuit Sceprum, quo grandia Diuûm
Caduceus, Mercurii Sceptrum.
Sustulit, & posito pacauit bella tumultu,
Illo, felices animas ad pinguia duxit
Tartara, & æternam lauri florentis ad vmbram:
Tolle Dei Sceptrum, nulla est concordia cælo,
Nulla quies, aut Elysium felicibus Vmbris.
Cum illis conferur Sceptrum Regium.
Si tecum, LODOICE, *Deos conferre minores*
Fas, æquúmque foret, tibi se, nec Fuscina ponti,
Nec rigidæ victrix opponeret hasta Mineruæ;
Nec Thyrsus Hedera, nec tortis virga Colubris.
Sed maiora cano Sceptri miranda, pigétque
Dicere prӕterea Diuûm Vulcania Sceptra.
5 *Virga fuit Mosi (sed enim dixere latini*
Virga Mosis, Sceptrũ erat: Eius vis.
Regalem melius virgam quod Græcia Sceptrum.)
Hoc Sceptrum mirata ingens Ægyptus, & ipse
Impia qui rigido durauerat Ilia ferro,

Vidit in Augusto quàm sit vis ardua Sceptro,
Molliuitque ferum pectus: Sceptro omnia Sceptro
Imperio in magno vidit confusa, nec vltra
Vim sufferre potens, Sceptro se subdidit vni,
Horrendum alta prius vomuit qui virus in Astra,
Fortia sic animos contundunt Sceptra feroces.
Nunc agedum, LODOICE, *tui mirabile Sceptri*
Agnosce Ingenium, *interea, dum fortior ætas*
Firmabítque manum veniens, Sceptroque ferendo
Illa parem faciet Virtus quæ fluxit ab Astris.
Cætera tum tibi Sceptra cadent, & prona tuum se
Ante ferent Sceptrum, & posita ceruice feroci
Cuncta colent Rex magne tuum, ceu turba minorum
Illa fuit Sceptrorum *olim, quæ subdita Mosis*
Stabat ad imperium, aut Sceptri virtute cadebat.
Si sit enim, qui fortè tuo se subdere Sceptro
Nolit, & Imperium dura ceruice recuset
Accipere, heu quid agit! vel quas in vertice clades
Impendêre sibi nescit! tunc aspera surgent
Sceptra tua, LODOICE, *manu, furiosáque rumpent*
Quicquid erit contra: reliquis vt fortior vna
Virga fuit Mosis, quę se reptantia contra
Artibus infestis mutatæ Sceptra figuræ
Contudit, & vanas absorbuit vnica virgas.

Sceptrũ Regium cum virga Mosis oclatum.

BRACHIVM AVREVM ET MANVS EBVRNEA IVSTITIÆ.

Iustitiæ manum ereptam nostro carmine restituimus.

TE procul Vates, manibus qui maxima centum
Monstra mihi, Pelopémque humero cantastis Eburno!
Vósque, manu Themidem qui depopulastis vtráque
Aggressi lacerare Deam, si barbara Thebis
Gens inuenta fuit, tantum quæ crimen adorta
Iustitiæ dextram eriperet, stat carmine dextram,
Et vulnus reparare manu, Te Diua, tuúmque
Tutamur (modò si menti illabaris) honorem,
Atque tibi niueam pulchro ferrumine Dextram
Iungimus in fului ramo felice metalli.
Tu modò me, LODOICE, iuua, nutúque trementem
Confirma bonus, & nostram non passibus æquis
Ad tua reptantem fastigia, suscipe Musam:
Quod reliqui manibúsve queunt, vel corpore toto,

Hoc nutu, LODOICE, potes; Tum si mihi dextram
Subijcis, inque manu Musam sub fasce cadentem
Excipis o! quàm pulchra cadet, lapsúque superbo
Aurum inter, LODOICE, manúmque natabit
Eburnam!

1 *Sancta Themis quondam (vt fama est) crudeliter*
ora,
Et corpus laniata, velut cùm feruidus instat
Vi lupus, & tenerum furiosè incumbit in agnum,
Trunca manus ambas (hoc illi perfida damnum
Curia Thebarum intulerat) 1 *vestémque surerbam,*
Atque oculos effossa ipsos: ductore sine vllo
Cæca tenebat iter patrium, quod ducit ad Astra:
Venit eò Diua, & lacrymans (nam lumina, solis
Seruarant lacrymis non consolabile munus)
Parcite, ait, Superi, & generis miserescite vestri,
Si non tango Aras, & Puluinaria rite
Prendo manu, non culpa mihi, non crimen adhæret
Contempti fastu officij, Diui date Dextram,
Et laceras reparate manus, si fœdere dextras
Vultis ego iungam, & supplex altaria tangam.
Creditis, ô Superi, vestrum genus esse quod in me
Aspicitis simulacrum horrens? sed lumen vtrúmque
Accisæque manus desunt, pars optima vestri.
O! Cœlum! ô Superi! ô generis vos Sidera nostri
Nescio si Cœlum est, genibus quod conscia verro:
Si Cœlo potior, Cœlum nec tangere, possum
Trunca manus, nec cæca, poli conuexa tueri:
Dicite, quæ superest Coelo potiunda voluptas?
Respicite, ô Diui, & vestros lustrate Quirites,

Iustitiæ contra Thebanos expostulantis ad Deos oratio.

Aurea compositis Cœli stat curia membris.
Nullus erit, manibúsve carens, vel lumine læsus,
Iustitiam præter, vestrum sua quisque tenetis:
Vestra dedi vobis, (sed enim nouit quoque liuor)
Et sua Iustitiæ non sunt: stat candida Iuno,
Stat roseas Aurora manus, sunt aurea Phoebo
Brachia, sunt niueis, si fas est dicere, dextris
Furua Deûm Soboles, atque Orci spuria proles,
Et mihi iurabant quondam, me de Ioue summo
Esse satam, nullíque hominum, nullíque Deorum
Cedere, adulando vestros me fallere Mystas,
O Superi, potuisse, & vos! quis talia fando
Crederet: & tales animis coelestibus esse
Artes fallendi? vel Membra recudite, Diui
Aut Iniustitiam vestri corrupta Senatus
Declarabo viris, magnáque hoc voce docebo,
Discite Iustitia moniti contemnere Diuos.

2 Talibus orabat dictis Dea, & horrida in altum
Brachia iactabat lacrymans, res illa furorem
Armauit coelo, & Superûm chorus infremere omnis
Visus erat subito, làbémque parauit acerbam
Vlcisci bello, ni se Diuûm Pater, intra
Agmina iecisset coeco feruentia motu,
Voce manúque altâ accensos dispescuit ignes,
Et Virgam extendens solio compostus eburno,
Quid facitis, Superi, dixit! quid bella paratis,
Armatámque manum? non vis, non iurgia possunt
Iustitiæ reparare manus: absistite bello.
Est Iniustitiæ species, tentare per arma
Iustitiæ caussam tutari, & condere leges.

Stat Deorum cōcilio Iustitiæ manum ereptam restituere.

Hæc vbi dicta, silent Superi, & componitur omnis
Seditio, Diuámque tuens, sic rursus ab alto
Incœpit Pater ipse loqui. Depone querelas
O mea Progenies, nec enim tot vulnera tandem
Eripient te Diua tibi, nec tu minùs illis
Agnoscêre malis, poteris, quin fortè per illas
Esse cicatrices formosior ô Dea, quantô
Te magis hæc, formámque tibi læsere priorem.
Me ne vides Diua! ille ego sum, qui paruus in antro
Vagij, & exilium, & pestes, & acerba venena
Sustinui non natus adhuc, hæc Fulmina Capræ
Debeo, quósque vides, fecit Tolerantia Diuos.
Diua tuum miseresco genus; satis esto, quòd omnes
Mouisti pietate Deos; Si Fulmina gesto,
Illa volant, rapidéque tuos torquentur in hostes,
Ni melior punire via est: Quòd lumina desunt
Suffossique oculi, damnum tibi Diua ferendum est.
Sic Pluto, sic Magnus Amor, duo grandia Mundi
Numina, tecum vnà, casu torquentur eodem:
Sidera quin etiam coelo quot coeca feruntur?
Mundus enim te Diua suis solatur in Astris.
Námque tibi succisa manu, quòd brachia pendent,
Nempe mihi talem certum est sarcire ruinam
Et sectas reparare manus, Pars optima nostri est
Quâ tu Virgo cares: quis enim succederet Astris
Parte sui meliore carens, Coelúmque teneret?
Scanditur in Coelum manibus, sic itur ad Astra.
Spera igitur mea Progenies, te curia Coeli
Te Superûm chorus omnis amat, quin quod tibi damnum
Commisere feri Cyclopes, & horrida Mundi

Iouis Iustitiam lenientis oratio.

Pati multa, Deos facit.

Coecam esse Iustitiam, Deorum iudicio expedit, Dii præter illam cœci.

Secula: non minimum tibi Virgo parabit honorem.
Brachia de solido primùm formabimus Auro
Ossa Auro, venásque tibi conflabimus Auro,
Aurum sanguis erit liquefactum, ipsæque Medullæ
Concreto *formatæ* Auro, *per brachia current.*
3 *In summo, tibi Diua Manum nectemus Eburnam*
Eburnea dextra Iustitiæ restituta Eboris dignitas & pretium apud Cœlites.
Candenti de Materia, *(neu despice munus*
Neu commune rei pretium te Virgo moretur)
Multi etenim hoc Superi, *multi stant munere Reges*
Conspicui, & multæ cuperent sibi talia Diuæ.
Ornamenta dari, sed enim quas gloria frontis
Purpureæ radiosa trahit; candore superbo
Dentis, à & formæ studio laudantur Eburnæ.
Illa, vides nostro regnat quæ prima Senatu?
Pectus habet quo vincit Ebur, Iam degener Auri
Gratia sordescit, pretio si certat Eburno.
Sunt *Eboris Veneri dentes, & Eburnea colla:*
Nympha soror Phoebi, pharetrâ venatur Eburnâ,
Arcus & in frontes Phoebi se flectit Eburnas.
Ipsáque consilium formæ quæ rustica iecit,
In studium, Martémque suos partita labores,
Illa tamen, Peltáque simul se iactat Eburnâ
Fibelláque libros morderi gaudet Eburna.
Coelum *præterea cultu num ridet Eburno?*
Sunt *Ebore exculpti postes, & Eburnea valua,*
Qua Coeli *patet ampla domus. Qui Nectaris vndam,*
Asseruant Cyathi, pedibus nituntur Eburnis:
Ornat Ebur Fulmen, capulóque excusat honesto
Materiæ liuentis opus, tristémque figuram.
Est infra quod tangis Ebur, conuexáque Coeli
Atria,

Atria, tessellis densim sculpuntur Eburnis.
Denique & in Solio nos Diua sedemus Eburno
Si dubitas, Sceptrúmque manu gestamus Eburnum.
Sic ait, & Virga leuiter percussit Eburnâ
4 *Illa solum verrens, Solio successit, & omnes*
Assensêre simul dictis: Hîc stabat anhelans
Lemnius, inspersi ramento sordidus Auri,
Qualis ab obscurâ veniens reptauerat Ætnâ
Concretus cinere, & quoties dimouerat ora
Puluerem nubem flatu sorbebat anhelo:
Olli cura datur conflandi Brachia Diuæ:
Ille capit massam, totóque à pondere vellit
Magnam Auri molem, & solerti forcipe versans
Tingit in Ambrosia, & magna maturat opus vi:
Brachia felici surgunt formata metallo.
Aptantur subitò, vitámque per intima flatu
Inspirat venis Dea, mox tornantur Eburnæ
Pulchro dente Manus; voluit quas Iuppiter ipse
Iungere; nec paruis tantum commisit honorem
Cœlitibus, positáque Manu sic fatur, & omnes
Confestim siluêre Dij. Talis tibi Diua
Debebatur honos, & si te vulnera quondam
Reddiderant tibi despectam: Te virgo tuúmque
Nosce genus, quod, si dubitas, tibi Brachia pandent,
Pársque tui melior Manus vna putabitur esse.
Sed quid ego video? tibi se iam colligit atra
Tempestas glomerata procul, ne rursus eidem
Lucteris scopulo, atque in te ruat vnda malorum
Ab Manibus pellecta tuis! neu Diua Ministris
Te prædam ipsa tuis facias, ambesáque circùm

Conflâtur à Vulcano brachia aurea.

Periculum ab aureis brachiis, & auaris ministris Iustitiæ prædicitur.

Mille tibi liment rodentes brachia Cancri.
5 *Esto tamen secura metu, námque ardua contra,*
Constituam tibi diua Virum de sanguine nostro
Qui te amat bonus, atque tuos ardet Hymenæos.
Is contra insidias te Diua tuebitur omnes,
Et Regnum dabit, & pulchram pro dote Coronam;
Atque odeò vt tanti non sis ignara Mariti:
Rex est Francigenûm, latè qui regnat in oris
Fertilis Europæ; Ille tuum seruabit honorem,
Auxiliúmque feret: sed enim quia sexus et ætas
Imbellem faciunt te Diua, [m] *Comesque scelestus*
Aurum, inter medios lacerandam exponeret hostes:
Esto vna contenta Manu, Dextrámque potenti
Seruandam (sic Fata iubent) committe Marito;
Ille parem Sceptro læua portabit, & æquas
Inde trahet vires, populisque fauentia iustus
Iura dabit, totóque ferens se corpore Regni,
Latè pacificas Manus vnica flectet habenas.
Quid memoram quàm læua tuâ dabit omnia Dextra?
Quid per quod populos, vel quot Manus vna per vrbes
Ardua regnabit magnos complexa Senatus?
6 *Sic ait, & Coeli Cortinam ac vela remouit:*
Apparet subito speculi crystallinus orbis.
(Quem Diuæ Pater ipse dedit tùm posse tueri)
Hoc latè in speculo Mundus, magnæque fluebant
Instar aquæ gentes, & se tuditantia cirùm
Secula pellebant, ac nondum vertice toto
Conspicui Reges longa pòst gente futuri.
Ergo manu Virgam intendens, sic ora resoluit.
Ille, vides toto qui se iam corpore iactat?
Ille coma pulcher, longáque in veste verendus?

Cauetur, Tutela brachii aurei Regi Galliæ cõmittitur.

Eburneæ dextræ maiestas quanta.

Is virgo Clodouæus erit, qui primus Eburnam
Gestabit Dextram, & Sceptr opræponet auito:
Proximus ille, caput medios qui surrigit inter,
Karlo-Magnus erit, qui cùm sub Gallica Sceptra
Viderit aduolui Mundum, & procedere gentes:
Ille tamen regnando, Manu plus vincet Eburna
Quàm faceret cataphracta manus: quos hîc Dea cernis
Per medias certatim alares feruêre cateruas,
Est Magni generosa cohors de gente CAPETI:
Pars Karoli, Henricique, etiam pars magna Philippi:
Sed longum LODOICI implent ex ordine Ramum
Pulchriùs, & LODOICORVM fit linea Diues.
Nonne vides Diua, vt reliquos iam fulgurat inter
Pulchrior ignis? erit Virgo quondam is tibi Pollux,
Atque tuæ Tutela Manus: tu lumen adora
Venturum interea, atque adeò ne fallere, magnum
Tertius à decimo LODOICI Nomen habebit:
Maior eo non antè Manum gestauit Eburnam,
Sed nec maior erit. satis est prædicere; námque
Quod superest, faciendo, Manu complebit Eburna.
Dixerat, & Cœlo plausum fecêre profundo
Quotquot erant Diui. Virgôque hic multa parabat
Dicere, sed vacuum Superi soluëre Senatum.
Ergo capit Virgam ex Auro cui stabat Eburna
Iuncta manus, gremióque tegit, Soliúmque Tonantis
Aduerrit genibus; Cælum testata, Deósque
Quantus Amor sibi Francigenûm sit Principis, & se
Nec Reges habituram alios, nec cætera Regna
Illi æquaturam Imperio, dum, Nominis, inquit,
Huius erit Princeps, Regni qui flectat habenas.

Prædicuntur Reges Galliæ Eburneâ dextrâ insignes futuri.

VEXILLVM AVRI-FLAMMA

Quicquid dictũ est hactenus, fuit Fumus Auri, iam ipsa dicetur Auri Flamma.

1 *VICQVID adhuc* Lodoice *tuli, seu Regia Sceptra*
Seu Phialã, seu tangere opus dicendo Coronã:
Auri FVMVS erat, puri nunc FLAMMA Metalli
Ipsa micat, trepidámque hebetat fulgore Camoenam:
Ac velut impatiens volitat per Lumina flammæ
Candela radiante culex, & credulus errat,
Donec in ardenti pennas insebat hibisco,
Non aliter, cùm FLAMMA tui me perculit AVRI,
Non vox, non animus, non Vena superfuit ipsa:
Certatímque meæ trepido glomeramine Musæ
Densantur FLAMMAM circa mirabilis AVRI:
Et quem non rutili perstrinxerat aura Metalli
Hactenus, inflecti neruos, & pectus honesta
Sensit Auaritia, pulchráque cupidine tangi
Quæ vis ô Superi! vel quod tam grande sub Auro
Fulguris Imperium dominantis in omnia latè
Pectora! vt aspecto conniueat ipsa metallo
Integritas! toruæque fluat constantia mentis!
Ipse (fatebor enim), vitæ quem nullus ab ortu

Fulgor adorati percusserat insitus Auri.
Sentio nunc alacres animi trepidare sub Auro
Et celeres fuluo gestire sub impete venas.
FLAMMA tui, LODOICE, *animum mihi perculit AVRI:*
Perculit: & potui generosæ occumbere culpæ.
Quicquid enim meditórve diu, vel somnia noctu
Iniiciunt, nec Ahena *meo, nec Cornea Somno*
Argumenta, *tui sed in orbe reuoluitur AVRI*
Materies, iam FLAMMA meis, iam Regia Sceptra
Obtrudunt sese manibus, pulchrámve Coronam
Vel Tunicam squalentem Auro, *vel Lilia tango*
Aurea, *quæ pictas Tunicæ dispergo per oras:*
Et *velut* Aurifluas *exsorbet* Tantalus *vndas*
Exul opum per opes medias, & pauper in Auro
(Vsque adeo miseri ne sumus! nos vexat & ipse
Votorum satiatus Amor!) *sic mergor in* Auro
Languidus, & quamuis Regali vena Metallo
Pinguescat, calamúsque mihi, non Tantalus inter
Aurifluas largè sorbebat egentior vndas.
Sed quoniam Virtutis opus, sit prima laboris
Gratia, mercedèmque tulit, qui munere Reges
Diuinxit: Pretium nostri sint Carmina *Facti!*
Diues erit, Regi quicunque merebitur alto,
Exigui vel Fontis aquam, vel Rustica ferre
Munera; nec doni pretium [n] *delibrat egestas.*
Tu modò me rutilæ niuentẽ ad lumina FLAMMÆ
(Quo sine mens perculsa cadit) ne desere Princeps
Interea, dum me circùm volat aurea Flamma

Auri vis mira, sensus excantat

Felicitas Res Importuna.

Regi dare possunt etiam pauperes: ex Themistio Euphrade prim. orat.

Luce repercutiens oculos; & Carmine nostro
Ducitur æterni purissima Vena metelli
2 *Est procul in Lemmo, qua se Vulcania Pubes*
Exercet ferro, gemitúque fatigat Olympum,
Brachia sub duris incudibus horrida iactans
Insula, (desertis aliàs abrupa cauernis,)
Non illic perhibent homines; non dura ferarum
Secula, non quiduis ratio mollissima vitæ,
Et mores docuêre boni, non tecta domorum
Esse, sed incultas Mundi squalentis Arenas,
Terræ ° caluities, rigidos glabreta per agros,
In quibus, exiguæ calamus si reptat auenæ,
Ingruit, & totam macies exsugit aristam.
Nec Cereri tamen apta licèt nec idonea Baccho
Nec pecori sit amoena Seges, nec vernet in hortis,
Non tamen in varijs est ditior vna Metallis,
Tota vel est Venis fœcunda, vel aspera Gemmis.
Semper enim vel diuitijs, vel munere cœco
Excusatur agri macies, & ruris egestas.
Vt Reges, si forte viro matura, sedore
Virgo sit informis, non illam Regia proles
Non multi petiêre proci: deserta cubili
Exigit interea viduos iam nubilis annos,
Ardet enim Pater, & pretio non parcit, vt olli
Non indigna domo fortuna, paresque Hymenæi
Obueniant, & si primósve refingere vultus
Non potis est, roseúmve genis infundere Nectar,
Nititur, vt saltem pretio quæratur, & illam
Pondere gemmarum, varijsque monilibus ornat.
Haud aliter, si quando seges non commoda Vino,

Terra sterilis ad reliqua, Aurum parit.

Similitudo ex Philone Hebræo cur sterilib⁹ terris Deus Aurũ indidit.

Non habilis dono Cereris, non florida Campis,
Non Oleis, vel Melle fluens, sed inhospita cultu,
Dura supercilio, pendentibus horrida saxis:
Hanc nullæ coluêre manus, nam gratia ruris
Nulla fuit, duros quæ cogere posset Agrestes.
Verumillam Pater Omnipotens si forte metallis
Inserit, & pulchras uteri sub carcere venas
Seminat, accurrent examina mille Procorum,
Non deformis erit, pretióque placebit, & illam
Haud paucæ coluêre manus, nam gratia ruris
Multa fuit, duros quæ cogere posset Agrestes.
3 Cyclopum hanc igitur gens dura reuellere terram
Carbonémque nigris exercita flare cauernis,
Dum sequitur Venas per deuia rupibus antra,
Et varios fibrarum artus, ac ducere ferrum
Se putat, éque suis ignobile marra metallum
Dentibus extricat, Glebam felicis in illo
Materiæ, cæcúmque iubar per sordida Plumbi.
Viscera miratur, miratur & insuper ipse
Qui reperit Brontes, subitáque cupidine tactus,
(Nescius ô quantum manibus versaret honorem!)
Accipit, & massam tersâ rubigine primùm
Inijcit in rapidos structis fornacibus ignes.

Prima Auri Inuẽtio casu facta.

Spes animum dedit inter opus, nam victa calore
Materies sensim cùm soluitur, omnia latè
Dissipat, & liquidas fugiunt ramenta per auras
Quotquot erant admixta, micat lux pura metalli:
Non aliter quam cùm roseas aurora per orbem
Dispergit formosa comas, dispescitur omnis
Quæ super incubuit liquidæ nox horrida, Terræ.

Auro vnde nomen datum.

Hinc reor *AVRORÆ de lumine, condidit AVRO*
Nomen, & ambrosiâ fulgorem cepit ab AVRA.
Vt primùm dedit ex calidis fornacibus ignem
Fulgida materies, piceas fulgore tabernas
Cyclopúmque domos lustrauit, & horrida Fornax
Quæ prius extiterat nigri contage metalli,
Iam ferrugineum posuit mutata colorem,
Nec gemuit velut antè, graues sed molliter ictus
Materia minuente tulit: sub pondere risit
Malleus, ac teneris mollita laboribus Incus.
Nec mora, cùm famam crebris dispersa tabernis
Audijt artificium sub rupibus horrida pubes,
Sulphureas liquêre domos, tonat Insula pulsu
Ardua, ferratique gemunt in cardine postes.

Describũtur Cyclopes & ferrarii, Illutibarbi, vt vocat Apul.

Pars, laterum succincta tenus: pars, Nebride Capræ
Ilia tendebat, circùm detrita Supellex
Armabat rigidos suspensa foramine renes:
Ostẽdunt alij pectus: villosáque membra
Ferrea laxato distringit fibula morsu.
Pars, birrho sordente caput, pars vna, tegebat
Gauscpina, nabat que fluens incædua sylua
Puluerea sub fronte minax, pars, Cannabe mento
Impexum tulit, ac non extricabile Vellus.
Quin etiam Pater ipse fuit, qui ductile ferrum
Attenuans ad inertis hebes mucronis acumen,
Intermisit opus, famámque secutus, & ipsum
Nomen inauditi Fornacibus antè Metalli,
Vt vidit fulgere procul, correptus amore,
Indomitæ venas ardere cupidinis æstu
Sensit, & ô Iuuenes, dixit, Vis intima cordi

Nescio

Nescio quæ delapsa meo, mihi molliter ossa
Deuorat, & tacitas exsugit sæua medullas.
Versat vtráque manu, pòst, sensibus admouet ipsis
Mirandæque rei, nunc hos, nunc consulit illos:
Et non sufficiunt sensus: ardente camino
Explorat, vel tingit aquâ, vel forcipe vellit,
Semper idem manet: Interea feruêre Iuuentus
Et venas populare omnes, ceu quando sub alto
Venatur scopulo catulos absente leænâ
Detraxit, memor inde locum sub mente recondit
Sedulus, & lustrat vicinam indagine rupem.
Haud aliter Pubes Vulcania feruet in auro
Ambitione ferox, certatímque aduolat omnis
Non incerta loci, cæcásque reuellere fibras
Arte, manúque parat, Magno stant pondere Marræ,
Stant Trahebæque graues, & tristi lumine Tædæ
Magnaque multiplici, distincta foramine Cribra,
Armave præterea, subito quæcunque vel vsu
Vel docti ratione tenent, euertitur omnis
Area, & emotis gemit Insula fundamentis:
Insudant operi, furtum nec ducitur esse
Si quod quisque rapit, sed merces & aurea præda.
3 Ergo runt, laterique faces, & lumina fronti
Annectunt, seséque vltro per nigra viarum
Insinuant, & sulphureos cum Lampade tractus
Explorare iuuat, venísque fugacibus vltro
Rixari, ambrosius labor est, & dura voluptas.
Sed quoniam pretiosus honos non venerat Auro:
Ingenium siluestre fuit, naturáque primùm
Turpis auaritiæ, nec adhuc vrbana Cupido.

Cognoscendo Auri pretio sensus omnes admouētur & alia examina mille.

Arma eruendis metallis apta: ex Agatharchide apud Photiū Patriarch.

Luctari cum metallis labor voluptuosus.

Materiam, quam quiſque gemens de corpore Terræ
Extudit, agreſtes primùm vertebat in vſus.
Luxurioſa auaritia, & ſordida.
Ille ſuis fuluos crepidis ſuppingere clauos,
Iſte (pudor) ſeram picei, clauemque Tuguri
Materia lugente facit, fors alter in Auro
Ruſticus, aut vaſtùm cacabi dat ſurgere ventrem,
Aut homini quod inepta poteſt induſtria, mentis
Indere, luxuries ſic Ruſtica ludit in Auro.
En ſumptus Natura tuos! ah Prodiga rerum
Ingrato dare auaritę genus maximum.
Quid facis! ínque tuo Ingratam te munere reddis!
Qui dedit Immerito, doni vel perdit honorem
Vel facit, vt poſtquam dederit, credatur auarus.
4 *Scilicet, & factum noſtro par tempore damnum*
Lugeo, & æternas pro munere fundo querelas.
Ambar enim (ſeu virus aquæ, ſeu ſpurca furentis
Eſſe velit ſanies Piſtricis, & ater abortus,
Cui dat Naufragium vires, & pontus odorem)
Cum primùm roſeis pelagus ructauit ab vndis
Ambaris inuentio apud Boios Vaſconiæ caſu facta.
Inſulua iacuit mundi Theſaurus arena
Solus, & infanti ſimilis, quem dura nouerca
Secretas intérque vias, & confraga ſaxa
Fœtum barbariæ teſtémque libidinis, olim
Expoſuit fugitiua, ſui non conſcia partus.
Sic Deus in ſterilem deiecerat Ambar arenam,
Donec vicino deſcendit monte Bubulcus,
Quem ferrugineis lacrimoſa Colonia Boijs
Et circùm Medulas Pix fumida tinxerat oras:
Ibat forte viam, ſolitò qua pinguior vnda
Littora viſcoſo ſignauerat arida limo,
Et paruas quærebat opes, cum tractus odore
Ecce videt tenui Fungoſum cortice Corpus

Tamque supèr vario filicatum tergora filo
Vt duxisse suas videatur Aranea telas:
Hæsit ibi primùm stolidus, nec tangere dextra
Dignatus: pede sacrilego disrumpit, humique
Fragmina Materiæ se diuitis omnia passim
Disiiciunt, partem cumulo confundit arenæ,
Et partem capit ipse domi, quam vertit in vsus
Immeritos, fulcrùmve tori dedolat ab illa
Vel, biberet roseos vt lintea vestis odores
Rusticus interea veterem detrudit in Arcam
Donec odor diuinus, eo se carcere claudi
Impatiens, ligni per cœca foramina fusus,
Rancidula per aperta domi regnauit ab arca
Et pretium dedit ipse sibi: tum cognitus Ambar,
Et latè Ambrosium respergere cœpit odorem.

Ambar à Rustico inuentore Ignominiose tractatũ.

Non secus inuento primùm res contigit Auro:
Vnde feros mores & rustica corda putandum est
Non potuisse Pati, vel dissimulare, Superbam
Materiem, quin sæpe cauis in rupibus icta
Ingemeret, iustos Superi testata dolores!
Tam stolidas ab nacta manus! Rem vidit acerbam
Ipse pater Vulcanus, &, ô, quid Barbara Pubes
Quid facitis, dixit! non est hæc debita vobis
Materia ô Iuuenes pretiosa; facescite nugis.
Dixit, & infectum corradit ab omnibus Aurum
Et legit in Palacram, & sese subiecit Olympo,
Limen adoratum verrens, & eburnea valuæ
Ornamenta, (rudi fuerat sic insita primùm
Dente Domus, nam nullus honos tum cognitus Auro)
Ingreditur Pater, & Cœli mirante caterua

Aurũ deformita

tem Vulcani excusat.

Vulcani Aurum ferentis ad Deos oratio.

Auro insita vis quæ homines ligat, & Deos auaritiâ tangit.

Pulchrior incedit, nec enim si sordidus olli
Vultus erat, nigrúmque caput fuligine, vel si
Luxatam ingrediens traheret coxam, ægráve lentè
Reperet ad motum, Superi vidêre, sed omnes
Fulgida non visæ pendent ad lumina formæ,
Pulcher erat, quem Materies tam puchra tegebat,
Excusans rigidamve cutem, vel si quid in illâ
Rugosum, piceâ ferrugine fumus arabat.
Turba fit: Ante Iouem *pleno cadit ille Senatu*
Et sic ingreditur contrà. Te maxime Mundi
Rector, & Indigetes Superi, vósque ardua Templa
Cœlituum, manet omnis honos: & si qua per orbem
Rara, velut clausis nasci contingit in hortis:
Vos Domini rerum, vestri sunt nostra fauoris
Munera, si qua damus, vos posse dedistis, & inde
Exoritur donum, nobis est gloria doni:
Ecce quod é nigris Lemnos fæcunda cauernis:
Inuisum tulit antè genus, quâ lecta Iuuentus
Vrgebat validis armata ligonibus agros,
Nescio quid fuluum crepuit sub dente, quod AVRVM
Noster ab AVRORA *populus, vel dixit ab*
AVRA.
Rustica gens, nec enim dotes vel forma Metalli
Cognita, & à solo nomen fulgore petitum.
Certé si qua latet Natura, vel ima Metallo
Insita vis, hominésque ligans & pectora Diuûm
Nescio, nec nostrum Superi cognoscere caussas.
Sed fateor trepidasse mihi fulgore sub isto
Inflexas animi vires: & si licet vltra:
Quid sit Auaritiæ labes (de sanguine vestro)

Sensimus ô Superi, & Diuino in pectore, fixum
Nescio quid Mortale hæret. Nec plura moratus
Porrigit: accedunt Superi, fit cœca voluptas
Tangere quod nulli notum est, inflammat amorem
Ignorata rei virtus, dum tangitur, vrit
Interea, & tacitis desæuit in ossibus ardor.
Ipse Pater cuius rigidis est horrida dextra
Olim Fulminibus, ferróque assueta Tonanti
Cum tetigit: digitósque sibi mentémque seueram
Mulceri tacitè sensit, labique per imum
Molles Illecebras sæua inter gaudia pectus,
Nec se dissimulat captum: fit gloria vinci
Victores inter, dominosque, & cæca Cupido
Inter adoratur Superos, iamque apta Metallo
Nomina quæruntur: Vel enim sunt Tubera Terræ
Quæ, postquam Ambrosiæ, vel Nectaris ebibit Imbrem,
Molliter inflata sudans formauit in aluo:
Aut fuluæ Cerereis ꝑ Glebæ, quas proxima pulhcri
Porticus Elysii subiecit, & area lauro
Consita, quam densæ sternunt pro puluere Gemmæ:
Inde vbi per fibras Telluris, iterque profundum,
Ad certum venêre locum, Color additur ollis,
Ee Rigor, ac fului species fit pulchra Metalli:
Sunt alij, quibus haud placuit tam nobile nomen
Indere, & à varijs stat ponere turpia caussis:
Nam, vel Carnificem vitæ, vel cordis Auernum
Dixerunt alij, Furcamve, vel horrida Tigna,
De quibus ah! pulchro Virtus suspenditur Vnco.

Vinci ab Auro inter Deos victoria est, quid inter Mortales?

Diuersa Auro nomina à variis caussis imposita.

Aurum patibulũ virtutis, Auarus cordis, Carnifex vitæ.

Hæc vbi facta, ruunt Superi, statque omnis in Auro
Fixa cohors, iam Dextra tenet iam lumen vtrúmque
Ardet in aspectu, coram iam Corda tumescunt
Et saliunt Venæ, pars magna putatur honoris
Insanire Deos: minor est, qui se minùs Auro
Porrigit, inflexúmque minus se præstat ab illo.
5 *Ipse Pater stetit ante alios, Fulmènque Metallo*
Affricuit, croceúmque videns albescere ferrum,
Risit, & innocuos intorsit molliùs Ignes.
Hoc Iouis exemplo Superi fecêre, Domúsque
Antè, pauimento quæ fulserat omnis Eburno,
Se totam croceo pallescere vidit in Auro:
Et furtim formosa Deos se miscuit inter
Ambitio, quod quisque potest, de pondere vellit
Sedulus, & quod habet reliquis præstantius, Auro
Illinit ardenter, Crines formosus Apollo:
Virgam Mercurius: Diuûm Regina Cothurnos:
Libram sancta Themis: pallentes Cynthia Bigas:
Cypris Vtramque Manũ: Venas atque horrida Mauors
Brachia, quapropter Belli iam Neruus in Auro
Ponitur, & Digiti Paphiæ, sunt Hamus Amoris.
Quin etiam Lenæ Pater, cui pectus agreste
Formę nullus Amor, vel laudis inebriat, Ipse:
Ipse tamen voluisti Auro Cratera profundum
Immanémque aluum ciathi turgentis ad oras
Tingere, non sine mente ratus, meliora videri
Vina, laborato quoties potantur in Auro.
Sic igitur fecêre omnes: Coelúmque repentè
Fulsit, & aurato riserunt cardine postes.

Deorum singuli, sua auro affricãt. Imitatio ex Rõs.

Vinum in Auro melius est, quippe ambitiosa sitis est, nec solus liquor, sed etiam poculum ipsum sititur: D. Orientius in Monit.

Conciliúmque vocans Diuûm Pater, atque hominũ Rex,
Nunc, Superi, dixit, vester se nouit Olympus,
Et Coeli putat ampla Domus, iam sumere nomen
Quod fortuna loci vestérque merebitur ordo:
Coelum carcer erat, iam lumine consitus Auri
Pulchrior est, statióque Deûm sit Numine digna.
Verùm, Fortunæ quoniam pars vna putatur
Contentum non esse bonis, ni reddis Amicos
Participes, grauidóque seges decrescet aceruo
Quæ compressa domi seruabitur, En age crescas
O diuisa Deos inter Fortuna Minores.
Nostis enim Superi (nec fas nescire potentes
Maioresque Deos) genus esse é sanguine nostro
Quos ego præfectos volui mortalibus ægris,
Et regere imperio populos, gentémque superbam:
Inde vocant REGES, Superísque minoribus illos
Æquiparant certatim omnes: hos munere tanto
Dignos esse reor: nam si consciscitis omnes,
Sentio vt in calida domitum fornace Metallum
Soluatur subito, & partes discedat in æquas:
Tum quod erit solidum resoluto pondere corpus,
Ibit & in Massam, nostros seruetur ad vsus.
Ex illo Phialæ, ex illo sit nostra Supellex
Cymbiáque, & quæcumque Domus Diuina reposcit.
Propterea Ganymedis erit, vel si quid Eburnum
Primula vel si quid Samium formarat egestas
Frangere, & ex fuluo melius conflare Metallo.
Pars autem tenues subtilior ibit in auras:
Pars in Puluerea fundo subsîdet Arenam:
Et pars in liquidam mutabitur aurea FLAMMAM.

Felicitas vera se ipsa contenta nõ est ni reddit felices alios.

Aurũ igne liquescit deorum Iussu.

Quod ex auro solidum est Dii seruant, ad cœli vsũ

Cætera Carbones, vel erunt pars cætera Fumi.
Ergo distribuam Reges hæc inter Amicos,
Et memores regnare mei, vestrûmque iubebo
O Superi; & facient stabiles hæc dona Coronas.

Auri diuersæ partes diuersis Regibus & Regnis dantur.

6 *Præcipuè reliquos inter mihi maxima cura*
Impendenda manet Regi qui Gallica iustus
Sceptra tenet, populóque fauens dat Iura fideli:
Olli Nectareæ subiecimus vbera terræ:
Olli Neptunum duplicem; mollem aëris olli
Temperiem, vernúmque iubar, Cœlique medullam.
Quid votis superesse potest vt sidera tangat,
Et Cœlo potiatur humi? si Gallia nostri
Muneris, & rutili clarescat luce Metalli:
O quàm te memorem Tellus! ni desit aceruo
Res hæc vna tuo, Cœlo fœlicior vna,
Vna fores cũctis præ formosissima Terris.

Frãciæ priuilegia inter cætera Regna cõmemorãtur à Ioue.

Non patiar Diui, Totámque implebo Coronam
Muneris incoepti. Atque hæc vt pulcherrima longè
Inter Eropæas præfulgeat vna Coronas,
Addere constituti FLAMMAM *præstabilis* AVRI,
Si mens est eadem vobis: Sic dixit, & omnes
Assensêre simul Superi, plausúmque dedere.

Regi Franciæ Deum testamẽto cedit Auri flãma.

Vulcanus stetit in medio, simul vt Pater olli
Annuit, accinctos distrinxit fibula Renes,
Et soliidam curuo suspendit forcipe massam
Secturus quâ parte Pater iussisset, vt olim
Rex vbì venatum in siluas successit, cíque
Mille Viri totidémque Canes latus vndique cingunt,
Si ruit interea ramoso vertice Ceruus,

Circùm

Circùm crebra volant hastilia, & ingemit omne
Latratu vel voce nemus, cadit hostia, Regis
Icta manu, atque animam Regali è vulnere pulsat.
Accurrunt læti comites, It clamor ad Astra,
Palpitat exanimis calidúsque recumbit in armos
Cervus, & extincto illudit numerosa canum vis:
Stat popa succinctus cubito, ferrúmque cruentis
Sæpe tenet labris, Ceruíque trementis in aluum
Condit, & ad summum diducit vulnera pectus,
Designat Rex interea quâ parte Minister
Percutiat, quá parte Viros, qua parte Molossos
Donet: Et extincti cædes est altera Cerui.
Haud secus é Solio Pater omnipotentis Olympi
Designabat, vt has partes Vulcanus, & illas
Forcipe morderet rigido, & fornacibus altis
Exploraret; Et ô stolidi vis lubrica Fati!
Incipiunt in id esse truces, cui Nomina mille
Mille prius dederant insanis Oscula votis.
Ergo rapit Massam Vulcanus, & incoquit igne.
Paulatim illa ardet, tenuésque vel exit in Auras:
Aut in Puluereæ ramenta liquescit Arenæ:
Aut abit in Fumos, námque hæc informe metallum,
Excrementa iacit, veluti dum cortice summo
Sudat & in spumas ebullit Nectar amaras.
Lemnius extremas hæc circùm abradit ad oras.
Et spargit Cœlum interea, Terrásque iacentes.
Quæ coelum tenuêre, Ignes fecêre minutos,
Claráque iam tenues fulgent per sidera flammæ.
Quæ vero tetigere solum, pars frigida cepit
Regna, Caledonij quæ lambunt littora Ponti.

Auri excremēta, halitus, puluis, fumus, carbo. purissimum Aurum Flamma est.

Hic vbi iam bello regnant gens dura Britanni
Hic ramenta Auri cecidêre & crispulus Imber.
Qui dites populósque facit, Terrámque ferocem.
At vero in rigidos pars altera venit Iberos:
AVRI-FVMVS erat, quare gens integra Fumo
Est ferrugineos propter fuscata caminos.
Interea moles auido feruebat in igne,
Iámque erat expurgata satis, cùm lumine r..o
Fulsit, & Auratam *vomuit de corpore* Flammam.
Ad Flammam Superi *tremuêre, & risit Olympus*
Qui Superos *Gallis se ferre sciebat amicos.*
Illa volat rapidè donec legêre volantem,
Et [r] *nebulæ plicuêre sinu, quam vellere pulchro*
Vestiflui Seres animarant, nec mora, Coeli
Nuntius, auratis talaribus adfuit, illi
AVRI-FLAMMA datur, Serum quàm tela fluentẽ
Pascetémque sinus roseos vexilla tenebant.
Se Pater è Solio medium vibrauit Eburno,
Et Puer, I, dixit Coelo te merge sereno:
Ecce, Clodouæum video iam bella parantem
In Saracenas acies, & Gotthica castra:
I, *Puer, & nostro moneas vt prælia ductu*
Auspicióque gerat, Numenque vt rebus amicum
Nouerit esse suis, Flammam *mirabilis* Auri
Accipe, diuino quæ bella fauentia signo
Nuntiet, ac populos amburat clara rebelles.
Dic fore, sanguineas hâc edat vt auspice clades.
Molliter exiguo quâ labitur amne Vigenna
Pictonicis foecundus agris, vbi tardior ætas.
[s] *Lapsa canis referet de nubibus esse* Sepulcra:

Puluisculus Auri, Regi Anglorum datus fumus Hispanis, vnde fumosi sunt.

Auri-Flãma Gallis.

Ad Clodouæum fertur.

Prædicuntur Victoriæ hoc in signo futuræ.

Tantus erit cruor, albentésque sub ossibus agri.
Finierat Pater ore loqui, cùm Nuncius albis
Aëra scindebat pennis, & remige dextrâ
Francigenis illapsus agris, Mandata Tonantis
Portat, & AVRATAM *ter ventilat aëre* Flammam
Ter pluit, & roseæ circùm fluxêre fauillæ.
Ergo Clodouæum nactus iam fronte minaci
Sacrilegos fundentem hostes, & Castra ruentem,
Ante pedes proiectus, humum conuerrit, Olympi
Incola, & Auratæ *pangens ter basia* Flammæ
Nescio quid coeleste loquens demisit, & alis
Increpuit, rursúmque alto successit Olympo.
Hîc fuerat fortasse locus, quo, carmine dici
Debuerat iactura meo, funestáque Flammæ
Extinctæ mihi damna cani, sed parcite Diui
Indigetes, quis enim Patriæ feralia Vates
Damna lubens, propriásque velit cantare ruinas?

Auri flāmæ iactura, intacta quare relinquitur.

ANNVLVS AVREVS CVM GEMMA

Post Auri-flãmæ carmen, Non fumum ex flammâ, verum ex flamma dare lucem cogito.

1 *T quia sunt vani strepitus fallacis Agyrtæ,*
Aut vtero grauiore tument prægnantia saxa
Cum ferrugineos vel flamma dat aurea fumos
Vel cum futilibus lux canduit arida flammis.
Non Fumum LODOICE, *damus post aurea* FLAMMAE
Lumina, & accensas Regali Luce Camoenas.
Sed damus æternos quos Regius euomit ignes
Annulus, & puræ iaculatur lumina flammæ
Quô me cunque tuæ Rex magne, per ardua verto
Argumenta rei, mihi Vena superbit in illis,
Et magnos animosa trahit de carmine sensus:
Nunc me Aurum, nunc Gemma tenet, nunc Annulus Auro
Pulchrior, & fuluo sic voluitur aurea gyro:

Illa nihil triuiale ſapit, ſéque altior vnâ,
Spirat ad æternos nimis ambitioſa labores.
2 *Vt* Sonipes *generoſus, erat qui feruidus ipſo*
Quondam purpureæ viridi ſub flore Iuuentę; Difficultas huius operis ſimilitudine iterum oſtẽditur.
Se rotat, Impatiens animi, cùm Doctus Equiſo
Vel caput exornat, vel Carmine *mulcet aheno*
Sedulus, extricatve iubas, nunc librat in altum
Naturæ tormenta Pedes, *nunc hinnit ad auras:*
Nunc bibit auditam, vel naribus haurit auenam:
Languida ſi membris ſemel eſt illapſa ſenectus,
Debilis, & laxo contemnitur horrida collo
Beſtia, nullus honos, primæ laus nulla Iuuentæ,
Non motus animorum illi non feruidus ardor,
Aurea depictis non eſt iam fibula frenis,
Non phalerę maculoſæ auro, non ſerica veſtis,
Horridus antiquæ fit carduus inſtar auenę.
Clitellaéque grauant humeros, & fuſtis in armos
Grandinat, & rigido nectuntur colla Capiſtro.
Sic mihi Regali iam Vena ſuperbit in Auro
Materiæ fidens, & munere freta Iuuentæ,
Dum calamo LODOICE *faues, dum currit in orbem*
Aurea, & in pulchrâ, te Iudice, certat arena.
Sed vereor nimis ah vereor! ne feſſa ſub æuum
Concidat, & ſoliti ſi deſerat aura fauoris,
Peccet *ad extremum: vel non Regalia nactum*
Argumenta, *meis tam lęua laboribus, vt me*
Foelicem *in primis diſtędeat eſſe* Camoenis.
Quíque tuo fueram, Rex magne, videndus in Oſtro
Ad carmen ſilueſtre, ſenex traducat egeſtas.
Quicquid erit, noſtrum minuet res vna laborem Materiæ dignitas

animum dat inertiæ vel timori.

In laudes studuisse tuas, & Regia versu
Foedera coniugii cecinisse, quod Vnio firmat
Aureus, & digito qui clauditur Annulus vno.
Forte superbus ero, relegens in fine senectæ;
Quàm foecunda mihi melioribus accidit annis
Materies rerum: ô Thalamos! ô prospera lecti
Foedera! durate Incolumes, & viuite Tædæ.
Viuite; si quid enim votis, & carmine possum,
Lumen ab æternis capient mea carmina Tædis.
Si nigras Priamive faces, vel coniuge raptâ

Annulus cõiugii signum Regis & Galliæ.

Implorantem Orpheum canerem, vel tristis Elizæ
Non fortunatas funesto carmine Tædas,
Fors erat, vt vani posset tædere laboris,
Et cùm maturæ successerit hora Senectæ,
Quàm Deus extremæ sub limite fixit arenæ,
Tunc studium Lacrymarer iners, & perdita vitæ
Tempora, & Ignauas non fausto Numine curas:
Sed cano res LODOICE *tuas, læuúmque micantes*
Igne tibi meliore Faces: Tu pignus Amantis
Interea Diuæ accipias: Hoc Francia signum
Donat habere tibi, signum quo flagrat amoris:
ANNVLVS est, purôque Adamas qui fulget in auro
Hoc tibi se stabili deuincit Gallia vinclo
Coniugij, recipitque fidem, seséque vicissim
In leges ligat illa tuas; ne despice Nympham
Ardet enim demens, & honesto carpitur igni.
Et quia conatus si deseris, omnis in auras
Vanus abit labor, adde tuos dum pergo fauores,
Dúmque, tuus primùm quâ coeperit Annulus arte
Quæritur, & lapidem quis carcere clausit honesto:

3 *Ah si vera fides! & origo probabilis huius*
Fluxerit Inuenti! (quis non hæc somnia ducat?)
Non illam, LODOICE*, Deus, non extudit artem*
Sedulitas, ratiove, nec est sub talibus ausis
Ingenium, sed Pœna mali, quam vertiti vsus
Luxuriæ, seclum Insipiens, & nequior ætas.
Quid contra Natura querar! Dicámne vel in te
Inuidiæ latuisse scelus? quæ perfida menti
Crederis humanæ posuisse sub artibus istis
Ingenium crudele dolis, poenásque feroces
Illecebris (Tantum ne animo liuoris in vno est!)
Vel si luxuries hominúmque haud sana libido,
Æquiùs accusanda venit! quæ Crimen & ipsas
Vertit in Ingenium Poenas, & credidit artem
Quod vindicta fuit! Sic primitus arcta fuëre
Vincula, quæ sontem tenuêre ad saxa Prometheum,
Vincula tunc pòst delitiæ, nam cura, creandis
Ingeniosa malis, formam seruauit, & auro
Quod ferrum priùs extiterat, conflauit, eique
Verrucam inclusit teretem, quæ fulgur ab alta
Ructauit specula, digitóque refulsit in imo.
Et quia per sua se vestigia voluit, ab Anno
Annulus, *aut summos quoniam ludebat ad Vngues,*
Vngulus *inculto voluit sermone notari.*
Quid referam quia mille modi vel nomina mille
Artis & Ingenij, quibus haud sit dispar origo?
Aspicis vt celsam Gens extruit Impia *molem*
Aggressura Deos*, & iam sublimis ab alto*
Despuat in terram, & partes designet Olympi?
Expectate Viri, Deus hoc de vertice Coeli

Annulorũ origo, vel ex pœna in Premetheo; vel ex luxuria humana, quæ poenã vertit in luxum

Annulus ex vinculo factus, verruca piscium addita pretiũ dedit

Plinus lib. xxx.

Puclherrimę artes eâdem inuentæ ratione, Doctrina linguarum pro exemplo est.

Consilium puerile videt, ridénsque sine ictu
Diruet, & structos lapidum confundet aceruos.
Ecce ferit Linguas, ictę stant fulmine Lingue.
Et populus iacet artificum, vox faucibus hæret.
Et cupiens se quisque loqui dum credit Hebręum,
Nescio quid raucum insonuit, vel molle palatum
Supplantat teneram liquefacto gutture linguam.
Non se quisque capit, sociosve, fit iste repentè
Dalmata, Romanusve, nec est qui possit in illis
Mirandæ satis esse rei: stupet ille, loquentem
Increpitans cubito, vel murmure, & ora resoluens
Peccat idem quod & alter, erant sic omnia latè
Perdita, & insolitam tulerat Facundia poenam.
Et tamen ô stolidæ mentes! doctrina putatur
Quod scelerum vindicta fuit, vel prima luêre
Sæcula, & in u poenae studio gens dura senescit!
Quod nisi iam spatio gemerem disclusus iniquo,
Purpuræ Inuétio casu facta.
Dicere purpurei poteram vel Muricis vsum,
Vel canerem quaenam sit sanguinis eius origo,
Pulchro roribibae qui manat ab vbere baccae. v
Et quali ratione, Canis x Mysteria Conchae
Sordidus ô nimium pretiosâ sordidus vndâ,
Et pictus roseâ detexerat ora saliuâ,
Cassiodor, lib. 1. formul. Ep. 2. Imbrem Aulicum flammeo liquore laxaret &c.
Regius vnde Ostri flos venit, & Aulicus Imber
Depluit in Regúmque Domos, & in aurea magnae
Lilia Iustitiae: Sed me vicina vagantem
Littora compescunt, monet Annulus, & vocat ipse
Regius in fulua qui fulgurat vnio pala,
Prometh. fabula. explicata, fuit is primus hominũ
4 *Ergo ferunt postquam Iapeti de sanguine proles*
Coelestem aetherio subduxit ab Igne fauillam.

[*Quam*

(Quam reor Imperium in populos, ipsúmque fuisse Rex, Regni Infulas habuit, Annulum, & Aquilas.
Regnandi Tyrocinium quod cepit ab Astris)
Olli de ferro Diuûm *Pater horrida vincla*
Iniecit super, & liquidi ferrumine plumbi
Brachia firmauit: quoniam vel ferrea moles
Regnantem, rigidúsve labor, sub dura premebat
Pondera curarum; atque Aquilas sub corde gerebat,
Testes Imperij vigiles, & symbola Regni.
Ex illo vt fama est Aquilas *Romana tulêre* Vnde Aquilæ Romanis datæ sunt, & Annulus Regibus.
Agmina, & agrestes calcauit Roma Maniplos.
Quin & propterea successit Regibus Ipsis
Annulus*, & pulchræ radiarunt lumine gemmæ.*
Sed quoniam sors est Regnantibus æquior, & iam
Conditio *Rerum Dominos non vrget acerba,*
Qualis erat peiore æuo, cùm Regna Prometheus
Fixit in humanis olim non cognita rebus,
Annulus *ex auro datus est, non Improba ferri* Plin. lib. 27.
Materies, Chalybúmve rigor, vel fibula nodo
Aspera, quæ saxi religaret ad ardua Reges. Hercules Rex Thebanorũ dura primùm habuit ornamenta, clauã & annulũ ferreũ.
Tunc erat Alcides seruili magnus in Ostro;
Rex hominum, superûmque Comes, sed rustica forma,
Os vastum, nudíque pedes, hirsutáque membra,
Dextra grauis clauâ, natique laboribus armi,
Non digiti gemmis, non læuor idoneus auro.
Thebanus fuit ille 7 Feri sub rupe Magistri
Pollice formatus rigido, sed cultior illo Hercules Gallicus, primus Gallorum Rex annulum gessit aureũ.
Gallicus Alcides, qui primus agrestia corda
Gallorum, mentésque feras demulsit, & huius
Ordia perpetuæ duxit diuina Coronæ.
Ille rudimentum Imperij, & fundamina primus

Annulus aureus ab Hercule Gall. Regibus Galliæ datus.

Supposuit, legésque tulit, seclísque futuris
Et formam, & speciem, & pulchri dedit omnia Regni.
Olli multiplices tribuit Gens prima Catenas
Insertas, solidásque auro, quas pulcher ab ore
ANNULUS, *effusas nodo nectebat in vno.*
Crediderim ex illo ritus, æternáque iura
Fluxisse, ex solido confletur vt ANNULUS *auro,*
Regali digito qui fulget. O Vnio Salue
Inter adorandas salue pulcherrime gemmas,
Tuque inter reliquos pretiosus vt Vnio Reges
Ter salue, ter viue diu, ter Numem adora

Reges Galliæ, hęredes Herculis.

Propitium, LODOICE, *tibi: Tu maximus Hæres*
Herculis, & pulchras qui vinxit ab ore Catenas
Herculeo, Digitos tibi pulchriùs Annulus idem
Ornat, & auratas amplectitur inde Catenas:
Nempe animos Populorum omnes & feruida vota,
Quæ nisi Rex, LODOICE, *fores, te singula Regem*
Efficerent, totidémque darent quot verba, Coronas.
5 *Quod superest, memorabo tibi quid Regius ille*
Annulus, & rerum quas possit hic Vnio turbas
Moliri, si quando lubet, modò carminis author
Esse velis, solitúmque feras, Rex magne, fauorem.

Annulus Regis confertur cũ annulo Iarchæ de quo est apud Philostat. lib. 3. de vit. Apoll.

Est procul vt perhibent nascenti consciaS oli
Insula, crispatos Tellus qua vergit ad Indos,
Culta viris, Nudos quos nomine prisca Sophistas
Appellat fama: hîc Magnus regnabat Iarchas,
Rex animi bonus, & sapiens tum quicquid in Astris
Explorare licet, tum quicquid ad alta Mathesis
Pertinet Arcana: Illum omnes Nudique Sophistæ
Suspexêre hominem, atque alij quos fama vocauit

Sæpius, & patria secedere iussit, vt vnum
Gauderent vidisse virum. Fuit Aureus olli,
Annulus, & circùm, septemplicis ora figuræ
Sculpta, notas habuêre suas, ceu grandia sæpe
Multiplici formata vides Solaria tergo.
Hîc in circuitu, stellarum errantia signa,
Et quam quodque diem faceret, latus omne gerebat
Altiùs impressum, & cœco vis Enthea motu
Librabat molem interiùs, digitóque subinde
Præsentes certo ducebat in ordine luces.
Et quid quæque dies traheret, quid vespera ferret
Aduersique, bonique, notans hoc linea tactu
Fortunam digito, Fatúmque ferebat in imo
Captiuum articulo: Deus hoc, Deus ille videbat,
Ah patiens vanos tantúmne audere Sophistas!
Vt Cœlum, digitóque ferant, septémque Planetis
Annulus illudat, Deus ô Deus, aspice curas,
Curas ô hominum stolidas! & Inania vota!
Seu tamen est Res digna fide, seu Grçcia fallax
Gannit, & hæc stolidi vendunt figmenta Sophistæ,
Nobilior mihi semper erit, qui lumine puro
In digito LODOICE *tibi, micat Annulus, & qua*
Reddidit æterna te Galliadote Maritum.
Ille capit tum quicquid habet reuolubile Coelum,
Atque Astra, atque Ignes, & non errantia fati
Sidera, Fortunæque Domos, tum quicquid ab alto
Vitæ expectatur melioris, & aurea signa?
Non hîc præstigijs opus est, & carmine diro,
Annulus vt tacitæ moueatur Imaginis vsu,
Fortunęque vices & ineuitabile fatum

Describitur hic: Septem planetas in annulo & dies Septimanæ ferebat cum fortuna cuiusque diei suo loco posita.

Præfertur ille.

Articulo metuente ferat, tibi Numen, & ipsa
Inseruit Natura notas: quas portat in auro
Annulus, ac tibi se iurat Fortuna fidelem.
6 *Quid referam Pastoris opes, & Lydia Regna?*
Illatúmque scelus Dominæ, quam gemma fefellit
Impia, sacrilegi vel proditor Annulus Auri?
Siue Gygen magni latebrosa sub Ilia Monstri
Inuenisse putes gyrum mirabilis Auri,
Qui clausus digito, fundâque latente sub imum
Articuli, é mediâ poterat subducere turbâ.
Siue quod à græcis memorabile fontibus hausi,
Interdum aligeris sub fronte draconibus, Indos
Vel Punctum lapidis trito traxisse cerebro,
Vel fibras tenues Adamantis, & aurea Regum
Ornamenta, feræ nigro nutrita veneno:
Ac perhibent Adamentam illum, si fortè sub Auro
Clauditur, astantum fatali lumina nocte
Stringere, & attonitos fulgore obtundere visus.
Hunc igitur Pastor lapidem cum sedulus auro
Verteret inclusum, plenâ nunc sæpe corona
In stolidum vulgus tenebras iniecit inertes,
Nunc socios absens se se miscebat in ipsos,
Concilium libans oculis, & quaslibet artes
Extruerent, tacitósve dolos, si tanta putandum est
Exigo rerum latuisse arcana sub auro,
Vel si penniger i vis est tam mira draconis.
Interea vos ite viri, quos ille Draconum
Nucleus, insanos Adamantum, & reddit amantes!
2 *Maiestas credatur opum, credatur Amorum*
Lectus amor, vel honoris honos, & vertice toto

Iterum cum Annulo Gygis, eius gemma ex draconis Indici frõte, vt notat Philostr. loco citato.

Manil. l. 4. Sic Adamas punctũ lapidis pretiosior auro est.

Ferte quod horrendi fluxit de felle Draconis!
Quicquid erit, LODOICE, *tuæ præstantia gemmæ* Anteponitur Annulus Regis.
Maior, & in digito tibi pulchior Annulus vno,
Quàm quot mille Gyges, vel habent quot mille Sophistæ.
Sole Gyges poterat vanescere, & omnia nocte
Obtegere, Articulo si gemma lateret in imo:
Tu contra potis es clarescere nocte profunda,
Et circùm tenebras dispescere, dum tibi pulcher
Regali digitum circundabit Annulus auro.
6 *Quod nisi præterea Musæ vel læuus Apollo*
Votis abnuerent, vel te Rex magne, pigeret Tertio præfertur multis annulis quos antiqui memorãt, Milonis, Midæ &c.
Importunè eadem toties ad Vota venire,
Mille vias similes rerúmque exempla secuti
Tentaremus iter, venáque subinde calenti
Altiùs Ingressi caneremus, vt aureus Ille,
Aureus ille, tua qui fulgurat Vnio dextra
Admiranda capit Mysteria; nec mihi quisquam
Contrà ferre velit, validi quid Gemma Milonis
Efficeret suctu; vel tactu Regis auari
Vnio; non lapides si vertere posset in aurum
Naturámque sibi furari: Hæc ardua rerum
Quamuis esse liquet, græcísque simillima nugis
His maiora, tuæ mirabilis Vnio dextræ
Quà tactu, quà luce potest, quà viribus altis.
12 *Nec multùm mihi displiceat quæ fertur origo*
Nobilis, atque ætas Adamantum, & rarior vsus Historia de venatione Adamãtum apud Indos apud Scalig. Exercit. 113. num. 3 contr. Cardan.
Non de tabifico concretos falle Draconum
Esse, vel inuentos vastæ sub gurgite molis,
Sed si narrandis est verior India rebus

Quam fuit insanis lactata erroribus Hellas:
Indorum locus est, famâ notissimus, inter
Deruptósque viæ calles, & confraga saxa,
Mons aditu pendente ferox, cui nomen Abingar.
Hîc densi (vt perhibent) suppurant vbere venâ
Formosi lapides, Adamantúmque aurea messis;
Sed quoniam tetris sub rupibus horrida secla,
Et fœdæ stabulantur aues, portentáque mille,
Tota licet crebris consternitur area gemmis,
Desertæ per saxa jacent, & honore sine vllo,
Vt procul in clauso florum plebs aurea prato
Quam nullæ tetigêre manus, cadit ipsa, suúmque
Deponit non tacta decus, vel marcida, pigras
Accusat moriens quòd non sit lecta, Puellas.
Sic [aa] *viduę nascuntur opes, & Murice toto*
Saxa per, iniusso se se conamine trudunt,
Et pauiunt tellurem ipsam, Sed proh dolor! illa,
Illa venit nullis vindemia tanta colonis:
Natricésque feras metuunt, & sæua Draconum
Semina, nec lapides, vitæ discrimine credunt,
Aut pretium debere legi presente periclo.
Verùm adeò, ne tanta seges matura, colono
Indigeat, vitióve loci, per saxa senescat
Deuia, & in rigidos dispergat semina dumos?
Huc veniunt animosi homines, & rupe sub altâ
Grandes intendunt patrio de more balistas.
Atque amentatas pellunt in arundine carnes,
Quæ se subijciunt saxis, proiectáque latè
Semina gemmarum (quippe est mollissimus humor
Carnibus) infigunt, veluti cum dente trisulco

Adamantes in monte Abingar sponte nascũtur.

Sagittis carne armatis, & in montem iactis venantur incolæ.

Contigit, vt nostrę sub moenibus ENGOLISMÆ:
Vel qua cęrulei Tuparæ nigrantia Terga
Præcipitant, vel graminei de ponte Carentæ
Securum Salarem vitreo Piscator in amne
Figat, & in tremula moribundum extendat arenâ.
Has carnęs Aquilæ, vel quæ sub rupibus illis
Carniuorę populantur aues, vel acumine rostri
Abripiunt, vel in vngue ferunt, populóque minori
Pullorum exponunt alacres, immania namque
Hîc illæ in rigidis posuêre cubilia saxis.
Hi satiant diram ingluuiem, & si quando sub atris
Carnibus, occurunt lapides velociùs illos
Vnguibus extricant, quàm si gallina maniplum
Spargat, & è pleno sordes disraret aceruo.
Inuentásque procul gemmas, de vertice nidi
In Tellurem imam iaciunt, vt Nauta Saburram
Iactat, & incusæ non vtile pondus arenæ.
Nidos Indigenæ seruant, stabilique sub hora
Certatim aduenıunt omnes, & qua cadit alta
Pullorum egeries, venatio seruet honesta:
In medio fit honesta fimo, rupísque profundæ
Venas Sollicitant omnes, subiectáque saxa.
7 *Hîc iterum ad iustas ferimur Natura querelas.*
Sic dea: sic ludis nostros ô vana labores:
Diuinásque hominum mentes per turpia pascis:
Respice ne dignâ Iniustam te voce Nouercam
O Diua, & mer to crudelem nomine dicam:
Námque patent, quæ tu manibus das Toxica plenis,
Spargitur in violis Aconîtum, atque atra venena
Ingeris in medios flores, & in ipsa Cicutam

Aquilę humo tollunt carnes, quib⁹ affixi, vt hamo Adamantes, hærent.

Pulli Aquilarum Adamãtes vt sordes de nido suo in viam iaciunt.

Iusta ad Naturam super hoc querela & postulatio.

Venena larga manu à natura profunduntur bona vero restricta & tenui.

Lilia respergis: squalent infamia tetris
Saxa super succis, tristésque feruntur in herbas.
Si quid auara boni, dextráque inuita tenaci
Proiicis, & voto præpostera dona sinistro,
Quanta per infaustæ vendis dispendia vitæ?
Si pura Argenti generas, Aurique metalla,
In latera, obscurásque ima tellure cauernas
Impia demandas, nec non fœtentibus antris
Per steriles tetri fibras abscondis Auerni:
Si gemmas, lapidésque iacis, sub naufraga Ponti
Flumina, & æquorei subter pendentia fontis
Obruis, horrendásve super feret India rupes.
Si medicas largiris opes, sub cortice tetro
Has plantæ retinent, & amaris stirpibus herbæ:
Ambarei demum si munera fundis odoris,
Flebile naufragium duræ per inhospita ripæ,
Atque per æternas faciunt elisa procellas,
Sic Fata, & sanctæ voluerunt ô Dea leges
Rara Boni semper, facilis doctrina Malorum.
Quô se cúnque tamen res verterit, India nullis
Pulchrior est gemmis, vel nullus ab Alite *magna*
Decidit in totas præstantior vnio terras,
Quàm digito, LODOICE, *tuo qui fulget, eúmque*
Magnæ olim gessère Aquilæ, *cùm Magnus vtróque*
Karlus in Imperio, *felici ad Lilia nexu*
Romanas coniunxit Aues; *Tu maxime rerum,*
Flectere si possunt Superos *Mortalia vota*
Has etiam, LODOICE, *feres, erit Annulus, Orbis*
Ipse tibi, atque Aquilas ad Gallica *Sceptra volantes*
Si mens est ratióve mihi præsaga, videbis.

TRABEA SEV PALLIVM LILIATVM.

1 quantùm LODOICE, mihi fortuna fauoris
Prospera concessit! solitóque benignius Astrum.
Me vidit nascentem vltro! quis dicere contra
Audeat, & tantas latebris inuoluere caussas!
Non minùs ingratum (Charites reor esse, fauores
Qui premit acceptos, quàm qui negat. En age, segnes
Rumpe moras, magna nobis est voce fatendum
Quanta sub exiguum descendere gratia pectus
Sit dignata mihi, modò ne subtraxeris ipsum
Carminibus LODOICE meis, quem iacto' fauorem,
Sed crescat magis ille, boníque simillimus agri
Lætius amplificet sese, quò maior arandi
Cura, vel Ambrosia sit purior imber ab æthra.

Præcipua Poetæ felicitas, in dignâ matetiâ, & regiâ.

Imber erit laus ipsa mihi: sit carmen aranti
Sulcus, & hoc trudat se gratia maior in aruo:
Certè purus Amor *non desinit hoc mihi fundo*
Ingemere, ac sortem si quæ sit acerba, leuare.
Ergo quod Ausonio, *(quanquam sit carminis autor*
Primus Aquitanas patrio qui limite Musas
Ornatas Latio procedere iussit amictu)
Illicitum Superi voluëre, vel inuida Fata,
Prosperiora meis se vota laboribus vltro
(Et non ausus eram tam læua optare) dederunt.
Ille, vbì multiplici tentauerat omine venam,
Et post emeritæ iam tempora disciplinæ,
Optabat rapidi sub carmina clara Mosellæ
Regius euentu vates iam factus ab illo,
Lanea communi subtemina rumpere fuso,
Et sibi purpureæ contingere licia Musę:
Non potuit tamen, ac tenui contentus auenâ
Nil cecinit Regale tubâ. Me Phœbus Apollo
Dexterior, Musæque vident, mihi Lana Colúsque
Mollior est, dabiturque meis nunc Purpura Fusis.
Iam circùm video trepidas ad grande Camœnas
Currere opus: capit vna colum, rotat altera fusos,
Murmoreáque manu replicans pendentia fila
Ad caput vndosum torquet, vellúsque superbum
Agglomerat, tenuésve trahit de vellere tricas.
Calliope maturat opus, dat munera Pallas,
Designátque vices: Alacris stat Turba Sororum,
Vt formosa tibi de Vellere Pallia texat
Ambrosio: O quali referam te nomine Princeps
Cui faciunt humiles etiam se Numina vernas?

Ausonius vouet dicturum se Imperatoris sui *Pur*puram: non præstat, nos illi succedimus.

Ausonius in Mosellâ ad fin.

Nos verò dubitamus adhuc mortalis origo,
Quód Diui faciunt, animam hanc impendere Regum
Obsequio? studijsque vltra clarescere nostris?
Hoc voueo, LODOICE, tibi, si vena, labórque
Gratus erit, modò tu non immemor ante-fauoris,
Hac dextra patiare mihi, te Murice cingi,
Sítque seges nostris Regale laboribus Ostrum.
2 *Prima per incultum rigidis sub legibus orbem*
Fundamenta sui cùm iecit [bb] *agrestia Regni*
Amphitruoniades, Diuûm genus, aurea Regum
Ornamenta dabat coriúmve Libystidis Vrsæ,
Crudáue sanguineo detracta cadauere pellis:
Rex & Taurus erat de Tergore clarus eodem:
Si stomacho iuncti antè pedes, si cornua pelli
Integra, villoso si bina foramina collo,
Caudáque si nudos deuerreret horrida talos,
Maiestas satis ampla fuit; tùm nulla Galesus
Vellera, nigrantes mutauerat alba per vndas,
Purpura natiuas non tinxerat aurea lanas:
Sed decus antiquum, setis horrentia terga,
Hirsutæque togæ fuerant: sic, maxime Theseu
Sic Comites iuêre tui, sic barbara tellus,
Quâ se Cannibalæ duri, quâ Mexica iactat
Natio, regales habitus de tergore crudo
Texit, & in bubulis sibi Regibus horrida plaudit.
Sic etiam quâ se nobis iam porrigit vltra
Mundus, & incultas CANADÆ siluestris arenas
Imperio, LODOICE, tuo supponere gestit,
Hos habitus, si quæ patrij sit Regis imago,
Hanc Trabeam Chlamydémque ferunt: sed qualis in altū

Primi Reges in culti valde, & pauperes.

Luxus se paulalatim explicat, nō simul & semel

Infans progreditur luxus, séque ipse per omnes
Promouet ætates, propria dùm mole fatiscat,
Aut patrem fera luxurians extinguat egestas:
Non aliter se magnus honos, & gloria Regum
Adseruit se se ipsa sibi, puduítque ferina
Veste tegi Reges, Alcidésque ipse pudoris
Impatiens tanti, toruo se lumine circùm
Aspiciens, animíque ferox, ad sidera repsit
Acer anhelanti similis, de pectore, crebri
Fulminis instar eunt folles, & limine primo
Insistens, magna compellat voce Tonantem
Mortales metuentem iras, & tela parantem.

Herculis ad Iouē de sua egestate & nuditate expostulantis oratio.

Egregium vero Imperium, metuandáque Sceptra
Túque mihi Pater omnipotens, túque Improba Mater
Improba, & in nostros nunquámne exhausta labores!
Iniecistis enim! latet isto in tergore Regnum
O Superi! pateris ne Pater! cui regia cordi
Maiestas, propriúmque decus! qui nominis huius
Crederis esse caput Diuûm Pater, atque hominum Rex?
Quid prodest, quòd me Superi de sanguine vestro
Esse satum credunt! nisi quòd vel Numina Diuûm
Mortales, Iniusta vocant, vel me putat esse
Vulgus, adulterio natum, Cœlumque latenti
Inuasisse dolo? nudo Rex corpore! Cœlum
Hoc feret! hoc Superi videant! hoc & ferat ipse
Amphitruonideas! & qui tot Monstra potenti,
Mactauit dextra, monstrum sit fœdius illis!
Aut aliquid Pater adiicias, quo me quoque norim
Aut laruam Imperio impostam, & cassum eripe nomen
Maiectate carens, nec sim, quod me pudet esse

Hactenus, ambiguum nomen, nec subditus omni,
Nec Princeps de parte omni: Me robur & ipse
Vt perhibent comitatur honos! si veste sub ista
Pressus honos non degenerat; nam sordida Virtus
Marcet, & ex turpi rarò clarescit amictu
  Postquam Heros ita finierat, stetit altus Olympi
Rector, & Alcidem verbis sic lenit amicis.
  O Igitur nescis hominum fortissime, nescis
Quanta sub informi maneat te gloria Palla;
Quantus honos Tergum hoc sequitur! non Purpura Regem,
Sed Virtus, animúsque facit: Circunspice Cœlo
Consentes sine veste Deos: stat Thracius horrens
Tegmine Getuli tabum stillante leonis,
Illo pulchrior est Mauors in Tergore, quod tu
Negligis; est tamen ille Deus: stat nudus in vndis
Ipse Pater, quamuis Thalamo sub fluminis alti
Olli sæpe neant vitreæ Millesia Nymphæ
Vellera, Vestis enim Virtus est vna Deorum.
Ergo genus Regum, quantô vicinius Astris,
Cœlesti se veste magis & tegmine Diuûm
Gaudeat ornari: Quos non tegit aurea Virtus
Vna Deûm Vestis, [cc] terram etsi murice verrunt
Vel Trabeam pedibus calcant, non Regia vestis
Esse Dabit Reges. Virtus hoc impleat vna,
Quod Trabea, Palláve cares. Sit Purpura Virtus.
  Magnus ad hæc surgit Furijs ardentior Heros
Intuitus Iunonis Auem [dd] lenonibus alis
Et cauda gradientem alta, quas credidit Heros
Delitias coram fieri, vel molle [ee] Theatrum
Pennarum, extendi subito impellente Nouerca;

Virtus in sordibus, multum de nomine amittit.

Iouis ad Herculē responsio.

Deorum & Regū vera vestis, est virtus.

Hoc sibi conspectu sua notior vt sit egestas:
Ergo furens, stimulósque irâ subdente furori:
Nam quis, ait, Pater Omnipotens, quis me ferat vltra
Hîc ludos patienter agi? men' credere, Cœlum
Esse quod incolitis Diui, stat corpore nudo
Rex hominum, stat semifero deformis amictu,
Et rotat in Coelo, caudáque superbit in Astris
Interea, Dominæ Iunonis amasius ales:
Sit speculum Ceruix, sit ff *cauda volatilis aër,*
Denique sit formosa, sed vt me dura Nouerca
Vel post ponat aui? quasi me sit pulchrior Ales!
Hæc vbi dicta, silet, Iunóque hic molliter olli
Subrisit, tacitôque odium implacabile solui
Sensit, & irato fari sic protinus infit.

Iunonis ad Herculem amica oratio.

Iam mihi pugnatum satis est, & te satis, Heros,
Hactenus Illustrem factis, ac robore noui.
Iam dextrum me Numen habe, si quò tibi gratum
Vtere, si qua petis; possúmve, lubentius vllum
Non iuuisse velim, nostrúmque probabis amorem:
Nam quòd Auis te nostra mouet, tu pulchrior illa:

In viris non pulchrè honos à pulchritudine quæritur.

Nemo hominum, Superúmque negat, si res tibi pulchra
Quærere de forma nunquam delebile nomen:
Deformem decet esse virum, gg *pulchrúmque videri*
Amphitruoniadi, species est certa furoris.
Sed quia te REGEM Diuûm Pater, atq; hominũ REX
Esse dedit, voluitque tibi cum robore, formam
Addere, te Trabea decorari & Murice pulchro
Maiestas, ratióque volunt: Sic dixit, & omnes
Confestim micuêre Dij, succinctáque turba
Nympharum, stetit ante Deam, queis Vellera Pallas

Et proprium partitur opus, dimensa lacertos
Herculis immanes, Textrinum fecit Olympo,
Artificésque manus inter, formata repentè
Ostentat se se Chlamys aurea, & apta per artus
Herculeos, rapuit mirantem forma Senatum,
Quid tenues possitis acus! cùm vestijt Heros,
Immanes crepuëre armi, magna ossa, lacertique
Ipsum rumpere opus, Trabeámque extendere visi.
Seu breuior pro mole fuit, seu quòd foret Heros
Tegmen inexpertus magnis vestire lacertis:
At pòstquam toto diffusa est Corpore vestis
Fulgent exiguæ conspersæ in Murice Clauæ
Monstráque, quæ letho dederat, distincta per omnem
Errabant Trabeam, ceu puro sidera Coelo.

Acus, res exigua quantum possit mirantur etiam Dij.

Clauæ & mõstra debellata, in Trabea Herculis depicta.

Quæritur interea nomen, stat curia Diuûm
Iudicijs distracta suis, pars vna, vocandam
Vel Chlamydem, Trabeámve putat: pars optat Abollam:
Vno Sollicitum stabat pro nomine Coelum:
Sed melius Pater Omnipotens à Pallade Pallam
Nuncupat, autorísque suæ de nomine, pulchrum
Designatur opus, quod Pallia *cultiùs, armis*
Gens Domina, & Linguæ, vt perhibent, Regina vocauit.

Vesti regię nomẽ à Dijs quæritur, tandem ab Inuẽtrice, Palla dicitur.

Hic Heros stetit attonitus, Vestísque superbæ
Materiam explorans tactu, incedebat in Astris
Se solum admirans, Coelúmque hinc pulchrius esse
Credidit, ac timuit, Superos ne reperet inter
Tantillùm Inuidiæ, vel ne pudor Astra fugaret.

Hoc Nymphæ miratæ omnes, & conscia quamuis
Se teneat fecisse Manus, tamen ambigit, & se
Non tantùm potuisse putat, sit sæpe periclum,

Atque inter Diuas Cœlo se miscet honesta
Ambitio, quæ Nympha suo formosius Ostrum
Componat Regi, (námque ardet factio Diuos
Inter, & est Rex cuique suus) sed ne ferar vltra
Pulchráque multorum memorem ne Pallia Regum,
Diique Deæque omnes vestra si pace fatendum est

Formatur Regi Galliæ Palla à Nympha, Galliæ præside.

Pallia præ reliquis longè pulcherrima Regi,
Composuit Galatæa meo, nam charior olli
Gallia, quàm patrij sedes est aurea Cœli:

Eius materies ex Astris.

Materiam consanguineis accepit ab Astris
Et delibatis Cœli de hh floribus Aurum
Pòst animo Chlamydem designat, & incipit ipsa
Naturámque lacessit acu, nam Lilia pingit
Mille super Palla primùm, pòst altera mille,
Non numerus, non ordo placent; sed qualis in Astris

Lilia sine ordine & numero in Palla dissita, gratiora.

Pulchra admirantum satiat confusio mentes;
Aut qualis vernante horto Crystallina florum
Plebs, micat arrectis ceruicibus ordine nullo,
Turbatum placet hoc vulgus, sic Lilia densim
Consita, sunt iucunda magis: non illa calores,
Non æstus, non mergit hyems, non limat edendo
Vel corrodit iners populus, non turbo resoluit,
Non spargunt, hebetántve imbres: sed semen ab auro
Æternum, LODOICE, ferens, tibi Lilia plantat
Æmula sideribus magnis, & Pallia, Cœlo

Palla Regis Galliæ, paruū Cœlū est

Texit, vt hic paruo Rex magne fruaris Olympo.
Quin etiam, Pater Omnipotens, quo tempore Cœlum

Imo Cœlū Magnum Pallæ nostræ rudimentū.

Instituit, geminósque axes, & vtrámque Cauernam,
Esse tuæ Tyrocinium Rex, nobile Pallæ
Atque Rudimentum voluit, quô pulchrior illa

Surgeret

Surgeret exemplo; veluti cum Lilia Tellus
Est conata parens, tanti quæ SIGNA parabat
Imperij, primo erraret ne sedula nisu,
Antè, rudimentum præcedere [ii] Lilia iussit,
Naturæ discentis opus maiora parare.
Est flos exiguus, nomen Conuoluolus olli,
In foliis formata rudi qui Lilia cultu
Portat, & incoeptos orditur floris honores.
Sic, vbì Regalem formarunt Numina Pallam,
Antè Pater Tyrocynium præmisit in Astris,
Et Coelum, Mundi Pallam dedit esse Fluentem,
Quâ circùm induitur Tellus, quo vastus amictu
Fuctuat Oceanus, quo stat perflabilis vnda
Aëris incorrupta fluens; Sunt Sidera claui:
Sunt [kk] tremuli lapides, quibus est oculata per orbem
Pulchra Chlamys mundi: Sit Fibula, qui tenet Axis,
Et Coelum rotat in se se; sit Fascia, mundi
Baltheus, obliquo qui circuit Astra meatu:
Denique, nec Coelo Zonæ, nec Cingula desunt
Aurea: Nec LODOICE, tuæ pulcherrima Pallę,
Quæ Coelum, quæ Mundus habet: Quin pulchior olli,
(Parcite Coelicolæ) facies; est ferrea Coelo
Materies, Chalybùmque rigor, nam quis scit in alto
Num furua fuscetur iners ferrugine Coelum,
Squalorem obscuris ni Sol detergeat Astris?
Purpura te LODOICE tegit, facit aurea Pallam
Materies, Serúmque animæ per fila fluentes;
Indue, quid cessas, Coelum nouus indue, donec
Se tibi supponat fulgens maioribus Astris

Ex Plinio, Conuoluolus Lilij Rudimentum. Natura hic lilijs Galliæ fauit. vide locum.

Coelum, Mundi magna vestiis, ex Tertull. Astra sũt illius gemmæ.

Axis, est fibula.

Fascia, Zodiacus.

Zonæ, cingula.

Pallæ nostræ, materia: Coeli materia pretiosior.

VESTIS PONTIFICIA SEV DALMATICA

Dalmaticā Pontificen facit, Trabea, Regem.

ALVE Rex hominum, Salue Diuúmque
Sacerdos:
Te Regem dedit esse Pater, te pulchra, crearunt
Sceptra Sacerdotem, nec honor nocet alter honori
Nec factis, LODOCICE, *tuis se Regia Palla*
Dalmaticæ feret antè tuæ, nam carmine nostro
Posterior licèt ista venit, par nomen vtríque,
Par vates, par vena, tui par caussa fauoris,
Quem geminum si fortè dabis, sublimior ibo
Et referam quid vtráque potes, si non minùs vni
Defers Dalmaticæ, rigidi quàm vestibus aurî:
Nam rerum Dominos inter Regalia, nunquam
Esse Sacerdotes piguit, vel Magnus Olympi
Arbiter, illum vnquam non dissimulauit honorem,
Verùm post grandes titulos, & inania vocum

Iugera, qui Coelo Polieus, vel Nubicoactor
Imbriciúsve Parens, nec non Grandistrepus inter
Fulmina, vel Perterricrepi qui murmuris autor
Dicitur, in summa Diuûm Pater, atque hominum Rex:
Rex Hominum minus esse putat quàm nomen honestũ
Pontificis, nec Templa suo postponit Olympo.
Et cui Regalem gens texuit horrida Pallam,
Scriptam Fulminibus, grauidámque fragoribus atris,
Ille in Dalmatica minimum non ponit honoris:
Namque olim vt perhibent, vastos cùm Terra Gigantes
In Coelum furibunda dedit, bellúmque Tonanti
Enceladus, Grumedásque ferox, magnúsque Niphates,
Et coaceruatos verrens gens horrida lixas
Intulit, hîc Superi gemuêre políque reuulsis
Cardinibus, timuere sequi, quô coepta ruina
Traxerat, & vario trepidans Respublica motu.
Rem Proceres voluêre regi, non Marte, sed ipsa
Religione Deûm ante alias, & supplice voto.
Ergo Aras rite ædificant: stant ardua Templa:
Dalmaticam squalentem auro per colla Tonantis
Inclupeant pars vna Deûm, pars altera floccos
Pendentes circùm discriminat, aut simul oras
Fibulat admorsu facili, ne fluxa, ministrum
Impediat, venit ipse Pater, gressúque modesto
Astitit Altari, Superúmque caterua Minorum
Aduoluit se se ante gradus, tùm Iuppiter Aræ
Sidera constituit, tantíque dat ordia belli
Omnipotens, Rex idem hominum, Diuúmque Sacerdos.
His quoniam res acta modis successit, eámque
Fulmine Aloïdas geminos mactauit ad Aram,

Iuppiter Dalmaticatus Pontifex, hoc nomen aliis anteponit.

Dalmaticæ prima Inuentio, quæ, vnde.

Manilius lib. I. Astron.

Stat Deorum cõcilio nemini dandam esse Regiam dignitatem seiũctam à Pontificia

Consciuêre simul Superi, ne Regia posthac
Maiestas sit danda viro, quin Regis honorem,
Pontificis comitetur honos, atque Aurea Palla
Dalmaticam, paribúsque incedant frontibus ambæ.
Inde Sacerdotum coniuncta potentia, Regum
Imperio, atque ex hoc nouit se Palla Sororem
Dalmaticæ, LODOICE, tuæ: Ne crede canenti,
Consule Maiores, vel quot quot barbara Regna
Auspicio tenuêre Deûm; non maior in illos
Gratia de pulchrâ cedit Rex magne Coronâ
Quàm de Flaminiâ decus Immortate Thiarâ.

Numa Dalmaticatus Capitolium ascendit.

O quàm pulcher eras fortunatissime Regum
Primus Diuinis qui Religionibus Vrbem
Fundasti grauidam bellis, cùm splendidus Ostro
Ibas, Flaminiámque gerens cretatus Abollam
Rite ascendebas Capitoli immobile Saxum
Arduus, & ruptis quanquàm Coelum omne tonaret
Nubibus, in geminâ ingressum te veste timebat,
Accensos iugulans ignes, iratáque tela.

Constãtinus Dalmatica insignis miris priuilegiis Dalmiticam ornat.

Te quoque Dalmaticâ insignem, obtusáque Thiarâ
Constantine canam, quo non felicior alter
Iungere Flamminios cum nomine Regis honores:
Pontificis Regísque simul faterna putasti
Nomina, germanásque vices, quas fortia vincla
Connubio stabilita ligant: ô nobilis ætas
Cum per Dalmaticæ Regales aurea Terga
Currebant Aquilæ, pictísque tapetibus Auro,
Et phalera verrente solum, candentibus omnes
Portabantur Equis ad Puluinaria parui

Sidonius lib 8.

Pontifices, & quos Papas gens dura Pisinnos

Dixit: Flaminibus tu Magne minoribus vltro
Ornamenta dabas Regalia Constantine.
Sed quid ago Musæ ? reuocant externa canentem
Dii patrii; vocat ingenti me Gallia plausu,
Delatúmque mihi Sacris opponit honorem,
Et non post habitam Chlamydi, Regúmque Coronæ
Dalmaticam, faciléſque iuuat cantare Camœnas.
Vos Nymphæ meministis enim cùm clarus in Ostro
Dalmaticáque ferox Karolus per Iberica castra
Fixit adoratos CHRISTI sub nomine fasces,
Confundens Arabúmque domos, & Maurica signa:
Nonne vides etiam quâ vi LODOICVS *in hostes,*
Muhamediſque lares, nec non Tunetica rumpit
Moenia, pollutámque feris expurgat Idumen
Ingenijs, vulsáſque cruces, & Gallica latè
Lilia Barbaricis respergit sedulus oris?
O densas quàm pulchra Cruces Lorica ferebat!
Dalmaticæque sagum grauibus fulgebat in Armis!
Quod nisi se nostris immiserat horrida Castris
Morbi pernicies & ineluctabile fatum,
Nec iam Turca fores, nec tu Byzantia Lunas
Ardua iactares, sed Gallica vertice summo
Lilia florerent, Crucibus virgata Latinis.
Quid referam Henricósque Patres, Bellique togæque
Nomina? quid Karolos memorabo? quid altera mille?
Qui paribus tenuêre cruces, & Lilia palmis?
Heu memini (nec prisca feram) cum gemmea secla
Imperio viguêre tuo; clarissimus Heros
Francisci Henricus soboles generosa, veniret
Sæpius Augustam cum Dalmaticatus ad ædem,

Theod. Balsamō in priim. Titul. Photi cap. 34.

Karolus Magnus Dalmaticatus quanta fecerit.

D Ludouicus cruceata Dalmatica insignis quid non egit?

Henricus secundus in templum Dalmaticatus iuit & in choro Musico ipse cantauit.

Descendens Thalamo, & de Puluinaribus altis,
Cantores inter, mixtóque Sedilia vulgo
Voce, manúque regens, & toto vertice supra:
Exemplo studiosus erat, laqueárque superbum
Regali sub voce gemens, voluebat in alto
Murmur, & æterno saliebant marmora plausu.
Quod superest, memorabo tibi (ni fortè fauorem
Mi solitum LODOICE, negas) cur Regia Palla
Regales satis, vsque-satis cùm vestiat artus,
Dalmaticam voluêre tamen cum Murice iungi
Cælicolæ, breuibúsque Sagis quæ nam sit origo.

Philo ex Platone duas Regibus dat Animas, Magnã, vnã Minorem alteram.

2 Ætherei certè si mens est vera Platonis,
Quotquot enim populósque regunt, & Iura ministrant
Haud simplex fluxisse reor diuinitus ollis
Ingenium, sed habent geminas in corpore mentes.
Maius acumen habent, quo Regna tuentur, & orbem
Præceptis animare queunt, quo reddere Iura,
Quo leges sancire bonas: Animámque Minorem
Qua se ipsos, vitámque regunt: Se Maior in artus

Magna anima, Regnũ viuificat.

Imperij latè diffundit, & omnia sensu
Viuificat, venásque Animum partitur in omnes,
Dum Minor in magno Mens est disclusa cerebro.
(Si quidquam est Regale minus) sunt omnia magna
Regibus, atque Animam certè quam dico Minorem,
In reliquis, Mens Magna foret, Sunt Munera paruæ

Minor ipsa Regũ corpera.

Et partes Animæ: Regum diuina tueri
Corpora, & ad longæ producere secla senectæ.
Sic Herylum, sic Geryonem Mens alta beauit
Coelituum, triplicémque animam sub corpus vtrique
Infudit, quâ tergeminas gessere Coronas.

Tergeminas potuêre manu defringere Palmas
Et populos regere auspicijs ad Iura fluentes
Tegeminos,(tantìne Animæ Regalis houores?
Sic Patri LODOICE *tuo, sic Fata dederunt*
Prosperiora tibi, Patris ô non postuma Virtus!
Et geminas Mentes, duplicémque dedêre Coronam.
Tu Gallos maiore regis, Mens parua Pyrenem
Lambit, & ad rigidos extendit Regna Nauarros:
Sed quia se magnos Res Gallica pandit in artus,
Et circùm venas, latéque patentia membra
Porrigit, vt toto fundat se corpore Regni,
Mentis ad hoc geminum Omnipotens solertis acumen
Addidit, & geminas cum mentis acumine dotes.
Maiorémque Animam, quæ Corpus & ardua Regni
Membra regit, quę Sceptra *quatit, quæ Lilia rore*
Viuificat roseo, hanc pulchræ cum Murice Pallæ
Induit, & talos ceu Purpura ludit ad imos:
Sic Regni quæ Corpus alit, se miscet in omnes
Mens aditus Venarum, & toto corpore regnat:
Sed quæ viuificans minùs est, irrepit in artus
Dalmaticam cingente armos, & qualis ab alto
Corde fluens, rigido secat Internodia limbo,
Sic *medius Mystes, & stricta potentia Regi*
Flaminis est, & vtrúmque potest, quod Mara, Chlamysque
Regia, quod Princeps *Sceptro, quod veste Sacerdos.*
3 *Rumor it, accensis rapidus cùm turbo quadrigis*
Flammarúmque globi rapuêre per ardua Vatem.
Stabat *Heli*Zeus *viridi de cespite, rerum*
Admiranda tuens, & cùm per cærula nabat

Magna Anima Regis Galliã animat, minor Nauarros.

Magna anima cũ Trabeâ sumitur

Minor cum Dalmatica.

Eius rei exemplũ in Helia, & Helizæo.

Remigio flammante Pater, iam proximus Astris:
Voce Propheta minor, votísque secutus ad Astra,
O pater! ô sine me Currus Auriga Paterni
Quò senio properante volas! quóve ardua findis
Auxilio? queis vectus equis? heu non tibi pectus
Vrit Amor nostri? poterísve é corde senili
Me delesse Pater? nam si te protinus orbis
Terrarúmque piget, Superis autoribus, esto
Vade viam, quò fata vocant, sed Pallia, Coelum
Ingrediens quid credis opus? quid talibus vti
Exuuiis? aliquis ne Pater vestitus Olympum
Ingreditur? vel quo memores nos munere reddis!
Dixerat: ille viam Coelo candente tenebat

Duplex Ingeniũ accipit cum Prophetæ Pallio.

Arduus, vt liquidum se Cycnus in aëra tollit,
Et tacitum conuerrit iter labentibus alis:
Et non discipuli, non ille oblitus Amoris,
Augustale procul Tegmen de nubibus altis
Et Pallam proiecit humi: volat illa per altum
Turbinis ad morem, peplóque fluente recumbit
Ante pedes, geminúmque olli dat habere furorem
Numinis, Ingeniúmque duplex, quo fluminis vndas
Diffidit, & liquidam durarunt Pallia molem.
Sic etiam LODOICE, *tuum cùm dira Parentem*

Henricus Magnus Helias alter.

In Coelum Quadriga tulit, qua nescius Heros
(Ah lachrymæ, quid verba mihi sorbetis ab imo
Pectore, & in calidis mea carmina mergitis vndis!)
Nescius impendêre sibi feralia fata,
Ibat per medios Proceres securus, vt altum
Obtinet, ac terris propiùs videt Astra relictis,
Intuitus te magne Puer, formámque iacentem

Afflicti Imperij, stat desolabile Regnum
Erigere, trepidisque suorum occurrere rebus.
Duplex Ingenium geminámque ex aëre Pallam
Depluit, inque tuá duplicem, Rex, fronte Coronam
Fixit, & æternæ stabiliuit fœdere Dextræ.
In te Dalmatica, atque in te se Regia Palla
De Cœli regione tulit, quæ duplicis instar
Numinis iniecti, lacrymarum effusa per orbem
Æquora durauit, quibus ô te, Maxime Princeps
Fleuimus, & nunquam siccato lumine, in æuum
Flerêmus miseri, nisi te frueremur adempto:
Alter ades nobis: Magnúmque in pectore paruo
HENRICVM *aspicimus* LODOICE: *ô cresce per annos*
Cresce Puer nostros, donec virtute paterna
Plenior, in toto diffundas Lilia mundo,
DALMATICÆ *que tuæ Limbos subiectus adoret*
Orbis, & externos circundet fimbria Reges.

K

ORDINIS EQVESTRIS INSIGNIA.

STAT sonipes, Spumáque ferox Regale superba
Impatiens expectat onus, stant aurea dorso
Stragula, stant circùm phaleræ, pictique tapetes
Teque vnum LODOICE, *petit, nam regius olli*
Est animus, sortémque suam non degener ipse
Nouit, & Augustos respirat naribus ignes.
Ne propter vereare tamen si debilis ætas,
Si te fortis equi species, vel inania terrent
Murmura, neu torua si frons est aspera lunæ,
Neu tornata rudi si stringitur vngula cornu,
Armatúmque pedem furiosus in ardua librat:
Non magnos LODOICE, *petit hæc machina Diuos.*
Et non difficilem tibi de præsepibus altis
Sternacémque fero, vel qui fumantia colla
Fessus Olympiacæ de puluere ducat arenæ,
Non qualem vel Iberus alit, vel diuite ripa
Boetis & herbosus per prata saginat Hydaspes.

Equus Regius describitur.

Sed qualem viridi laurus Phoebæa ſub antro
Pauit, & ambroſio potarunt flumine Muſæ.
Neu contra mihi ponat equos gens dura Celetes
Aut Coraces Aquilâſve *ferat, ſeu ſi qua dedere*
Nomina victores græco pleniſſima faſtu:
Seu Tigrides, *ſeu* Tela *vocant, celeréſve* Sagittas
Lampuroſve, *vel à niueo candore* Podargos.
Iſte tibi Pherenîcus *erit* Phœníxve, *vel ipſe*
Coruulus, *aut mediæ ſcutatus*[mm] Coppate *Lunæ.*
Quàm formoſus eris, cùm ſtemmate clarus equeſtri,
Inque rotam vertes, faſtúque trementia colla
Mulcebis virga, ſtratóve ſuperbus in alto
Et ſtimulis animos addes, & fræna tenebis.
1 *Rex in Equo ſtat pulcher vti ſtat magnus in Aſtris*
Coelituum Pater: In ſolio, roſtriſve Senator:
Sol in Zodiaco[nn] *Zephyrorum in flamine Chloris:*
In linguâ ſtat Mercurius, *pulchróque palati*
Carcere; labra equitant Charites: *& lumen vtrúmque*
Cęcus Amor, ſit ad inſtar equi Pupilla, Deûmque
Portat, & hîc poſuit ſternax ſua Regna Cupîdo.
Nam neque me potuêre viri diuerſa tenentes
Iudicio reuocare meo, Tu Maxime Moſes
Et tu Socraticæ cultiſſime diſciplinæ,
Siue tuis quicumque ligat ſe legibus vltro;
Tu licèt ex ficta moroſius vrbe repellas
Quotquot Equo fidunt magnáſque putaueris arces
Regibus inſtar Equi ſubſterni, atque ardua caſtra:
Indignum ratus eſſe, genus Cœleſte Deóſque
Mortales, mulcere feras, calcaribus armos
Pungere, & hinnitus inter, vocéſque tubarum

Ex ſcholiaſte Pindari, curſores bene ominata Equis imponebant nomina quaiia ſunt hæc.

Plato lib. pr. de Rep. Regibus nõ vult alios equos eſſe, quã Magnas vrbes, quæ illis ſint ad Equorum inſtar

Non exaudiri Reges nisi vertice, supra
Emineant, pedibúsque altis nitantur Equorum:
Verum vrbes frænare manu, vel Moenia nutu
Flectere, vel populo Regem dare iura fideli
Is demum Regalis Equus, vel equestria Regum
Stemmata; quid faciunt cochleæ vel fibula collo?
Sic ego diuinum doleo sentire Platonem
Autorémque suis Mosen arcessere dictis,
Mosen magnanimum, cui soli æterna voluntas

Philo Iud. lib. de Agricult. docet Mosen in Politicis repudiasse Βασιλῆα ἱπποτρόφον. Regem Equorum nutritorem.

Numinis, & coeli patuit cortina profundi.
Ille vetat populos Regi seruire fideles,
Qui videat, vel pascat Equos, & Equestria collo
Ornamenta ferat; Nihilo sententia Cordi
Immutata manet, quanquam contendere tantis
Haud dignum reor esse viris: sed gloria Regum
Pugnat, & offensæ pietas tutanda Coronæ.
Quid, Proceres? Regemne mihi, Regemne Coronæ
Planipedem miserúmve datis? vel Regibus vsquam

Equestes Galliæ ordines: Genettę martellus: Lunæ Raynerus Andiũ Dux: stellę, Ioãnes Valesius Rex Sancti Michaëlis, Ludouicus XI. Sancti Spiritus, Henricus III. Cõmune est Regum Epithetum apud Pindarum ἱπποχάρμαν

Quod studium Regale magis, vel honesta cupido
In gyrum quàm flectere Equos? & vertice toto
Præ reliquis stare insignem fulgentibus armis?
Et Bullam *ex collo,* Coclheasque *per aurea fila*
Leniter insertas, Stellamque *breuemque* Genettam
Aut Lunam crescentem *humeris, aut corde* Columbã
Ferre per argenti radios, vel stemmata mille
Picta super Palla*? quibus est vel nomen Equorum*
Pulchrius, ipsorúmque Equitum sit nobilis ordo?
Quam melius Thebanus olor, & gloria vatum
Pindarus (ô proceres vestra cum pace) vocabat
Gaudentes equitare Deos, & maximus olli

Visus erat princeps, qui vim nutriret Equorum
Innumeram, validósque greges præsepibus altis
Quadrupedum ad dubias acies, & bella teneret?
2 *Talis eras Neptune* Pater, *cui multa fremebat*
In *stabulis generosa cohors, cum primus in orbem*
Flectere *equos, & ad arma sequi, pacemque doceres*
Nam neque me memorare iuuat, quod ineptior ætas
Victum foeminea (pudet heu) te narrat arena.
Cum Tellus tibi fudit Equum, quam dente trisulco
Fuscina sollicitans, percusserat, & Dea pulchram
Arce super summa sapiens plantaret oliuam.
O vtinam mens illa tibi Neptune fuisset,
Et fudisset Equum Tellus percussa frementem!
Certe victor eras! sed non his artibus vsus
Fecisti imprudens crebra florentia naui
Littora, & ingentes vndam sulcare carinas:
Quas ex officio veterum gens dura virorum
Durateos *quia dixit* Equos, *se prisca propagat*
Fabula, Thessalicum terrâ prodisse frementem,
Implentémque auras hinnitibus: hæc tua primùm
Ars Neptune fuit, validos tu primus Equestres
Exemplo formaße tuo, generosaque corda
Instigasse Pater *studio memoraris honesto:*
Has artes adeo coluit pucherrima pubes,
Et iuuenum selecta Manus, quos primus Iason
Duxit Equis non classe Vehens ad vellera Phryxi
Aurea: Et *à veteri* Burgundus I*asone signum*
Transtulit ad patrios tituli maioris Equestres.
Hæc iam Belga potens, hæc Insuber Aurea *iactat*
Vellera (*quod tantos corium sperabit honores?*)

Βασιλῆα Regẽ Equis gaudentem.

Pax amus ita narrat fabulam 9. Geopon.

Neptunus Equestris *Pausan.* Artemid. phurnuto: aliis:

Equites Velleris Aurei.

Castor, Equitandi, valde peritus.	*Haud aliter tenuisse ferunt te Castor Equestre* *Ingenium, sic visus Equi fumantia colla* *Tergere, vel facta leuiter mulcere palestra.* *Signa dabant cristatus apex, & fronte corusca*
Eius signum, Stella quæ Castoris dicitur.	Stella *vomens radios, crinitæque aurea caudæ* *Lumina, discordi quæ signa fauentia ponto* *Duratei credunt* Equites. *Hęc* Stella *Valesi* *Ornauisse tuos humero narratur Equestres.* *Dum Chlamydi contexta tuæ, vel pendula collo*
Inde Equites stellæ in Gallia	*Spargebat radiosa comas: hoc Francica signo* *Nobilitas, & Equestris erat formosior ordo.* *Et quamuis perijsse putes vestigia tanti* *Ordinis, impressumque nihil restare, quod Astrum* *Hoc patria fulsisse probet, vel Equestria signa* *Accepisse tuos* Stellæ *de lumine Patres.* *Heu memini cum prima dedit fundamina, pulchri* *Ordinis in patrio Valesius* Audoëno! *Patritij certatim omnes, & Gallica claris* *Nobilitas confluxit auis, vt stemmata ferret*
Ludouicus Aurel Comes Engolismens. Eques stellatus,	*Regia, regalemque notam fulgentibus armis.* *Hoc etiam fueras* LODOICE *notabilis Astro* *Quo steterat Franscicus auo, quo principe diues* *Engolismus ager, vestræ pars vna Coronæ.* 3 *Iam superest memoranda mihi maioris origo* *Ordinis, vnde fauens ambit tibi colla* Michaël *Quóue sacram* LODOICE *geras autore* Columbam. *Vt perhibent, hæc bina Deûm sunt Numina Gallis* *Prospera, & afflictis latè auxiliantia rebus.* *Namque hostes seu fundere opus, seu Regna potenti*
Præcipui Galliæ	*Amplificare manu, seu res in pace quietas*

Auspicio meliore geri, Tu primus ab alto
Signa tenens, strauisti hostes, & barbara castra
O quoties in aperta ruens, cum strage Michael
Turbasti longè, vanùmque frementibus Orci
Gardinibus; rabiemue atram spumantibus vndis
Nequicquam Polyphemum alto se vertice regni
Elumbi tollentem ausu, vi fulguris ictum,
Attritumque solo flixisti, & lambere terram
Mordicus ignauis didicere Cyclopes in armis.
Hæc propter secura tuo stat Gallia ductu
Et clypeo confisa, minas & inertia pellit
Tela, vibrante manu stolida, quam forte cohercet
Imperium, pedibùsque premit: Te maxime gentis
Aligeræ, Geniúmque sibi gens ista, Patrémque
Clamat, & absque tua squalerent Lilia cura.
Templa tibi dicat, atque ædes, téque inter adorat
Indigetes, quorum patrio sub nomine res est.

Tutores. S. Spiritus, & S. Michaël.

Hinc patriæ LODOICVS amans, cui stabat Imago
Virginis, hirsuti sub margine texta galeri
Is voluit tua signa tamen, suspensa monili,
Et fuluum teretis Bullæ disculpta per orbem
Patritios, Equitésque suos fulgentibus armis
Ferre decus proprium, Stygiique cadentia Regis
Ante pedes simulacra tuos, & fræna terentes
Spumea nequicquam, nam tali Gallica signo
Nobilitas Regésque super stant murice pulchro
Insignes, pulchrámque gerunt è vertice vittam
O pater! ô hominum! ô nostri spes aurea Regni!

Ludouicus XI. autor ordinis Equestris sub tutela S. Michaëlis.

O decus Aligerûm! ô patriæ tutela gementis!
O Terræ Superúmque fidem! Tu Regia colla
Magnanimi HENRICI cingens! Regale tulisti
Ad ferrum patuisse latus! perque Ilia duci
Infandum Chalybem, nec tu feralia monstra
Infamémque manum repulisti, & conscia lethi
Brachia! nam quid erunt Reges, si Numina Diuûm
Non vigilant, dubiisque venit custodia rebus?

Coelo & Superis precipua Regum cura.

Adsis ô! vigilémque feras ad Lilia curam
Et fac, ab Ambrosio Pueri qui vertice pendes
Colla per, vndantímque fluens descendis in imum
Pectus, & apposita circumtegis ilia Bulla,
Fac viuat pro Patre Puer, quos perdidit annos
Possit vt hic longa incolumis sarcire senecta.
Si stygijs ringuntur aquis, si cornua librant
Damnatæ Geniorum animæ, si triste venenum
Surgentes ad Sceptra fricant, vel languida gyrant
Corpora, & eneruati circùm stant Lilia nisu,
Frange crucem capiti, saxísque allide cerebrum:
Vt discant Polyphemi omnes, non temnere Diuos,
Et nostras vereantur opes, ac Francica lambant
Lilia, nam firmata Virum si fecerit ætas,
Qui parua iam Sceptra manu, robustior æuo
Sustinet, æqualémque gerit ceruice Coronam,
Ille Orci strepitus, & ineluctabile fatum
Supponet pedibus, nec erit, qui Lilia contra
Despuat, aut largè meritos non reddat honores.
Sed Musæ reuocate gradum; se tempora nobis
Prosperiora dabunt, quibus hæc præsagia cordi
Inseret, & venas, animi vis Enthea ducet,

4 *Iam niueæ memoranda mihi ſunt ſigna* Columbæ,
Vnde crucem, radióſque feras, & cærula collo
Vincula? quis Muſæ, quis Regum talia primus
Signa dedit; curve ille ſuos ornauit Equeſtres.
Scilicet in magni diffuſus corpora Regni
Spiritus intus alit molem, & præcordia ſenſu
Viuificat, tenerámque inſpirat feruidus auram.
In ſolido quòd ſceptra manent, quòd Lilia viuunt,
Muneris hoc Diuine tui ſe Spiritus *eſſe*
Nouit, & ambroſio quòd ſe Rex tingat Oliuo.
Hanc adeo Superi mentem, & coeleſtia iuſſa
HENRICO *voluere dari diuinitus, vt qui*
Bina manu coniuncta tulit Regalia Sceptra,
Quæreret auxilium Cœlo, & diuiſus in omnes
Spiritus *imperij latè ſe funderet artus.*
Ergo Sarmatica poſtquam ſe liber ab Arcto
Reddidit, aſſuetíque iubar formoſius hauſit
Luminis, in patrio reſpectans ſidera coelo
Vota facit, Superiſque nouos inſtaurat Equeſtres:
Ordinis eſt Caput ipſe ſui, tum cærula vitta
Inſeritur collo, laterúmque Argenteus *vni*
Spiritus, *& niueæ texuntur ſigna* Columbæ.
Hæc pater HENRICVS *tulerat, tu tertius hæres*
Ordinis es, LODOICE *tui, te pulchra* Columba
Ornat adhuc puerum: ô vtinam creſcentibus annis
Maiores Aquilæ *veniant, & pectora circùm*
Applaudant LODOICE *viro, tum dextra* Columbã
Præferet, & coges Aquilam *ſuccedere læuæ.*

S. Spiritus, anima Regnorũ & præcipuè Gallici.

Henricus III. autor Ordinis Equeſtris. S. Spiritus.

ENSIS REGIVS

Hactenus Aurea nobis ætas, & argentea, quicquid enim diximus, Aureum, vel argenteũ fuit: iam, ferrea ſecla ſuccedunt, & ferrea materies.

QVALIS vbi quondam Saturnia concidit ætas,
Ætas ingenito nomen quæ traxit ab auro,
Palluit Argento primùm, tum degener æui
Progenies rigido durauit ſecula ferro.
Quæ trahimus miſeri, & ſenſim labentibus annis
Ad Chalybem LODOICE *fluunt, niſi ferrea, Sceptri*
Auſpicio meliore tui, ſe corrigit ætas
Et vena antiqui fugitiua reuertitur Auri,
Talis, vbi fuluo ſe mergere ceſſat in Auro
Vena mihi, nec Dalmaticam, nec Regia Sceptra
Nec Phialam, Flammámve Auri, nec Pallia texit
Aurea, ad Argentum iam degener ibat, & vltro
Spiritus, Argento *contextus in aurea repſit*
Carmina, materies noſtris iam languida Muſis.
Nunc ætas diuerſa cadit, me deficit ipſa
Et ſeges Argenti, noſtriſque laboribus exit
Ferrea materies & non tractabilis Incus.
ENSIS *erit* LODOICE *tuus, ſi gutture noſtro*

Ferrea vox, si carmen erit, quod vincere ferri
Possit duritiem, vel non mortalia secla.
Nunc rigidum Vulcane Pater *conflentur in Ensem*
Non curuæ Chalybum falces, non rustica tela
Sed quæcúnque tuis squalent absconsa tabernis,
Materiæ melioris opus, seu °° Tempora ferri,
Siue lacus, aciésve placent, nunc exere vires
O Pater, & picei veniant ad verbera Brontes
Nec parcant animo, nec segnes brachia tollant:
Neu pigeat tanti toties in Regis honorem
Admouisse manus, seu tu conflaueris auro
Brachia Iustitiæ, Phialámve, *vel altera Sceptra,*
Te Iustus manet iste labor, nam qui aurea Regi
Sceptra dedit, *posuitque ingentem in fronte Coronam,*
Prædæ materiam, vel non obscura pericla
Regibus iniectat miseris, si non simul ollis
Munitum facit ense latus : Stet *carmine nostro,*
Et lateri LODOICE *tuo ferat aureus Ensem*
Baltheus, egregium gemmis, & fulgure claro
Conspicuum; quid maius enim, vel pulchrius altis
Regibus Imbelles dederint pro munere M*usæ?*
Parcite Pierides quanquam vetat integra molli
Virginitas capere arma manu, quæ plectra, colúmque
Versat, & ambrosias perstringit pectine chordas,
Est tamen hæc acuenda manus: Ceu buccina bellum
Haud pugnans tonat ære cauo, pérque aspera corda
Infundit rabiem languéntemque increpat iram
Non aliter (quid enim vestro pro Rege verendum est)
Si telas manibus Musæ, non tela potestis
Prendere, vel gladius vestro si pugnat honori

Ferte manum tamen, vt lateri cingatis, & auro
Texite Vaginam, Capulúmque monilibus olli
Cingite Phœbæis, & erit non parua volenti
Gratia Pierides, si non sit idonea bello
Dextera. Neu quisquam, Persarum huc afferat Enses.
Ventorum Dominos, PP Tempestatúmque potentes.
Neu Capulum ferat ipse Pelops, neu si qua fuere
In gladijs memoranda suis Iactantior Hellas.
Pulchrior est LODOICE, tibi quem fibula laeuo,
Admordens femori suspendit, & Ilia circùm
Præsidio munita suo, Sceptrúmque tuetur:
I Namque ferunt si vera fides, nec lubrica nutat
India; mirandi tremula de fontis arena,
Feruêre vndosum chalybem, ferríque fauillas
Ructari densim, quod si fornacibus atris
Incoquitur, domitúmque Igni conflatur in Enses,
Fulmina dispescunt visu, coelóque repente
Restituunt sudam faciem, cum Turbo serenam
Mundi temperiem picea caligine fuscat.
Talis erat Regi, talémque ex more Machæram
Ipsa Parysatides Mater seruabat, & omnis
Reginæ ante oculos se se dimouit in alto
Tempestas, quoties Telluri infoderat Ensem:
Aut Rex ipse rotans, cœlóque minantia verba
Ter fatus, pulsarat humum, tùm flumine verso,
Ensis ad obiectum, se Turbo liquentibus vndis
Colabat subito, tonitrúque per ardua mussans
Nubila, frendebat tacito se murmure soluens.
Ensis erat, coelíque potens, magnóque Tonante
Nil poterat fortásse minus (si tanta metallo

Regis Indorũ & Reginæ Ensis ἀποτρόπαιος fulminis,

Vis erat, & lapsi si fama probabilis æui.)

Quicquid id est, seu vera fides, seu somina vani
Obtrudunt homines, & me deludit inerti
India figmento, nihil est, quo te minùs ollis
Antè viris LODOICE *feram, si Musa fauores*
Respirat Rex Magne tuos; nam si licet, Ensem
Téque reor, Matrémque tuam, non fonte creatum
Exiguo, gestare manu: non Indica *vobis*
Admiranda canam, quibus est mirabile visu
Imperium, fontésque dati, qui Nectar, & aurum
Non Chalybis ramenta creant, tibi maxime Regum
Baltheus hærentem lateri tenet aureus Ensem,
Quem Tonitru, Superíque timent, cùm turbida surgit
Seditio, grauidísque micant in nubibus Ignes;
Si tacito vexata tremit Respublica motu,
Vel turbo furit in latebris, conceptáque voluit
Murmura, & informi iam feruent Regna tumultu;
Turbo cadet subito, tacitásque liquescet in vndas,
Læuo fulgentem femori si proripis Ensem,
Et strictum LODOICE *manu per nigra coruscas*
Fulminis, Hunc adeo dum cresces corpore, Mater
Heroïna tibi sapiens, & corde virili
Femina seruabit, motúsque resoluet inanes
Si quid erit quo Sceptra *tremant, quo publica nutet*
Fulminibus labefacta salus, nam grandius æuum
Nactus, vbì par dextra feret, quem cudimus Ensem
Accipies LODOICE *manu, tum si qua sub antris*
Mugiet, aut nigro Tempestas repet Auerno,
Iam piceum formata caput, tu fortior, vno
Diripies obiectu ensis; Ceu quando rubenti

Regis Galliæ Ensis cum illo Comparatur & præfertur.

Tempestas noctu inualescit, extin-

ĉto sole, ita in Regnis vsu venit. exoriente nouo Sole dispescitur.

Vespere se noctu corroborat horrida labes,
Infans postridie Titan emergit ab vndis,
Eneruì radio, grauidis se nubibus humor
Interea suspendit iners, coelúmque fatigat
Horridus, & tenerum suffôcat in aëre lumen:
Verùm, vbi maturi soles, robustáque Tela
Iucaluêre diu, dispescunt nubila tactu.
Tum sensim tenuatur aquis, fit pontus in alto
Vel densim niueæ sparguntur in aëre crustæ
qq *Plumatúmque volat Tacitarum vellus aquarũm.*
Talis vbi LODOICE, *fuit sub sole cadenti*
Gallia fulminibus prægnans, & turbine nigro,
Cui vires nox ipsa dabat, cùm grandior ætas
Te Chalybem tractare sinet (nisi molliter ipsa
Subsidunt Elementa tibi, séque ipse resoluit
Sponte cadens maturus aquis, in lanea Turbo
Vellera, crustatásque niues) Tu protinus Ensem
Obijcies contra, subitóque trementia corda
Ad fulgur pauitare tuum pulsáque videbis
Seditione diem clarescere, & aurea cœlo
Sidera, formosúmque iubar te principe nasci,
2 *Iam Pelopis memorate Deæ, quæ regia pulchrum*

Ensis Regis Galliæ confertur cũ Pelopis Ense

Ornarent monumenta Ensem, quæ dextera tantum
Cudit opus, quáve arte foret, Pelopine, vel Armis,
Inferior LODOICVS *erit, vel Tempore ferri,*
Vel Capulo, fabrúmve manu? nec magna puderet
Numina? si nostri non sit victoria Regis?
His mihi sit LODOICE *tuum fas Dotibus Ensem*
Tollere, & æternum Chalybi describere carmen
Quem capulo Rex magne tenus sub vulnere condes.

Pérque latus Mahemetis ages; & sanguine Pulchrum
Purpureo, cingens viridi post prælia lauro:
Ipse tuas comitarer Aues, gladiúmque tepentem
Esset opus tergêre meum (si lixa triumphis
Ire comes, Regúmve queat succedere dextræ:)
Musa dabit quod fata negant, & carmine dextro
Ipse feram quem dextra nequit, nec tarda negabit
Posteritas, micuisse mihi sub pectore venam,
In laudes Rex magne tuas: nec aperta pericla,
Nec stygias tremuisse minas, nec bruta malorum
Fulmina, quin tanti lateris securus ad vmbram
Pugnaremque manu, atque animam pro Rege tuendo
Per mortes, vel mille darem, si Regia, nostra
Esset emenda salus: Sed quô me venafurórque
Transuersum abripiunt? Pelopísque relinquimus Ensem
Atque tuum LODOICE *latus? Iam flecto Carinam*
Et mihi propositum descendo pronus in æquor.
Ergo admirandum Capuli virtutibus Ensem
Te perhibent habuisse Pelops, seu Dædalus olli
Iunxerit, ex liquidis pressans ferrumina gemmis,
Seu tantum nauarit opus Vulcania pubes:
Inuentum non hocce reor mortalibus esse
Ingenijs, magnóque fuit res digna Tonante:
Nam lateri qua iunctus erat, quáque aurea mordet
Fibula suspensum, Capulúmque papaueris instar
Hæret, Amalthææ circùm se cornua Capræ
Aurea fundebant, patulísque tegentia ramis
Clatratæ in gyrum testudinis, aurea dextræ
Munimenta dabant, sed enim feliciùs, illâ
Pugnabat cochleata manus, nec cedere bello

Pausan. Eliacis Poster. refert Pelopis Ensem pro Capulo habuisse cornu copiæ, ex quo bonorum genera omnia prodirent.

Nouerat, vnde fluens fecundo copia cornu
Spargebat Martique Rosas, & lactea pugnans
Vulnera fligebat, medios secura per hostes:
Nam quis bella timet, quem pax, atque aurea cingit
Prosperitas, manibúsque fluens dat Lilia plenis?
Quid referam LODOICE *tibi? vel carmine texam*
Qui capuli posuere loco, vel signa Tonantis,
Vel Charitum simulacra auro, vel pulchra sinistro
Corpora Sirenum femori fixêre, quibúsque
Cauda fluens sese crispabat, & ilia circum
Baltheus, in teneris religans Sirenibus Ensem?

Multi pro capulo ensibus posuêre, vel Iouem Tonãtem vel tres Charites, vel ipsas *Si*renes: Pausan, lo-cocit.

Pace reor LODOICE *tua, quam pulchriùs Ille*
Ille, tibi prima consanguinitate propinquus
Consilio, dextrâque potens Billonius Heros,
Ille tuum Lotharinge decus, Rex magnus Idumes
In capuli gestasse loco Compendia *fertur*
Historiæ, qua Nostra Fides, *& auita tenetur*
Religio, vt quoties vagina stingeret Ensem,
Mente, manúque fidem capiens, audentior iret
In Saracenas acies, & pectus honestum
Religionis Amor subiens, ad vulnera dextram
Ardentem facienda daret, Stat Ferreus *olli*
Pro capulo, fungóue Liber, *durúmque volumen*
Rupicibus foliis, quæ sæpius aspera frendens
Hostis adorauit moriens, dextrámque putarem
A Capulo tremuisse magis, quàm viribus, ensis
Fulminei, (quasi non pietas sit fortior ollis?)

Ensis Gothofredi Billonij, quem *Pi*ctauis vidimus pro capulo libellum habet ferreũ quẽ ferunt esse Euangelium, pro quo pugnabat.

3 *Quod nisi ad extremam calamus reptaret arenem*
FRANCISCAS *memorarem omnes, Karlique*
IOCOSAM

Quam

Quũ Patres ad SACRA *tui* RHEMENSIA *primũ*
Ante nouam voluere geri, vel stare Coronam.
Nec Corto *Vuilhelme tuus, quo ferrea Neustri*
In partes diuisa duas lorica pependit
Ventre tenus, Noménque ss *tibi pòst hæsit ab ictu*
*(*TALLAFERVM *iam nostra vocat gens inscia Veri,*
Sed veteres dixere priùs te FERRI-SECANTEM)
Haud iret tacitus Corto, *non* Rumpia, *túque*
Ad versus memoranda meos Flamberga *venires:*
Tuque tuo Cortine *loco, tu Magne* Durandal
Stares, *magnanimi gestis disculpte* Rolandi,
Sed quia nugarum non pascor inanibus vmbris
Nec Regi figmenta placent, quæ facta, tuúmque
Impleuere *decus, nec te memorabo* Durandal,
Nec vires Flamberga *tuas, sed talibus, Ensem*
Antè tuum LODOICE, *feram: Tibi maxime Regum*
Ad dextram Gothofredus erit, qui legis auitæ
Porriget insertum Capuli *sub colla Volumen,*
Vaginámque tibi rorantem Sanguine Turco,
Et maculas ostendet adhuc per ferrea terga
Liuentes tabo veteri: pòst talia dicet.
I Sanguis Cognate mihi, te spirat Idume,
Iordanisque Pater. Hic tantùm sanguinis hausit
Qantùm C*æruleus voluit Iordanis aquarum:*
Sed factum est LODOICE *nihil, te gloria maior*
A S*uperis seruata manet, Si creueris æuo,*
Quàm pulcher CRVCEATVS eris! Sic *fatus, adorans*
E*nsem fulmineum, collo suspendet ab alto:*
Ante pedes erit ipse Pelops, & cornua plenis

M

Fundens vberibus, feliciique omine palmas
Pollicitus, Capulum femori ſuccinget eburnum;
Vnde Roſæ, per colla fluent, atque aurea ſilua
Ramorum, cochleámque, cauæ Teſtudinis inſtar
Cancellatim omnes facient, & vota ſubinde
Concipiet, quicum votis ſe Gallia iunget
TU LODOICUS eris, Manibus Date LILIA Plenis.

COTHVRNI LILIATI

NOSTRA Sophoclæo ſint carmina digna Cothurno
Pierides, Soleámque mihi ne ferte pedeſtrem
Aut Soccos humiles, vel quicquid Regibus altis
Inferius, terreſtre ſapit: Si ſternimur ipſos
Ante pedes Regum, calamum ne credite Muſæ
Propterea, veſtrúmque decus, contage profani
Carminis, obſcurum fieri: ſunt aurea diuæ
Sunt olli Delubra pedes, ceu fulget Olympo
Sub pedibus conſtructa tuis, Rex Maxime Diûum
Arula, nectareum Superis quæ fumat odorem,
Ex quo Titanes, durum genus, horrida cœlo
Arma importarunt, ſic Aram Regibus, imos
Ante pedes, Muſæ, ſtatuiſtis, & aurea Templa,
Hîc vobis eſt ara Deæ: ſi danda videtur
Hoſtia, vel Regi faciendum, hic ante pedes eſt
Carminibus ferienda meis, nam munere veſtro
Qui temerat Regale caput, vel pectus honeſtum,
Sacrilegum ſubit ille nefas, niſi talia vobis

Tangere concessit Diuûm Pater atque hominum Rex
Inque manu Sceptrum, & Torquem præcepit in armis
Ponere; non opis hoc nostræ, vestrive fauoris
Illud erat, sed nos audentius iuimus vltra
Quàm poterat fortuna sequi; Tu maxime vires
Atque animum LODOICE *dabas, nunc venit ad imos*
Lapsa pedes, tangitque ARAM, *postquam ardua sensim*
Colla, latúsque tuum percurrit, & altior ausu
Ipsa suo, tetigitque caput, Fixitque Coronam
Se, fronti mirante, tuæ: iam proxima lapsu
Dulcè cadit, stringitque pedes, ceu durus agrestis
Qui forte vt videat, celebri miranda Theatro,
Repserat aërij stolidus per dorsa Colossi,
Amplectens immane caput, iam proximus astris
Ingenium præsente metu deponit agreste,
Et vastum miratur iter, quod nescius ipse
Fecerat, inque pedes sudans delabitur imos:
Et femori genibúsque hæret; Sic Musa Coronam
Molliter appendens capiti, mirata periclum,
Ingentésque ausus, se subtrahit ipsa, pedesque
Astringit LODOICE *tuos, Tu prende cadentem*
Non totam cecidisse ferens: Tibi Magne Cothurnos
Induet, & pulchris euinciet aurea suris
Tegmina, quæ Musæ texent & Lilia densim
Calliope *formosa pluet: mirabitur ipsa,*
Ipsa licet magni se carmine iactet Homeri,
Et bene-consutis Virgo formosa Cothurnis
Audiat, albentésque gerat de marmore Suras
Antè tamen nostra quàm fingimus arte Cothurnos,
Nonnosus apud Photium notat *Seu placet,* Arbylas *casco de nomine dici*

Seu patrium tu nomen amas, & dicere malis
OCREOLAS, *seu* Lauta *velis, seu* Tranga *vocari,*
Seu quæcunque tibi vox apta videbitur esse,
Res eadem LODOICE *manet: sunt* Sandala *certè*
Amento non vincta super, sed poplite summo
Libera, virgati fulgentia frondibus Auri,
Cæruleus color est ollis, & Lilia *paruis*
Interposta micant spatijs, ceu consita coelo
Astrorum vomit alta seges, feruentia latè
Lumina, & in pulchro plebs fulgurat aurea prato
 Ergo prius quàm fertis acum, vel serica Musæ
Vellera, cæruleis aptum formate Cothurnis
Pandorumque *pedem:* Talos *dabit aurea Iuno:*
Ambrosiæ Digitos *Aurora, Aglaïa* Plantas:
Hebe lacteolas, Diuûm mollissima Suras,
Malleolum *dabit alba Venus:* Crus *Castor: & Hermes*
Molliculum dabit ipse Genu*: Sic munere Diuûm*
Coelitibus LODOICVS *erit formosior ipsis*
 Hæc vbi facta, ruent alacres ad iusta Camoenæ
Obsequia, atque pedem pulchris vestire Cothurnis
Incipient, feruebit opus, Ceu turbine belli
Composito, " cum Cæsar adest, & puluere pulchro
Sordidus, ante domum positis respirat in armis,
Accurunt glomeratim omnes ad limina serui,
Pars ad colla ruit, galeæque dat oscula mille,
Puluerulenta bibens ex ipso nubila ferro,
Pars manibus demulcet Equos, & pinguia frena,
Aut alto resupina iacit fumantia palo
Stragula, pars Ocreas diffibulat, aut celer armos
Eximit ex ferri latebris, stant omnia plausu

veteres Græcos vocasse ἀρβύλας quos κοθόρνους postea, Philostr. auta & Tranga. Sic describuntur Plinius Sandalia

Pes formosus & Regius ex collecta plurium Deorũ Regi formatur ex Anacreonte fere εἰς Βάθυλλον.

Ex Sidonio Appol.

Interea saliúntque antes, & concaua tecti.
Sic Musæ facient alacres, sed quod mihi primùm
Pierides, iam surgit opus? quæue improba contra
Exoritur minuenda fides? stat Momus, & omnis
Turba irrisorum Superos exosa virosque
Et contra inuentos acuit se dira Cothurnos.
Huc fer opem nemorum cultrix, quam Sandala primam
Inuenisse ferunt, pedibus cùm Diua tenellis
Horrebas calcare feros per deuia sentes
Et salebras, lapidésque timens, de vellere crudo
Formasti rigidos prestabilis arte Cothurnos:
Sed quoniam dat sedulitas mortalibus ægris
Ingenium, mentèmque bonam, vel limat egestas,
Vel ratio genus exsuperans se vincit, & ipsam
Explicat interdum, ac varias excurrit in artes:
Ars dedit incœptis formam iam culta Cothurnis,
Et Superis placuêre geri: se frater Apollo
Se Venus insignem rubeis fecere Cothurnis:
Ibat enim, teneró sque pedes euincta crepanti
Sandalio, gemitabat, vti cum follibus auram
Strangulat, & grauida Brontes respirat in Ætna.
Momus erat, cæli facies cui displicet ipsa,
Et Superûm genus omne, videns latrat ore proteruo
Improbus, & sanctos Veneris qui rodere vultus
Non potis, in streperos statuit latrare Cothurnos.
Ergo genus crepidæ naso suspendit adunco,
Propter & inuisos Venus est ingrata Cothurnos,
Hinc dictum manasse reor, quo uu pestis acerba,
Nasorum, scabiosa lues, gens dedita Momo
Quæ quiduis ridet, Graiorum ludere *vana*

Philostrat. Ep. 21. & 22. notat Momum nihil in venere reprehensione dignũ notasse præter Cothurnos nimis sollicantes: & ibidẽ multa proferũtur cõtra vsũ cothurnorum & sandaliorum.

Ars Paulatim se perficit & polit, prima Cothurnorum Inuentrix Diana: Multa addidêre Venus & allij.

Persius in 2. Increpidas Graiorũ

Dicitur in Crepidas pulchrósque exosa, Cothurnos
Despuit, ô quales gens docta obtexere caussas!
Debilibus genus esse viris, mollique senectæ
Conueniens, cœleste nihil, vel Principe dignum
Pelle tegi cruda: potius fornacibus atris
Aptam materiem, aut Cyclopum follibus esse:
Adde quòd occultis memorantur Amoribus esse
Pernicies, tacitæque solent molimina fraudis
Promere, & abstrusos aperire Cupidinis ignes:
Vulcano quondam, vt perhibent, Cithereia furta
His coram venere modis, nam Sandala Diuæ
Garrula erant, linguáque nimis lapsante Cothurni,
Quos quiduis retulisse ferunt, factásque pudori
Enarrasse notas, soleæ lenone susurro.

ludere gestit.

Philostrat. ibidē Epist. ad puerum vt sine cothurnis incedat.

Huc referunt pleró sque virûm, quos fama Cothurnis
Haud vsos memoranda tulit, sic magnus Iason
Sandalium rixante lutho, vel fluminis vnda
Et fermantati liquit per pinguia cœni.
Hunc docuit Fortuna virum, non sponte Cothurnos
Induere vt fama est: quid te fortissime Theseu,
Quid comitem memorabo tuum? quos aspera plantis
Europæ Lustrasse ferunt, non pelle crepanti
Vestitis, streperísve putant non isse Cothurnis?
Tene Philoctetes referam, vel fortis Oïleu,
Luxatos quos fortè femur, vel poplite læso
Sandalium gestasse volunt, vt plaga Cothurnis
Excusata, ima (vt perhibent) in pelle lateret.
Parcite magnanimi Heroes, vos talibus vsos
Esse reor (licèt ista fremat gens dura) Cothurnis,
Sed non vulneribus rigida sub pelle tegendis

Reges celeberrimi, & viri præstantisſimi olim Cothurnati.

Quos decorant manifeſta magis, Vos Iuppiter ipſe
Exemplo docuiſſe ſuo, vos pulcher Apollo
Dicitur; & talem Superos ego Regibus vſum
Crediderim monſtraſſe lubens, ſic maxime Regum
Perſa potens, & tu Macedûm fortiſſime ductor,
Vtebare olim, téque ô Romane per hoſtes
Fama cothurnatum candentibus iſſe quadrigis:
Argiuóſque duces, nec non, te magnus Achilles
Ante Deos cum fixit humi, tu nobilis Hector
Ibas cæruleis armatus crura Cothurnis:
Hinc Franci tua progenies ex oſſibus illis
Exoriens, cineriſque tui non poſtuma virtus
Exemplo gens docta tuo, nec moris auiti
Degener, antiquis Suras verſti re Cothurnis
Inſtituit, veteriſque ſequi veſt gia ritus:

Græci in cothurnis Aquilã, Arcades lunam, Arabes Draconem Galli lilia gerunt.

Non opus eſt memorare tuos ByZantia Reges,
Nec vos Arcadię Proceres: ſeu curua Cothurnis
Cynthia fulgeret, ſeu picta volaret in oſtro
Alituum Regina ollis, nec ſi qua per atras
Inceſſit gens dura feras, euincta Cothurnos
Horribiles, quibus in gyrum ſinuoſa draconum
Semina reptarent, vel ferret eburnea frontem
Gorgonem fibella minax, non talia noſtris
Principibus portenta placent, nec Cynthia noſtros
Inter coelicolas mutabilis vna, Cothurnos
Texuit, aut Aquilarum imbrem per coerula Diui
Vellera iactarunt, nam torua fragoribus ales
Et tonitru nutrita fero, nihil improba cultum
Aut ciuile ſapit, gremio ſed Lilia pleno
Effundi voluêre ſuper, quæ Francia nouit

Numina

Numina cœruleósque tibi Rex magne Cothurnos:
Materia cœli ex ipsa, mollique dederunt
Murice contextos, virgatósque insuper auro:
Ergo Aquilas, Lunámve premant, vel torta ferarum
Corpora, per sæuos alij disculpta Cothurnos:
Tu quicquid LODOICE *premes, tibi candida flores*
Fundet humus, quicquid calcaueris, aurea surgent
Lilia; quod Chloris manibus, quod vertice Nymphæ
Iactant Ambrosio, quod Templa patentibus aris
Hoc pedibus LODOICE *feres, qua-propter, ad aram*
Ante pedes Res magnes tuos, aduoluitur omnis
Musarum chorus, & roseis dat basia plantis

N

CALCARIA AVREA.

I mihi præcipiti liceat Calcaria cursu
Addere, & extrema vos pungere fas sit arena
Pierides nimosa cohors: iam fine sub ipso
Acrius instat amor, fodiens Calcaribus armos
Et stimulum dat Regis honos, mollisque Tyrannus
Gloria, confectæ cursu iam plaudit arenæ.
Tu calamum LODOICE *reges, & Calcar eunti*
Adijcies, dum nos socio Calcaria Phœbo
Rite, cothurnatis apponimus aurea Talis.
1 *Sit licet ignauos inter famosa Magistros*
Quæstio, & insano toties vexata Lycæo,
Inter apes Regi ne suum nascatur acumen,
Ipsáque cum paruis generata Quiritibus arma:
Aut ex plebeio exermem se trudat aceruo
Priuatis velut auspicijs, & milite nullo.
Te sequor ô magni soboles diuina Platonis,
Interprésque Deûm, nec me protrita Sophorum
Turba mouet, populúsque minor, vel Rustica plebes
Te contra licèt omnis eat, nec spicula credat

Disputatatio celebris inter philosophos, sit ne Regi apum suũ acumen aut stimulus a natura datus.

Regibus innaſci, ſtimuliſque carentia primùm
Corpora formari teneræ lanugine nymphæ.
Certè non licitum credo mortalibus eſſe
Ingenijs, non illa ſequi, quæ Numinis inſtar
Hauſit Ariſtoteles *magni de fonte Platonis:*
Ergo putas ô docte Geni, (ſic maxima mundi
Te docuit Natura parens) ſua Regibus eſſe
Spicula, & hinc iuſtos animæ Regalis honores
Menſus es: Ingenitum ſi Regibus inſit acumen,
Quod rarô diſtringere opus, quo pungere nullum
Par ſit: & armati melior clementia Iuris.
2 *Inter Apes igitur ſtimuli ſunt Regibus illis,*
Quos omni LODOICE *procul Natura fauore*
Incorrupta creat, non Campus & area Martis.
Propterea Rex magne tibi (quem ſidere fauſto
Coeleſtes poſuere ſuper florentia Regni
Lilia, & æternam capiti fixere Coronam,
Diſtinctam radijſque ſuis, & grandine pulchrâ
Gemmarum *fluitante ſuper) iam Spicula Talis*
Et radiis diſtincta ſuis Calcaria, formam
Sideris *efficient, radij pulcherrime Regum*
De pedibus, LODOICE, *tuis, ſe fundere paſſim*
Incipient, pedibúſque dabis plus luminis vnus,
Quam toto reliqui iaciunt é vertice Reges.
3 *Nec mihi pro vanis quiſquam ſe ponat Athenis*
Garrulus é græcis oriens, Calcaris eburni
Obijciens decus inſanum, vel dente polito
Malleolum, decoréſve ferat duramine talos:
Nobilitas puerilis erat, Tu conſcia noſtri
Græcia, tu claro Bradea de ſanguine Regum,

Ariſtoteles lib. 5. de hiſtor. Animal ſcribit Reges apũ ſuum habere ſtimulum, ſed eo nõ vti, quo fit vt dicãtur non habere

Nobilitat. inſigne Athenis fuit inferiori æuo talus eburneus, Philoſtratus lib. 2. de vit. Sophiſt. Idem in Herode.

Propter melleolos Indo sub dente rigentes,
Scommata putiduli patiens verbosa magistri.

Apud Iaponios signum nobilitatis est, oblongos vngues alere, vt notat vulgus historicorum.

Neu ferat incuruos Iaponia nobilis vngues,
Indecoréſque manu digitos, quos vngula cingit
Horrida, nobilium certiſſima teſtis auorum.
Parcite Cœleſtes, nihil eſt, nihil aurea Cœli
Filia nobilitas, nihil eſt qui nititur, altis
Sanguis Imaginibus, ſi certè hæc turpia ſigna
Nobilitas, & ſanguis habent. Tu maxime Regum
Pulchrius indicium longè, maioráque ſigna
Nobilitatis habes, non dente, vel vnguibus atris,

Calcar formatur ad instar stellæ scintillãtis.

(Miluorum, pecorúmque decus) ſed Imagine pulchrâ
Sideris aurati; ſed enim nos talia cœlo
Decuſſata, procul ſectos ardere per ignes
Sidera conſpicimus, veluti Calcaria talis
Adijcimus, LODOICE, *tuis non qualia Turcæ,*
Et tu Perſa ferox, longis haſtilia caudis
Malleolis affixa pedum geſtatis, vt olim
Stella volat caudata micans in nubibus altis.
Quid facitis gens dura animi? queîs barbara ſigna
Nobilitas funeſta gerit, namque atra, Cometes
Prælia, venturique trahit præſagia belli.
Nobilitas hæc veſtra viri per bella, neceſque
Creſcit, & infeſtis ſe mortibus atra ſaginat.
Cultior eſt, LODOICE, *tibi, Calcaria formam*
Ipſa tuæ, geniumque ferunt, nam fibula morſu
Fulua, Cothurnatis quoties Calcaria talis
Stringit, & in pulchro pes regius ambulat auro,

Binę in cœlo stellæ tanquam Cal-

Aſtra videre mihi videor, quæ Gallica ſeruant
Lilia, & vt geminâ fulgent radioſa ſub Arcto

Sidera, quæ binis gemini Calcaris ad instar
Effigiem dant pulchra polis, sic fulgida circùm
Astra tuos, LODOICE, pedes, dant lumen ab auro
Purpureum, Regnique polis affixa, per omnes
Scintillant radiosa plagas, qua Mundus, & ipse
Circuit in cœlo rerum pater: Et mihi quisquam
Magnorum LODOICE ferat, vel stemmata Regum
Vel tecum componat eos, quibus aurea coeli
Astra super, capitique fauent! & lumine puro
Irradiant circùm, sedenim tu sidera calcas
Aurea, & incedis tenero per Lilia gressu.
4 Iam Superi, Regúmque Pater, perfectius vnum
Aspiciat, si possit, opus: Te magne tametsi
TAMERLANE feras, & toto vertice supra
Obijcias, vultúsque atros, atque ora superbo
Horridus aspectu; maiestatemque ferinam
Obtendas, Scythicúmve gelu; Te barbare dextra,
Te Calcar gestasse ferunt, non Sceptra, vel Auri
Iustitiam, gentémque tuam non legibus vllis,
Non cultu, vel amore æqui, verùm instar Equorum
Queis fodiunt pressam rigidis Calcaribus aluum,
Sic duxisse tuas stimulis, & verbere gentes
Te perhibent, populósque tibi Natura rebelles
Subdiderat, Nomadumque genus, cui nescia flecti
Legibus est vis dura animi, sed semper agreste
Ingenium Calcaris egens, & saxea vena,
Dolatum obdurans rigido de robore pectus:
Non idem LODOICE rigor, non ferrea mens est
Subiectis innata tuis, sed cultius ollis
Ingenium, moré sque boni (si Nectare puro

caria, in polis posita: Calcaria in pedibus Regiis, vt in polis, Regni astra sunt.

Tamerlani, magno Tartarorum Chamo, Calcar fuit pro Sceptro.

Materiam populorum vllam, limúmque rigauit

Ex græco Platonis.

Omnipotens, rutilique super ramenta Metalli
Depluit, & roseis compegit corpora palmis)
Propterea LODOICE *tibi Rex magnus olympi*
Iusticiam *præferre manu, non* Calcar *ahenum*
Instituit, populósque dedit frænare fideles
Iustitiâ, legúmque metu. Ne regia desit
Nobilitas, clarúmve genus, Calcaria talis
Addidit, auratósque pedes fulgentibus Astris
Ante alios radiare dedit: De *vertice, ab illis*
Coniicias LODOICE *tuo, si tanta sub imos*
Deriuant *se dona pedes, per colla, capútque*
Quàm largi meritorum imbres! & magna bonorum
zz *Tempestas effusa ruet! namque omnibus vndis*
Ambrosiam, *Nectarque pluens, te Numen amicum*
Obruet, inque mari Charitum *mergêre profundo.*

Solus Gallus gallinaceus inter aues, cothurnos, & calcaria gerit, & reliquam militum armaturam.

s *Quid, quod magnanimæ genti cognominis ales,*
Et generis Regina sui, non secius illum
Natura tribuente, sibi blanditur honorem
Sola per alituum sobolem, pennataque secla?
Non Aquilæ*, magniue Gryphes, vel si qua ferarum*
Aligeras inter pecudes præstantia, formam
Maiorem, vel robur habent. Tu regis ad instar
GALLE, C*othurnatis pedibus Calcaria solus*
Induis, & rigidos succinctus ad Ilia lumbos
Raua tuens, paleâque ferox, & casside rubrâ
In reliquas dominaris aues, yy *Tum si qua Domorum*

Ex græco Philes sapientiss. libro de propriet. animal.

Limina, & ingentes gradienti occurrere valuæ
Non dubitant, altæ primum palearia cristæ
Deijcis, & sinuas ceruicem, atque ardua colla

Deinde subis portam paulatim, & murmure fracto
Ingrediens, ab vtróque fugis lateramine valuæ,
Ardua coniectans oculis, & pagmina mensus:
Ne si antes, lapidésve domus, vel limina tactu
Succuteres, lamb'nsque leui ceruice fricares,
In fumum, nebulásque ruant, tum limine verso
In se lapsa domus, generis te credere Regem
Incipiat, Dominumque tui: Hoc te maxime Regum
Exemplo Natura docet, te Regibus esse
Hoc alijs, LODOICE, *quod est Cognominis ales*
Inter aues, propriumque genus: Te mundus adorat,
Regnáque subiectos dimittunt omnia fasces.

THRONVS REGIVS

PERTE pulcher eras donec te vidimus alto
Corpore conspicuum, totoque à vertice, rectum
Ad summos LODOICE pedes te carmine Musæ
Metiri potuêre suo: Iam, siue fatigent
Te rigidæ vestes, vel onus ferat aurea dextræ
Nutanti Virga, atque iniusto pondere, læuam
Iustitiæ tibi Dextra premat, seu Regibus ille
Aptior est, meliórque situs, quo forma sedentum
Conspicitur veneranda magis, tibi præside Phœbo
Aurea Sollicitæ Rex Magne Sedilia Musæ
Carminibus decoranda suis, & simplice gazâ
Suscipiunt, si dexter ades, Sit Maxime Regum
Hâc rectum mansisse tenus, nunc Aurea Sedes
Pro meritis manet alta tuis, fac postera discant
Secula, non solis solenne Quiritibus esse
Vt superent, sedeántque simul; fac vt ardua Mundi
Se victam Regina sciat, vel Sedis honorem
Victorisque Throni translatam ad Gallica laudem
Lilia

Status Principis est Rectum esse, Seneca virtutem describit Rectã & callosas manus habentem.

Romanus sedendo vincit, iam de Gallis dicendũ est.

Lilia, (si quis honos transferri ad Lilia possit)
1 *Si nostras* LODOICE *iubes ad Sedis eburnæ*
Se Musas glomerare gradus, de vertice curret
Ad laudes Mons ipse tuas, per scrupea Saxi
Parnassique cauas viridi sub fornice rupes,
Pulchra tibi doctis formare sedilia palmis
Instituent; non vt simili tentare periclo
Vanus Alexandrum stolidis lactarat Agyrtes
Illecebris, magno disculpere Pelion ausu
Pollicitus, Magnùmque super, iam nomine vero
Nisus Alexandrum vincire per horrida Saxa,
Ascensusque feros, vbi nix, & frigidus æther
Conspuerent Regale caput: nos Carmine nostro
Non talem Rex magne Thronum, *non talia signa*
Cædimus agresti sub Culmine, qualis Ibero
Geryoni Thronus antè fuit, cum rustica primùm
Mens Regum; patriæque foret: iam cultius ollis
Ingenium, meliorque fides: nos pulchrius omni
Cædendo statuemus opus, nec talis ab æuo
Artificum formata manu fuit aurea sedes:
Materies nec talis erit: vos parcite Diui,
Et tu Magnorum fortunatissime Regum,
Te quamuis delapsa alto Prudentia Coelo
Vestierit, Soliùmque tibi formaris eburnum
Insolito fulgore micans, nam Gloria, quanquam
Te circundederit fulgentibus aurea pennis
Quicquid agis, nunquam venies ad LILIA, nunquã
Vsque adeo formosus eris, quin candida passim
Regali dispersa Throno te Lilia miris
Exsuperent collata modis: Is Maxime Regum

Sculptor vanissimus Alexandro pollicitus maximum se montem Græciæ, in eius Imaginem mutare posse.

Geryoni Thronus lapideus viuoque sedilia Saxo. Pausanias in Atticis.

S. Math. cap. 6. Considerate lilia, nec Salomon in omni gloria suâ coopertᵘˢ est sicut vnum ex istis.

Fertur opus poſuiſſe Throni, *cui ſecula nullum*

Reg. 3. cap. x. Fecit Rex Salomon Thronũ de ebore grandem &c.

Commemorant poſuiſſe parem, namque ardua moles
Sex gradibus ſubnixa fuit, quos pulchra tegebat
Lamina, & obriZi zz veſtis radioſa metalli:
Hîc ſolido ex Auro vigil ora leunculus, altos
Ante gradus, rictumque tulit biſſenus, & ipſum
Terruit aſpectu Solomonem ad Regia Iura
Purpureo gradientem habitu, Tum ſedis vtrumque
Suſtinuit ſubiecta, latus, fortéſque Columnas
Dextra rigens Auro*: felix ô Baiula, felix*
Iuſtitiæ, Sceptrique *potens, tibi magnus vtrimque*
Aduigilat ſurgitque Leo*: tu Diua mereris*
Tam ſtabiles habuiſſe manus: Sed quicquid in illo

Thronus Salomonis, noſtri Rudimentum, & figura.

Vel rideret Ebur ſolio, vel, vilius Aurum
Inſtratique gradus facerent, totique Leones
Auro etiam horribiles: at noſtri, ſi licet, Illud
Crediderim Salomonis *opus, ſedemque ſuperbam*
E*ſſe rudimentum* Solij*, non diuitis* Ophir
Non Auro *Peruane tuo, ſed Carminis alti*
Materia reddente decus, ſtant ſubter, vtrimque
Biſſeni LODOICE PARES*, quos ille,* LEONVM

Leunculi duodecim, duodecim Pares.

Corporibus latuiſſe dedit, nam iuſtior illâ
Effigies ſe nulla tulit, quæ magna tuorum
Ora PATRVM*, ſimiles ve queat deſcribere vultus:*
Sublimi in Solio rurſus ſtant bina LEONVM

Duo Leones iuxta manus ſingulas Religio, & Militia

Corpora, quę pando portant Regalia dorſo
Brachia: Sic LODOICE *tuam fert aurea* Sedem*:*
Religo*, cui iuncta ſoror ſtat* Bellica Virtus.
Viuite, & hoc Solium Magni ſeruate Leones
Seruate, & vigiles adhibete ad Lilia curas.

Quod Superest, Manus *alta*, *Iubas amplexa Leonũ*
Stringit vtrumque latus: sedenim Rex magne, quid vltra
Restat, vt hoc fateatur opus, se prima dedisse
Fundamenta tuo? Manus *est hic aurea Duplex*
Qua stat Religio, nec non Mauortia Virtus:
Hinc Sceptrum LODOICE *tuum, quo Bellicus ardor*
Et studium Gradiue tuum stat firmiter Auro:
Hinc Themidis pretiosa Manus, *qua floret auita*
Religio, lætaque nouas propagine Terras
Implet, & Ignotum CANADÆ *restagnat in orbẽ.*
2 *Sed quid agis, nimiúmque sacros non callida fontes*
Calliope turbare audes, versuque profano
Sanctæ sollicitas operosa volumina Ceræ!
Hinc descende Dea, & Solium Salomonis *eburnum*
Hac dubita violare manu, sunt altera certè,
Altera non vani monimenta, Thronique laboris
Hoc Solium quibus antè feras: Vos dicite Nymphæ:
Quæ fuerint meministis enim formosa Batheclis
Leucophrynes simulacra Deæ, stetit aureus ollis
Non longe Thronus ante Aram, quem Gratia *duplex*
Marmorea suspensa manu, peploque fluenti
Sustinuit, geminæque Horæ *de limine Coeli*
Ad tantum lapsæ officium, ludente per armos
Cæsarie, fluxáque super stringente Cicada,
Et planta fugiente solum: Manus vna Typhones
Centimanos, Briarúmque tulit, aut æquiùs vnam
Hîc olli tenuêre manum, Fuit Hydra, *sinistræ*
Baiula, & ad summam conata irrepere Sedem
Deuerrebat humum, sinuansque volumina mille
Ad morsum eiaculans tendebat inertia colla,

Duę manus hinc atque inde tenẽtes Sedile, Sceptrum, & Manus Iustitiæ

Relicto Throno Salomonis, confertur noster cũ aliis pulcherrimis Regũ & Deorũ Thronis.

Thronus Dianæ Leucophrynes describitur à Pausania in Lacon.

En Solij LODOICE *tui, si dicere fas est*
Effigies, propriúmque decus; Nam fronte sub altâ
Agmen erit, Charitúmque greges, & paruus Amorum
Ludentum populus, roseúmque micantibus alis
Plaudentum interea, dum Rex formose sedebis
In Solio; Sed pro breuiter-Vernantibus Horis,
Quid longos si docta manus mihi pingeret Annos?
Mille prius, totidémque alios, & mille sequentes,
Quos Solio LODOICE *tuo Sceptroque precari*
Musa mihi, ratioque iubet præsaga futuri?
Quos tibi præterea statuam Magnósve Typhones?
Centimanosve Gyas? nisi mille fidelia circum
Corpora Custodum, qui, si discirimen adires,
Ingrueretve Throno vis hostium, ad arma volarent,
Et vellent animam tanto pro Rege pacisci?
Postremo, pedibusve tuis supponimus Hydram,
Aut alto lateri reptantem, & colla vibrantem
Spumea necquicquam. Magnos hæc bellua Diuos
Non morsu furiosa petit, sed lambit agrestes
Arrodens ignaua viros: tu pelle, vel ictu
Impressi supplode pedis, totum horrida virus
Despuat, & tantos non surgere discat in ausus.
3 *Hinc igitur fera progenies, & barbara Regum*
Maiestas procul esto viri, quos fama, sub aluum,
Ac immane latus vastæ Serpentis, *eburnum*
O Superi posuisse Thronum! quis talia fando
Crederet, & magnos Proceres Natricis ab aluo
Accepisse decus! sed enim fortissime Regum,
Nonne vides quàm culta tibi se Regna, bonæque
Indolis adiiciunt populi, nec more ferino

Mira eius Throni cum nostro similitudo.

Hydra Inuidiæ Regibus non adhæret, sed sordidis Ingeniis.

Ferina Sinarum Regum Maiestas reiicitur, Thron' illis in magna Hydra æneâ, cuius ventrē subeunt audituri legatos.

Maiestas siluestris olet; Tu Lilia calcas,
Purpurea tu Sede natas, tu mergeris Auro,
Dum Reges alij, horrendæ dant Iura sub Hydræ,
Visceribus, Regìque atrum mens ipsa venenum
Sugit, & Ingenium *dura brutescit in aluo.*
Sic etenim Sinasque ferunt, rigidúmque per orbem
Cannibalum, si quæ in populos est Regis Imago,
Regalem vastæ Serpentis *in Ilia Sedem*
Figere, & externis illô si venit ab oris
Legatus mandata ferens, Rex solus in Hydram
Ingreditur, de ventre cauo Serpentis ahenæ
Per fauces, collúmque vibrans responsa, veneni
Instar, & in magnos instillans Toxica Reges
4 *Sed vos barbariem cultæ dimittite Musæ,*
Non hoc ingenium Gallis, non hæc fera Regi
Maiestas accepta meo: Quàm pulchrior ille
Maiestatis honos, Regum quos Diues adorat
Cyprus, & æternis Arabum gens aurea guttis.
Nam fit odorato Sedes pulcherrima ligno.
Quam circùm Pueri stipant ex ordine molles:
Visque dolusque procul positi, non constat in armis
Maiestas, Regûmque Salus, sed Amoribus omnis
Area, & Ambrosio Sedes est aurea Nymbo.
Emicat in Solio Princeps, & mollibus alis
Circùm Vnguentatæ volitant ante ora Columbæ,
Atque imbres spargunt teneros, & flamina pennis,
Ac dulces Zephyrorum animas, cum turbine Myrrhæ
Emittunt, Cœlum, est Solium: sunt Astra, Columbæ:
Vnguentum fluit instar aquæ, pro Nubibus Alæ:
Pro Zephyris Pennæ, Rex pro Ioue; & aurea demùm

Rex Galliæ, Regum cultissimus & fœlicissimus.

Mollissimi Cyprij Reges: Thronum habuere, quem assiduo quatuor Columbæ delibutæ vnguentis, circumvolitantes ventulũ Sedenti Regi faciebant Athen. lib. 10.

Regũ Cypryorũ Thronus, Cœlũ est.

Thronus noster præfertur: Colūba nostra Cyprijs antecellit.

Aurea regali Seplasia surgit in aula
Cede tamen formosa Cyprus, neu ferre Columbas
Vnguentata velis, neu pulchra Sedilia regum
Si sapis ô, cum Liligero compone Sedili:
Multiplices tibi densa pluant vnguenta Columbæ,
Et Nubes animata, volans respergat odores
Nectareos, pluuiamque Croci: Tibi pulchrior illo
Ne dubita LODOICE, *Thronus; te dia* Columba
Stipat, & Ambrosio ceruicem rorat Oliuo:
Inque ferens rostro Phialam de nubibus altis
Impluit in Solium, quoscunque vel aurea Cyprus
Vel sperare potest Charitum Campania Nymbos.

MIRA STRVMARVM CVRATIO OBITER TACTA ET

OPERIS CONCLVSIO

IN manibus mihi crescit opus, cursúque peracto
Vena fatigatis spirabat ad otia Musis:
Ecce tamen nostræ limes se porgit Arenæ
Latius, & cœpti dilatat meta laboris,
Sed monitu LODOICE *tuo, nam te sine, noster*
Ardor, & extincto caderet vis Enthea motu.
Plùs tactu Rex magne potes, quam viribus, omnis
Natura, & Coi valeant arcana Magistri:
Hoc igitur mihi surgit opus, si Carmina nutu,
Iuueris, Ignotúmque velis nos ire per æquor.
Non quia sit nostris Morbi Natura Camoenis

Rex Galliæ plus tactu potest, quã Medicina Pharmacis.

Enarranda, vel hoc vos carmine Choerades ausim,
Strumosúmve genus, vel Glande tumentia colla
Dicere: nec nostri res est tam dura laboris:
Námque licèt Medicis adsit qui Vatibus idem
Delius, has pestes, atque hæc examina rerum
Vatum inter magnos, pauci quos Phœbus amauit
Carminibus tetigêre suis: hoc SCAEVOLA *solus* — Lib. 3. pędotroph. qui totus de morbis est.
Hoc rari potuere viri, qui Numine fausto
Soluêre externam peregnino á litore classem,
Et certas tenuëre vias, non mî licet illa
Moliri, squalmumque nouâ pulsare sub Arcto.
Adde quòd illa tuo dudum tractata Parenti
Materies, Medicos exercuit vnica plures. — Andr. Laurẽtius paulo ante obitũ duos luculentos de strumis libros Henrico IIII. dicauit.
Tu modò mirandæ Virtutem intellige Dextræ,
Post Superos, Coelique Domum, ne quære, quod extra
Te pręter LODOICE *colas, quod pronus adores,*
Sufficiet Manus vna tibi: plus fecit inermis
Quàm faceret [a] *Cataphracta Manus, plus nuda per orbẽ*
Profuit, Europámque tuo plùs vnica Sceptro
Deuinxit, quàm magna virûm, vel fortis Equorum
Vis armata queat: Nec se præstantia Regum
Munera, & externæ quocúnque ex ordine dotes
Ante tuam LODOICE *ferant, non si mihi nugax*
Græcia, mirandi contra fert ligna Parêbi,
Siue illud velit Æthiopum Regalibus hortis
Crescere, seu quocúnque loco Natura [c] *catullit*
Largior, & pulchro fecundat munere Reges.
Falsa reor quæcunque feram, sed falsa quid obstat: — Ctesias apud Photium mira refert de vi & natura Parebiligni quod
Cum veris conferre tibi, si vera decorem
Inde trahunt, rerúmque fides fit certior ollis

Hoc

CANDIDO ET AMICO Lectori.

S.

VETVS *dictum est, & quasi διασύνθημα Socraticæ disciplinæ, ingenuæ mentis esse, & plura discere cupientis, deferre veritati quod suum est*, & non inuitô profiteri per quos profeceris; *hăc nos posteri, veterū memoriæ, gratæ voluntatis significationem semper debebimus, vt eorum industria discere, laboribus vti, monumentis excitari, corde sapere, & vt ait Latinus Philosophus* pulmonibus *etiam* spirare *gloriemur: Vt vero non inutiliter liberi maioribus suis respondere &* natiuitatis vsuram *putantur reddere, si laudant, si virtutem colunt, si exempla domestica suscipiunt, si vestigia premunt, ita non improbè, ait Themistius Euphrades oratione secunda* τὰ τῶν σοφῶν λείψανα, καὶ τῶν ψυχῶν ἱερά, *lucubrationes inquam antiquorum, quasi venerandas reli-*

quias & monumenta sapientiæ colere ac inutiliter is versare credendus est, qui laudat, amat, imitatur, & vbi opus est, citat, quod cùm probè intelligerem, multique hoc sparsim opere, qualecunque id demum est, illustriores autorum, præcipuè Græcorum loci, expressi & non leuiter adumbrati viderentur, sciremque hoc scribendi genus, citationum impatiens esse præ cæteris, visum est expedire, (si probas humane lector) suum hoc loco veritati dare, quod alibi nequit, ne si tacitum esset imitationis genus, vel ignauia, vel improbitas esse videatur. VALE.

AD INAVGVRATIONIS APPARATVM.

a ET *Mascula certè Femineo velata licèt sit nomine Virtus.*] Philonis Hebræi locus est libro de Abraham, quo notat inter Virtutem & Animam probi hominis esse coniugium, in quo contra quàm in cæteris mortalium connubiis Virtus, idest femina, Patris officio fungitur. Anima vero quæ videtur sustinere nomen & personam maris, matris tamen partes agit: nisi inquit, quod vero similius est decipiamur δι' ἀπάτην τῶν ὀνομάτων & *Virtutem vocemus Feminam, quæ tamen virili animo prædita est, nihil que femineum præter terminationem nominis tenet, quare, qui primus* Ἀρετὴν & Virtutem dixit cum dicatur ἀπὸ τοῦ Ἄρεως, à Marte, debebat ille τὸν ἀρετὴν, idest *hunc Virtutem* dicere non femineum nomen imponere.

AD RHEMENSE SIMPVLVM.

b Centum Vigiles patriâ redimiti tempora quercu] Centum hi Vigiles antiquo more & priuilegio sunt incolæ oppidi, quod patriâ linguâ vocant QVERCVM PEDICVLOSAM, eius enim oppidi ciues, ob rem egregiè gestam, recuperatúmque Sacrum Rhemense Simpulum ab externis hostibus, Regum nostrorum indulgentiâ obtinuêre, in noui Regis Inauguratione, vt ex suis primi astent in armis Centum lecti homines in rei gestæ memoriam, & in signum, quo à reliquâ satellitum aut Ministrorum turbâ eximij sint, Folium Quernum in capite gerunt.

c *Aut liquid vindemia Mellis*] Tamen etsi audacter, certè non barbarè vel procul exemplo dictum, ita enim Philostratus lib. 2. de vit. Apoll. dixit *Vindemiam Piperis*. Æschines, *Vindemiam verborum* vt est 2. Anthol. Cassiod. lib. 1. Form. *Vindemiam purpuræ:* imo quod & insolentius est Nemesianus *Vindemiam Cereris* dixit pro messe, more Græcorum, qui vtrámque frugum collectionen sæpe confundunt, & Messem pro Vindemia, & hanc pro illa, nullo fere selectu ponunt, vt & Maro ipse libro 2. R R. Messem pro vinde-

mia posuit *Postremus metito bis vitibus ingruit humor*, vbi non de Messe propria, & æstiuâ, sed de autumnali sermo est.

d *Vestibus hîc astant niueis.*] Mellationem, & Oleitatem seu vindemiam vtriusque candidis vestibus apud peritiores fieri docent, Plinius, Palladius, alij: inter alias enim fruges, hæ duæ maximè sunt collectionis morosæ & lautę De omni olei genere præcipuè, de quo hic sermo est, Phlorẽtinus lib 9. γεωπονικῶν. Καθαρὰ οὖσα inquit ἡ ἐλαία, βούλεται καθαροὺς εἶναι καὶ τοὺς δρέποντας αὐτὴν, *cum pura sit oliua, puros etiam messores petit*, ita vt, inquit iurare possint, se ab omni adulterio immunes esse, atque ita in posterum fertiliorem se exhibebit legenti imo, inquit, φασὶν Ἀζάρβῳ τῆ Κιλικίας παῖδας ἁγνοὺς γερωγεῖν τὴν ἐλαῖαν, καὶ διὰ τοῦτο εὐφορωτάτους εἶναι. dicunt in Azarbo Siciliæ pueros innocentes vindemiare oleam propterea que apud Siculos feraciores oleas esse. Videndus eodem libro Paxamus.

e *Sicut Apes pulchrum vario de flore venenum*] Ex Pindaro sumptum ode 6. Olym. vbi Mel appellat ἰὸν μελισσᾶν ἀμεμφῆ, idest *innoxium Apum Venenum*, quod Martialis lib. 8. Epig. 38. ad purpuram traducit *Te nec Amiclæo decuit liuêre Veneno* quam Manilius lib. 5. *pretiosam Saniem: Hinc Saniespretiosa fluit florémque cruoris euomit*, & paulo post idem. *Salem*, vocat *Venenum Oceani Supmæque rigentis Ingentes faciunt Tumulos pelagíque Venenum, &c.*

f *Vtis in Alphæo ternos ex ære lebetes*] narratur ab Athenæo ad fin. libri primi his verbis. Theopompus Chius memoriæ tradidit, Vitem ad Alpheum flumen, cuius fluente ſucco ἐγχώριοι κατακλείοντες χαλκεῖς λέβητας τρεῖς κενοὺς, παρόντων τῶν ἐπιδημούντων ἀποσφραγίζονται καὶ ὕστερον ἀνοίγοντες εὑρίσκουσιν οἴνου πεπληρωμένους: quo loco Dalecampius notat ad marginem. Si quæ pro certis arcanis Galli narrant & ſciunt, fas eſſet cũ fabuloſis illis narrationibus cõparare, Ampullam, cuius Oleo Reges vncti inaugurãtur, idem compertum eſt: Hactenus ille.

AD CORONAM.

g HIc florum aſſurgent radij.] Florum radij pro ipſis floribus: dictum ad imitationem Pindari Ode 6. Olymp. qui florum folia vocat, Ἀκτῖνας παμπορφυρέους, *radios purpureos* & fulgentes, more Græcorum, qui, quicquid fulget πορφυροῦν vocant & purpureum, eo loci Scholiaſtes, Ἀκτῖνας λέγει τὰς ἀποπιπτούσας ἀπὸ τῶν ἀνθέων δρόσους, ἢ λαμπηδόνας τῶν Ἀνθῶν, ideſt Florum radios vocat, vel guttas roris caducas ex folijs florum, vel ipſum fulgorem floris: poſt Pindarum columella lib. x. Flores in genere vocat *Terreſtria Sidera*: *Pingit & in varios Terreſtria Sidera flores*: multique preterea, ſed nobis ſatiseſt lo-

cum vnum alterumve tetigisse, tertium D. Chrysostomi addidissem, ni esset prolixior, qui *Iridem, cœli Rosam* vocat, *Rosam* vero *& Lilia, Terræ Irides & sidera,* nósque infra hac de re pluscula.

h *Namque tuâ non ante ferunt de stirpe nepotum*] locus est ex Rhabano Mauro excogitatissimus & in fauorem Coronę Gallicæ disertus valde, quem ad finem vsque Poëmatis expressimus, sic autem habet, *Tractatu de Antichristo* Tomo 9. diui Augustini. *Quidam Doctores nostri dicunt quòd vnus ex Regibus Francorum, Romanum tūc imperium ex integro tenebit, qui in nouissimo tempore erit, & ipse erit Maximus, & omnium Regum vltimus, qui postquam Regnū, suum feliciter gubernarit ad vltimū Hierosolima venit, & in Monte Olíueti,* SCEPTRVM & CORONAM *suam deponet, & hic erit finis & consummatio Romanorum imperij, statimque Antichristum dicunt futurum, & discessionem Regnorum iuxta* Pauli *sententiam,* Hactenus ille.

AD SCEPTRVM.

i OPponit tenuis se mica latentis arenæ. quam Sceptro Deus affricuit] locus illustris est ex Diuo Basilio Seleuciensi, oratione prima de Adam, quem nos hic fere expressimus: Deus inquit, Mare clausit suis finibus ψάμμῳ αλινώσας ὡς φόβῳ, φέρέλαι μ̃ γδ̓ κο-

ρυφουμένη τοῖς κύμασι, ψαύουσα δὲ τῶν ὅρων, ὑπονοστεῖ δραπελέυουσα, καὶ τὴν τοῦ δεσπότου φωνὴν ἐν αἰγιλοῖς γεγραμμένην ὁρῶσα, κυρτωμένη τοῖς κύμασι προσκυνεῖ τὸν ὀρθοθεθήσαντα, διὰ τοῦτο πορφυροῦσα περισαινεῖ γείτονα ἤπειρον καθάπερ ἀγκάλαις ἁπαλαῖς προσπλεκομένη. Arenâ frenauit mare vt Taraxippo, fertur illud quidem saltuatim fluctibus suis, sed cùm tetigit minimã arenæ micam, vt seruus fugitiuus retrocedit, legéns que Dei vocem scriptam in littore, adorat Deum, & terram lambit ac placidis salutat amplexibus:

k *Quam mutauit equo stolidum genus*] Ex nono lib. γεωπονικῶν cap. primo, vbi refert Autor Anonymus factâ optione à Ioue, Neptunum, non equo frementi, sed λιμέσι καὶ νεωρίοις portuosissima statione & nauibus ornasse Atticam & secutâ ætate quoniam Naues vocarunt *equos ligneos* vt passim notum est, vel *equos durateos*, vnde Antiquus Poëta nautas vocat *durateos equites Copia tãta Durateorum equitum volitat per Thetyos equor*, & *equitare oceanum* apud Cassiod. & alios, propterea factum est, vt Nauis illa in equũ ab otiosis hominibus mutaretur, diceretúrque Ποσειδῶν ἵππιος, id est Neptunus equestris, vt est apud Artemidorum. Pausan. Palephatum, alios.

Ad

AD MANVM Eburneam.

l VEstemque superbam effossa.] Ex Pisi-de sumptum libro de Vanit. Vitæ, qui Gemmas vocat ὀφθαλμοὺς ἐσθημάτων *oculos vestium*, vnde nos inferiùs etiam in Pallio diximus *sunt tremuli lapides quibus est oculata per orbem magna Chlamys mundi.* (de Astris loquimur) eapropter Saresberiẽsis dixit *Exoculare vestes* & cœcas facere, id est, vniones detrahere. Ita fere Tertullianus lib. de Pudicit. dixit *oculare vestem purpura* Plerosque interpretes parabolarum, idem exitus fallit, quem in *vestibus Purpurâ oculandis*, sæpe euenire est, &c.

m *Comesque scelestus Aurum.*] leuiter detorsimus ex Dione Prulæo, qui cum se in viá dedisset tantillo instructum auro, à malo se viæ socio traditum in latronum manus ait: rursus verò cum leuiter viaticatum se commisisset tineri inter prædones ipsos incolumem extitisse: tandémque subiungit noui tunc temporis ὡς ἐστὶ πενία Χρῆμα τῷ ὄντι ἱερὸν, καὶ ἄσυλον καὶ οὐδεὶς ἀδικεῖ πένητας, οὐδὲν γὲ ἧττον, ἢ τοὺς τὰ κηρύκεια ἔχοντας, paupertatem rem esse vere sacram pauperésque non plus ab quoquam lædi, quam eos qui Caducea ferunt. Hæc ille in Venatore.

AD VEXILLVM Auri-Flammæ.

n NEc doni pretium delibrat egestas.] Voce Lucretianâ dictum, idest, diminuit, detrahitè pretio: A libro Arboris, *librare* & *delibrare* codē vsu. Lucret. lib. 6. *Delibrata Deûm per te tibi Numina sancta sæpe aderunt*, &c. idest veluti *Monogrāmæ Diuinitates* vt vocat Tullius Epicuræorum Deos lib. 2. de Nat. Deor. quo Lucretij loco male vulgo legūt Delibata pro delibrata. Ita apud Columellam, & Varron. *Delibrata arbor* & apud Solinum Epistola Autium 2. *Librata fides*, idest non integra, diminuta, læsa, quanquā locus aliam explicationem non incommodè pati possit.

o *Terræ Caluities rigidos glabreta per agros*] vt Antholog. lib. 2. γῆ φαλακρά καὶ φαλακροὶ λειμῶνες, *Calua prata, Calua tellus, Caluata vinea, & caluæ arbores* Columellæ & Palladio: notum etiam quid sit φαλάκρωμα τοῦ ἀέρος apud Tullium lib. 8. Epist ad Attic. & quis Caluus aër quod acutè tetigit Simeo Bosius: iuxta illam, vitium, arborum, aëris Caluitiem diximus hoc loco terræ Caluitiem GLABRETA item diximus post Paxamum, qui steriles terras, & vt ait Pallad. in Maio. *nullarum herbarum crate tectas*, vocat τὰς ἀρύερας

Αλωπεκείας latini Naudata loca, Beroaldus in Annotat. ad Varr. *Glabritiem Terrarum.*

p *Aut fuluæ Cereris Glebæ.*] Auri glebas diximus exemplo Plinij qui lib. 36. *glebam lapidis, Sulphur glebosum*, & alia similiter dixit Varro, quicquid galbulosum & compactile est, glebam libẽter vocat, vt *Glebam allij, Narcissi Glebam, Glebam marmoris*, &c, Nemesianus Eclogâ 3. lactis coagulati recentem caseum, *niueas Glebas lactis: siccare fluorem lactis, & in niueas astrictum cogere glebas.* Cato vocat caseos virides, vulgus molliculum.

q *Cœlique Medullam*) Vt Plinius Astrorum saliuam, pro Melle. D. Ambros. notat Epistola ad Irenæum, summam vbertatem Medullæ nomine semper denotari in sacris paginis. *Medullam Tritici, olei, vini, terrarum*, &c. longus Sophista lib. 2. ποιμενικῶν Mel vocat Μυελὸν τοῦ Ἀέρος, idest *Medullam aëris*. Saluianus lib. 7. de Prouid. Aquitaniam nostram *Vber fœcunditatis, & Medullam Galliarum*: ad illud instar dictum est Cœli Medullam, pro fœcunditate summâ.

r *Et Nebulæ plicuëre sinu.*) idest tenuissimo Serico vellere: ex. Varrone haustum, qui subtilissimas vestes carbasinas, vocat *Nebulas lineas, ventos Textiles*, & *volantem aërem*: Achilles Alexandrinus lib. 1. Fort. Clitoph. vestes huiusmodi tenuissimas vocat κάτοπτρα τοῦ σώματος *Specula corporis.*

s *Tardior ætas lapsa cauis referet de nubibus esse sepulchra.*) opinio inueterata vulgi animis, has circum oras, in Scualles (ita vocant aream & cœmeterium insi-

gne Alarici morte & cæde Gotthorum in Pictonibus ad Vigennam) depluisse è cœlo tumulos pro numero cadauerum, tam incredibilis enim lapidum & sepulchrorum agger est, vt facta humanis manibus credere, absurdum esse videatur.

AD ANNVLVM Aureum.

t VIncula tunc pòst delitiæ.) locus post Tertullianum expressus, de Annulo diximus, quod ille de Auro lib. de cultu femin. cap. 7. *Terra*, inquit, *in maledictorum Metallorum feralibus officinis, pœnali opere deplorata, nomen Terræ in igni reliquit, atque exinde de Tormentis in ornamenta, de suppliciјs in delitias, de ignominiјs in honores Metalli refuga mutatur.*

u *Et in pœnæ studio gens dura senescit.*) Ex Philone traduximus libro de Confusione Linguarum, vbi ait confusionem linguarum datam esse, primò quidem ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν ἁμαρτημάτων vt curarentur hominum effrænatæ ad peccandum voluntates, ne cum se non intelligerét, publico consensu peccaretur, sed postea, hominum peruerso iudicio, ita nomen amisisse punitionis, vt iam scelus esse credatur ignorare quod scelus est, εἰ μέντοι τίς ἀνὴρ πλείους ἀναμάθοι διαλέκτους, εὐδόκιμος ἐστὶ παρὰ τοῖς ἐπισταμένοις &c. *Vt quantò*

plures aliquis linguas didicerit tantò clarior credatur esse inter eruditos.

x *Canis Mysteria Conchę* &c.) Tria hæc, quatuorue Purpuræ Epitheta debentur Cassiodoro, & Achilli Alexandr. lib. 2 Fort. Clit. vocátque Purpuram φάρμακον κάλλους πεφυτευμένον, καὶ τὰ τοῦ κόχλου Μυστήρια, id est *insitū pulchritudinis Pharmacū, & Mysteria Cochlearum* Alter vero *Aulicū imbrem flammeum*, & alia quæ vide form. 2. lib. prim.

y *Feri sub rupe magistri.*] Chironis, quē vocat Pindarus Ode 3. Pyth φῆρ᾽ ἀγρότερον, νόον ἔχοντα ἀνθρώπων φίλον id est *Ferā agrestē, cui mens erat amica hominum*, ex illo locū, hunc & imitationē cepimus.

z *Maiestas credatur opum.*] Ex Plinio qui lib. 37. Gemmas vocat *coactā im arctū, rerum Naturæ Maiestatem*, cui videtur sinum præbuisse Pindarus cum Ode prima Olymp. Aurum vocat μεγάνορος ἔξοχα πλούτου id est *Diuitiarum supereminētiam & veluti Maiestatem.*

aa *Sic viduæ nascuntur opes.*] Quicquid inutile est frugisque nullius dicitur viduum vt *viduæ Arbores, Terra vidua*, effœta & intermissa, Tertullianus lib. de Baptismo, Aquas in Ethnicorum sacris adhibitas *viduas Aquas* vocat, *viduis Aquis sibi mentiuntur*, inquit, peæcipuè verò diuitiæ. quas inutiliter *arca flagellat* dicuntur *Viduæ, aut Virgines* quia nihil pariunt Domino & contra quæ fœnori dátur appellantur fœcundæ, earúmque τόκος id est vsura & partus, vt notat D. Ambros. lib. de Tobia dicitur. propterea; Lucian⁹ in Hermotimo eos homines

qui defosso auro incubant ait πλοῦτον εὐνουχίζειν *Plutum & diuitias castrare* Philostratus. lib. 2. de Vitis Sophistar. latentes Thesauros, qualis hic noster est, de quo loquimur, vocat νεκρὸν πλοῦτον, ἀσύμβουλον & φειδοῖ κεκολασμένον, id est *Mortuas diuitias & quæ parcimoniâ puniantur*, Arcas vero illas quibus inprobè latent vocat δεσμωτήρια πλούτου denique Martialis lib. 7. ep. 67. *Virgnem Chartam* appellat eodem exemplo quæ ab autore latens & compressa retinetur. *Scrinioque signatas quas nouit ipse Virginis pater chartæ.*

AD TRABEAM
seu Pallium Liliatum.

bb *CVm iecit agrestia Regni Amphitruoniades.*] Ex Dione Prusæo. orat. pr. de Regno, ibi notat Herculem, Regem fuisse totius Orientis, & ex paupertate vel munificentiâ, ac liberalitate Sinistrâ, nudum reliquis vestibus incessisse tectum leonis cario, non quod ipse Leoni à se interfecto detraxisset, vt nugantur, sed quoniam eò vsque indigentiæ venerat, vt cum pretiosa amicis distribuisset, Leonina se pelle tegeret, atque in eâ velut in Munificentiæ veste triumpharet.

cc *Terrā etsi Murice verrunt.*] Diogenes latè apud Dionem Chrysost. orat 3. de Regno: ex quo locus expressus est.

dd *Iunonis Auem Lenonibus alis*] Ex Pentadio, Epigrāmate de Narcisso, *Narcissus perijt captus Lenonibus vndis, cui si tollis aquas, non est vbi sæuiat ignis*, Tertull. lib. de cultu femin. mūdum muliebrem *Lenones & prostitutores habitus*. Maximus Tyrius orat. 3. Eloquentiam *Philosophiæ lenam & lenones artes*, quas Tullius, *ministras voluptatis*. Denique Chrysologus, *Amorem vnicuique suum lenonem esse*.

ee ff *Vel molle Theatrum pennarum &c.*) Achilles Alexandr. lib. 1. de Fort Clitoph. Pauonem vocat θέατρον τῶν πτερῶν quod latiné expressimus: Philé Sapientiss. lib. de proprietatib. animalium Pauonem ita describit.

Λειμὼν γὰρ ἐστι καὶ γραφὴ τῶν ἀνθέων
Χρυσὸς δὲ λεπτὸς ἐγχεθεὶς τῇ πορφύρᾳ
Σμάραγδον ἁγνὸν ἐμφυτεύει τῇ κράσει
Καὶ σύνθετον φῶς, καὶ πτερωτὴν αἰθρίαν, &c.

Pratum est & pictura florum, & aurum purpuræ infusum, & insitus smaragdus, & volatilis æther, &c. locum hunc leuiter adumbrauimus vt & aliam Pauonis descriptionem quæ est apud D. Epiphanium lib. contra Physiologum

gg *Pulcrúmque videri, Amphitruoniadi species est certa furoris.*] Attius sic Vlyssem laudat in Philocteta.

Inclyte paruâ *prædite* formâ
Nomine celebri, claróque potens
pectore, &c.

Gloriosum ratus homini ſtrenuo, deformem eſſe, vt contra videri pulchrum, aut formam colere viro, ſed præcipue forti, & philoſopho, ſcelus eſt. Apuleius in Apolog. prima, primum caput & telum aduerſariorum his verbis recitat, *Accuſamus apud te* Philoſophum *formoſum.* ea propter Plato Socratem deſcribens, pingit ore vaſtiſſimo, fœdum, gibboſum, ſimum &c. ea, in mente habuimus quæ partim expreſſimus.

hh *De Cœli Floribus* Aurum.] Clemens Alexand. 5. Periſtrom. notat à Platone Cœlum ſemper appellari λειμῶνα, λειμῶνα ἀκήρατον τὴν ἀπλανῆ σφαῖραν, cui adde D. Baſilium Seleuc. ora. prim. de Adam. vbi ait τὸ τῆς κτήσεως ἔδαφος, εὐανθέσι λειμῶσιν ἐποίκιλε Naturæ pauimentum (ita Pindarus Cœlum vocat) diſtinxit bene florentibus partis: Aeſchylus in Prometh. Noctem vocat ποικιλειμῶνα, ideſt pratum variegatum. Georgius Piſid. in Hex. Cœlum definit λειμῶνα πολλῶν ἀςέρων, Multa praterea in eandem ſententiam adderemus, ſed digitos intendimus, vt imitatio conſtet, mea, latinorúmque, qui à Græcis accepêre cùm flores Aſtris, vel floribus Aſtra componunt.

ii *Ante rudimentum præcedere Lilia iuſſit* &c.] locus ex Plinio lib. 26. diſertiſſimus, & in gratiam fauorémque

rémq; liliorum exeogitatissimus his verbis. *Est flos non dissimilis illi in herba, quam conuoluolum vocant, nascens per fruteta nullo odore, nec crocis intus candorem tantum inferens, ac veluti* RVDIMENTVM NATVRÆ LILIA FACERE CONDISCENTIS: quẽ locum vt appositissimum huc traduximus, & fere ad verbum expressimus.

KK *Sunt tremuli lapides, quibus est oculata per orbem.*] Astra vocauimus Cœli gemmas, quibus oculatur vt vestis. Locus ex Piside in Hexam. Cœlum inquit, tanquam *Sponsus procedens de Thalamo suo,* προέρχεται νυμφικῶς ἐστεμμένος, λαβὼν διαυγεῖς Μαργαρείτας ἀστέρας: *stellas hobens tanquã vniones.* habet certè in pectore λυχνίτην ἕνα, nimirum Solem, at vero in pedibus habet λευκόπυρον, Lunam scilicet, ne quid desit ad ornatum nuptialem. Adde Lucret. l. 6. qui *Cœli Amictum* vocat:

AD DALMATICAM

ll S*Criptam fulminibus.*] Dictum ad imitationem Apulei 2. Florid. qui ait Terram calore ęstuantem, & *rimis descriptam* quod retinuit Calphurnius in Bucol. Ecl. 4. Solitas vero olim Dalmaticas in fimbriâ quadratis describi literis testatur locus Ausonij in Gratiar actione; quo Pallam seu Trabeam Consularem suã, vocat *Scriptam non tam literis quàm beneficiis Principis*:

nes in primo carmine ad idem instar diximus *Terram describi floribus.*

AD EQVESTREM Ordinem.

mm MEdiæ *Scutatus Coppate Lunæ.*] id est in cuius femore C. Maior litera ad instar Lunæ, cãdenti ferro inusta est, tametsi Scholiastes Aristophanis in Nubib⁹, Κοππατίας ἵππους ita definiat, οἷς ἐγκεχάρακτο τὸ. K. στοιχεῖον, ὡς Σαμφόρας, τοὺς ἐγκεκαραγμένους τὸ C. etsi Paulo aliter Ioseph Scaliger explicare videatur ad Euseb. eruditâ digressione de Literis; tamen, quantumuis nec Coppa, nec Kappa, lunam efficiat, quibus literis vulgo inurebantur Equi, quia tamen C. latinum, Lunatum est, propterea, vocis proprietate cum eruditorum venia, tantillùm abuti liceat.

nn *Zephyrorum in flamine Chloris.*] Achilles Alexandrinus lib. 3. zephyros vocat ἵππους ἔαρος *Equos Verni temporis:* tria quatuórve adiecimus ad imitationem Philostrati, Manilij. D. Ioan. Chrysost. quorum iste Hom. 3. in cap. 15. Math. linguam nostram definit *Equum Regium eloquẽtiæ.* Philostratus, tribus epistolis vim oculorum miram in amore describens, lepida addit epitheta, parum à no-

ſtro aliena, nos oculos *Amoris equum* poſt illum diximus.

AD ENSEM
Regium.

oo S*Eu Tempora ferri* &c.] Poſt Manilium, qui *Ferri Tempora* dixit quod Latini vulgo *Temperiem ferri*: Apuleius lib. 1. Flor. *Temperaculum ferri*: Tertull. lib. de Pudic. *Temperamentum*. Veteribus. RR. autoribus *Concinnamentum* noſtri poſt Manilium *la Trempe*: potius *à Tempore*, quàm à Temperie, vel Temperaculo. Lucretius Ferri rigorem libro ſexto. & *glaciem æris & ferri* lib. 1. pro temperie vel duritie. Tum glacies æris flammâ deuicta liqueſcit, quam vocem galli in chalybe, & vitro retinent.

PP *Enſes ventorum Dominos, Tempeſtatúmque potentes.*] locus ex Cteſia apud Photium Patriarch. pag. 67. fabulæ proximus, vbi ait, apud Indos fontem fuiſſe, ex cuius fundo ſenſim ebulliebant ferri ramenta quę igne liquefacta, conflabantur in *Enſes duos Regios*, quorum vnum in manibus Paryſatidis Reginæ matris, alterum vero in Regis filij dextra vidiſſe ſe tradit, cuius vis erat νέφους καὶ χαλάζης, καὶ πρηστήρων ἀποτρόπαιος, ita vt cum humi infoderetur, extemplo Fulmina

vanescerent, & sudum orbi restitueretur: quæ nos præsenti rerum statui non absurde conuenire rati, huc traduximus.

qq *Plumatúmque volat tacitarum vellus Aquarum.*] Ex Dionysio lib. de situ orbis, qui niuem vocat ἐρλῶδες ὕδωρ. Laneam aquam, quem imitatus Martialis vocat *Tacitarum vellus aquarum.* lib. 4. Epig. 3. & *siccas aquas* Qui siccis lasciuit aquis & in æthere ludit. Arnob. lib. 2. *Plumeas crustulas.* nos utrúmque iunximus & niues vocamus *Plumatum vellus Aquarum tacitarum.* Omnes porro vt notat Eustath. ad Dionysium dixêre post illud Vatis hæbræi *Qui dat Niuem sicut lanam.*

rr *Durúmque volumen rupicibus folijs.*] Ferreum libellum in capulo Ensis Magnanimi Principis, Gothofredi Billoni, quem nos Pictauis vidimus, quem libellum aiunt esse S. Euangelium, nos *Volumen rupicibus folijs* appellamus post Saluianum, qui libro primo de Prouid. Tabulas lapideas Dei digito incisas vocat, *Rupices paginas, & Saxeum volumen.* Tertulianus Chironem, *Rupicem magistrum* lib. de pall. & *Scrupeam Scholam*, antrum in quo docebat Heroas.

ſſ *Noménque tibi post hæsit ab ictu.*] ab euentu Ferrisecantem dixere, nostri male Tallaferæum, in veteri enim fragmento Historiæ Aquitaniæ vocatur *Sector ferri* his verbis, quæ æuum incultum redolent, *Vvilhemus denique* SECTOR FERRI *(qui hoc cognomen adeptus, quod loricatum Nortmanum, in luctamine Ense proprio, nomine* CORTO

durissimo per media pectoris & ventris secuit vna percussione, claudens diem, &c.

AD COTHVRNOS.

C*Vm Cæsar adest, & puluere pulchro sordidus* &c.] Loci huius imitationem debemus Sidonio Apoll. lib. 3. Epist 3. vbi gratulantes de Victoria Domino seruos inducit hoc pacto. Alij osculis puluerem tuum rapiunt, alij sanguine pinguia frena suscipiunt, alij sellarum Equestrium madefacta sudore fulcra resupinãt, alij de concauo tibi cassidis exituro, flexilium laminarum vincla diffibulant, alij explicandis ocrearum nexibus implicantur, &c. quæ nos ad verbum fere numeris adstrinximus.

Quo pestis acerba Nasorum.) Pestis Nasorum idest Irrisores & Momi: ex Catullo sumitur. Epig. 70. in Rufum. *Quare aut crudelem Nasorum interfice pestem, Aut admirari desine cur fugiant*. D. Gregorius Nyssen. in Psalm. illud Vatis Hæbræi, *In Cathedrâ Pestilentiæ non sedit*, interpretatur μυχθηρισμόν *Irrisionem*, quæ verè pestis est, ea inquã de qua isthic sermo est, eorum hominum, qui sacra, profana, diuina, humana rident, quod est *Sacrilegium summum* vt ait Socrates in Eutyphrone Platonis.

AD CALCARIA.

xx *Magna bonorum Tempestas effusa ruet.*) Gregorius Nazian. περὶ φιλοπτωχείας dixit ἐπομβρείαν τῶν ἀγαθῶν, ideſt Turbinem & Torrentem bonorum Alij naro νιφάδας Apuleius 9. Mileſ. Procellam liliorum, & grandinem roſarum: cuiuſcumque demum rei magna vis eſt dicitur procella vel tempeſtas. Sidon. lib. 3. procella Alaparum: & in Narbone Glandium procellam.

yy *Tùm ſi qua domorum limina & ingentes*, &c.) Locus hic de Maieſtate & factu ingredientis Galli Gallinacei expreſſus ad verbum feré ex Graco Philes Sapientiſs. hic verbis quæ ob venuſtatem attexuntur πάλιν δ᾽ὅγε θύρετρον αὐταδῶς ὑποβέχων, τὸν λόφον κλίνει, δοκεῖ γὰρ αὐτὸν εἰ προσεγγίσει μόνον, εἰς θραῦσιν ἐλθεῖν, καὶ ῥυῆναι τὸν τύφον, ideſt Cum ſubit limen, ſuperbè deijeit criſtam, nam ſi faſtigium vèl ſolum tangeret, ruiturum opinatur ſtatim, ruptíque fumos exituros culminis.

AD THRONVM

22 *OBrysi vestis radiosa metalli.*] iuxta illud Regum x. vestiuit Auro purissimo: Laminam Auream Vestem diximus tametsi non ignorem Demadē ab Athenæo acerbiùs notatum fuisse lib 3. quod non absimiliter dixisset τεῖχος, τὴν ἐσθῆτα πόλεως, Murum lapideum, Vestem Ciuitatis, tamen & Homerus sæpe dixit λαϊνὸν χιτῶνα lapidam Tunicam: & Lucianus in Reuiuiscētibus, lapidationē, atq; imbrē, saxorum descripturus, ait se opertum iri *lapideâ Tunica* & Nicephorus Greg. lib 3. Monumentum Marmoreum Imperatoris appellat Vestē saxeam quorum exemplo laminas Auri quibus gradus obductos fuisse constat, vocamus *Vestem auream.*

AD STRVMARVM Tactum.

et *PLus fecit inermis quam faceret Cataphracta manus.*] aliquid simile de *Manu Eburnea* diximus: Vtrobique autē Senecam imitati diximus, qui libro de Prouidentiâ cap. 3. de Scæuola verba faciens, ait. *Infelix est Mutius, quòd dextrâ Ignes hostium premit, & ipse à se exigit er-*

roris sui pœnas, quod Regem, quem Armata manu non potuit, Exusta fugat, &c.

b *Seu quocunque loco Natura catullit largior.*] Vox rei Rust. autoribus familiaris: est enim Catulire impatienter ad germinationem gestire, vt explicat Plinius lib. 16. cap. 25. ex quo traduximus: *Catulitionem Rustici vocant, gestiente Natura semina accipere, eóque animam inferente omnibus satis*, Berytius & Didymus lib. 2. γεωπον: vulgo dicunt ὀργᾷν, quod fermenti proprium est, cū massam inflat, vnde γῆν ὀργάδα, Terram inexhaustæ fertilitatis appellant, quam ita describit Helladius Bezantinous apud Photium Patriar. pag. 872. Biblioth. ὀργὰς μὲν κοινῶς πᾶσα ἡ γῆ ὅση ἐπιτηδεία πρὸς γονὰς καρπῶν, Ὀργάδα δὲ ἰδίως ἐκάλουν οἱ Αθηναῖοι, τὴν ταῖν θεαῖν ἀνειμένην τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ καὶ μεγαρίδος. idest omnis quidem terra vulgo Orgas, aut Catulliens dicitur, quæ valde habilis est ad excipiendos fructus, at vero Athenienses Orgadem, seu Catullientem terram dixere &c. ὀργᾷν vero ἀπὸ τῆς ὀργῆς dicitur ab Irâ quoniam pectus & animam inflat, vnde *esse in Fermento* apud Plautum est, iratum esse.